

Η΄ Διαγωνισμός “Στέλιος Ξεφλούδας”

Το Ποτάμι

Οι 12 βραβευμένες ιστορίες

Προοδευτικός Σύλλογος «Τα Καστέλλια»

Προοδευτικός Σύλλογος «Τα Καστέλλια»
σε συνεργασία με το Μουσείο Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης
και το λογοτεχνικό περιοδικό Literature.gr

Το Ποτάμι

Οι 12 βραβευμένες ιστορίες
στον Η' Διαγωνισμό Διηγήματος "Στέλιος Ξεφλούδας"

 ΑΝΟΙΚΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

www.openbook.gr

Ευαγγελία Καλογήρου | Γιούλη Αποκατανίδου | Κωνσταντία Κάτσαρη
| Δημήτρης Μπιζένης | Ζωή Χατζηγεωργίου | Κωνσταντίνος Μπαμίχας
| Γεωργία Μπουζέα | Κατερίνα Ευθυμίου | Γιώργος Σαμαρόπουλος
| Βασιλική Σγούρου | Ελένη Κάτσου | Στέφανος Σαμπάνης

«Το Ποτάμι» – Οι 12 βραβευμένες ιστορίες
Η' Διαγωνισμός Διηγήματος "Στέλιος Ξεφλούδας"

ISBN 978-618-81798-6-8

Προοδευτικός Σύλλογος «Τα Καστέλλια»

Υπεύθυνος διαγωνισμού & έκδοσης:
Κώστας Στοφόρος

Σχέδιο εξωφύλλου:
Τριαντάφυλλος Ελευθερίου

Επιμέλεια έκδοσης:
Γιάννης Φαρσάρης

Η συλλογή *Το Ποτάμι – Οι 12 βραβευμένες ιστορίες στον Η' Διαγωνισμό Διηγήματος "Στέλιος Ξεφλούδας"* διανέμεται ελεύθερα στο Διαδίκτυο σε μορφή ψηφιακού βιβλίου με άδεια **Creative Commons**

[Αναφορά δημιουργού - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι παράγωγα έργα]

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο Προοδευτικός Σύλλογος «**Τα Καστέλλια**», η εφημερίδα **Καστελλιώτικα Νέα**, το **Μουσείο Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης** και το **Literature.gr** συνδιοργάνωσαν τον *Η' Διαγωνισμό Διηγήματος «Στέλιος Ξεφλούδας»* με θέμα «*Το Ποτάμι*», θέλοντας να δώσουν έμφαση στην ανάγκη προστασίας και ανάδειξης του ποταμού που διασχίζει τα Καστέλλια και δίνει ζωή στο χωριό.

Ο Διαγωνισμός που διεξήχθη για όγδοη φορά, έχει ως στόχο την προβολή του έργου του Καστελλιώτη δημιουργού αλλά και την ανάδειξη νέων συγγραφέων μέσα από το διήγημα και το γραπτό λόγο. Ο Στέλιος Ξεφλούδας γεννήθηκε στις αρχές του 20ού αιώνα στα Καστέλλια, ανήκε στην περίφημη Γενιά του '30, ήταν από τους ιδρυτές της περίφημης «Σχολής της Θεσσαλονίκης» και θεωρείται ως ο εισηγητής του «εσωτερικού μονολόγου» στην Ελληνική Λογοτεχνία.

Πιστεύουμε ότι μέχρι σήμερα έχουν υπηρετηθεί –στο μέτρο των δυνατοτήτων μας –και οι δυο αυτοί στόχοι, αφού και παρακινήσαμε για γνωριμία με το έργο του Στέλιου Ξεφλούδα, αλλά και πολλοί από τους νέους συγγραφείς που διακρίθηκαν στον διαγωνισμό έχουν σημειώσει μια αξιόλογη πορεία στα ελληνικά γράμματα..

Υπενθυμίζουμε ότι τα θέματα των προηγούμενων διαγωνισμών, τα οποία κυκλοφορούν σε ανθολογίες, ήταν :

- Επιστροφή στο χωριό
- [Έγκλημα στο χωριό](#)
- [Καπνός](#)
- [Ο Ξένος](#)
- [Το Σχολείο](#)
- [Το Τρένο](#)
- [Το Κάστρο](#)

Ο διαγωνισμός, απευθύνεται σε όσους μετέχουν της ελληνικής παιδείας και γράφουν στην ελληνική γλώσσα, ανεξαρτήτως τόπου διαμονής και εθνικότητας χωρίς όριο ηλικίας. Οι υποψήφιοι μπορούσαν να συμμετέχουν με ένα μόνο διήγημα το οποίο να μην έχει ποτέ δημοσιευθεί. Το καθένα, δεν πρέπει να ξεπερνά τις 3.000 λέξεις.

Η Κριτική Επιτροπή του Διαγωνισμού

- ✓ **Η Δρ. Ευαγγελία Κανταρτζή**, διευθύντρια του Μουσείου Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης
- ✓ **Η Ντίνα Σαρακηνού**, διευθύντρια του literature.gr & πρόεδρος PEN Greece
- ✓ **Η Δρ. Καλλιόπη Στάρα**, Ερευνήτρια-Διδάσκουσα Πολιτισμικής Οικολογίας - συγγραφέας
- ✓ **Ο Κώστας Στοφόρος**, πρόεδρος του Προοδευτικού Συλλόγου «Τα Καστέλλια»
- ✓ **Ο Γιάννης Φαρσάρης**, συγγραφέας και δημιουργός της Ανοικτής Βιβλιοθήκης

Τα Αποτελέσματα του Διαγωνισμού

Α' Βραβείο

- «Το ποτάμι» | **Ευαγγελία Καλογήρου**

Β' Βραβείο

- «Οι αδερφάδες» | **Γιούλη Αποκατανίδου**

Γ' Βραβείο (από κοινού)

- «Ο Κηφισός» | **Κωνσταντία Κάτσαρη**
- «Οι απέναντι» | **Δημήτρης Μπιζένης**

Έπαινοι

- «Θεοφάνια στο ποτάμι» | **Ζωή Χατζηγεωργίου**
- «Το ποτάμι δεν φταίει» | **Κωνσταντίνος Μπαμίχας**
- «Η Μάγια των νερών» | **Γεωργία Μπουζέα**
- «Ο Λασπουριάς» | **Κατερίνα Ευθυμίου**
- «Μανέτα όπως Μαρακανά» | **Γιώργος Σαμαρόπουλος**
- «Χρόνος και νερό» | **Βασιλική Σγούρου**
- «Στο ποτάμι» | **Ελένη Κάτσου**
- «Ο καθρέφτης της ψυχής» | **Στέφανος Σαμπάνης**

Η τελετή βράβευσης

Με μεγάλη συμμετοχή και ζωντανή μετάδοση πραγματοποιήθηκε διαδικτυακά, την Τρίτη 2 Ιουλίου 2024, η Τελετή Βράβευσης του Η' Διαγωνισμού Διηγήματος «Στέλιος Ξεφλούδας» με θέμα «Το Ποτάμι».

Τα μέλη της Κριτικής Επιτροπής παρουσίασαν τα διακριθέντα διηγήματα, ενώ μίλησαν γι' αυτά και οι δημιουργοί τους. Τα διηγήματα που ξεχώρισαν, δημοσιεύονται στην παρούσα Ανθολογία.

Θερμές ευχαριστίες για την υλοποίηση της τελετής απονομής online σε Live streaming από το BOOKIA.GR -Το Κοινωνικό Δίκτυο για τα Βιβλία και τους Αναγνώστες.

Ευχαριστούμε και τον κύριο Πάνο Μπαλτά από το «Ζω Φωκίδα» για τη στήριξη σε αυτή και σε όλες τις δράσεις Πολιτισμού στη Φωκίδα

✓ [Δείτε εδώ το βίντεο του Διαγωνισμού](#)

Οι 12 βραβευμένες ιστορίες

Α' Βραβείο

Εύα Καλογήρου

Το ποτάμι

Η ΤΑΝ ΑΡΧΕΣ ΜΑΪΟΥ, ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ, δε θυμάμαι ακριβώς ποιας χρονιάς, θυμάμαι μόνο τον ντόρο στο ραδιόφωνο για τη μεταγραφή του Μαύρου στην ΑΕΚ, τον ήλιο που έλαμπε και, που ξύπνησα μονάχος μου, χωρίς να με τραβολογά απ' το ποδάρι η γριά, όπως γινόταν τα πρωινά που είχα σχολειό. Φόρεσα το καινούργιο μου βρακί, σήμερα ήταν σπέσιαλ μέρα -το πρόγραμμα είχε πλέγα. Στο ποτάμι εννοείται, τη θάλασσα την ξέραμε μόνον απ' τα καρτ ποστάλ -τεκμήρια κοσμοπολίτικων διακοπών- κάποιων συγγενών. Όπως κάθε Άνοιξη οι μανάδες μας θα κουβαλούσαν τα χειμωνικά στο βαρκό, σε μια γάργαρη ανάβρα που εκτελούσε χρέη δημόσιου πλυντηρίου. Στρωσίδια, χράμια και κόπανοι είχαν ντανιαστεί αποβραδīs στα καρότσια του περιβολιού και ό,τι περίσσεψε τα ζαλωθήκαμε εμείς τ' αγόρια. Οι περισσότερες γυναίκες του μαχαλά δούλευαν στο εργοστάσιο κλωστοϋφαντουργίας, κανά δυο άλλες ήταν καθαρίστριες και η δικιά μου η μάνα, όπως και η Βιβή, η μάνα του Στέφου, έκανε έκτακτα μεροκάματα στο κασεράδικο του τσιφούτη του Τριάντη. Ο γερο-γαλατάς είχε έναν γιο του οποίου το όνομα μνημονεύονταν ανελλιπώς από τη μάνα μου στις υπέρ υγείας δεήσεις της. Ο νεαρός Τριάντης ήταν φιλόδοξος. Οραματίζονταν να επεκτείνει το τυροκομείο -είχε ήδη παραγγείλει μηχανήματα από τη Γαλλία- και της είχε υποσχεθεί ότι σε κάνα δυο χρόνια που θα αυγατώνουν οι δουλειές θα την προσλάβει μόνιμη εργάτρια.

Ο Στέφος του Μπίρη ήταν ο μεγαλύτερος της παρέας –άτυπος αρχηγός. Κόντευε δεκατριών, αλλά επειδή είχε χάσει δυο χρονιές, πήγαινε ακόμα στην πέμπτη. Και μάλλον στην πέμπτη θα παρέμενε και την επόμενη χρονιά αν η καψο-Βιβή στα ρεπό της δεν προσφέρονταν να καθαρίζει τζάμπα το σπίτι του κυρίου Κυριαζή τού διευθυντή μας, να τρέχει στα λιβάδια να μαζεύει ζόχια της κυράς του μέχρι και να της ανοίγει διάφανο φύλλο για πίττες. Ήταν τόση η αφοσιωμένη προσήλωση της μάνας Μπίρη στις οικιακές ανάγκες του δάσκαλου, που ακόμα και το χαλί, που, εκείνη τη μέρα, κουβαλούσε ο Στέφος στην σκελετωμένη ραχούλα του ήταν χαρτογραφημένο με τη λιγδα της Κυριαζίδικης κουζίνας.

Ο μαχαλός μας στις εσχαιές της πόλης ήταν μια θλιβερή γούβα με περιβόλια, κοτέτσια, χαμηλοτάβανα σπιτάκια με λιλιπούτειες αυλές και κακορίζικα γεράνια στους ντενεκέδες της φυτίνης. Τον αφήσαμε πίσω μας με αποενοχοποιημένη ανακούφιση και βγήκαμε στη δημοσιά. Μπροστά πήγαιναν τα κορίτσια. Ξεκάλτσωτα, –με τις πλαστικές μαργαρίτες να στολίζουν τις σαγιονάρες τους, τα στριφώματα απ’ τα κακοραμμένα λουλουδάτα τσίτια να αιωρούνται πολύ πάνω απ’ το γόνατο,– σκουντιόνταν και κακάριζαν υστερικά με κάθε ασήμαντη αφορμή. Κάποιος κακομοίρης ποδηλάτης που σκουντούφλησε σε μια πέτρα ή ένας βλοσυρός συνταξιούχος που κουβαλούσε τα ψώνια με το ροζουλί δίχτυ της κυράς του, μεταλλάσσονταν ακούσια σε πηγές ομαδικής, αχαλίνωτης ευθυμίας.

«Ε! μάγκες, πάμε στοίχημα ένα πενηνταράκι ότι η Βανθία θα κολυμπήσει με το βρακί και το σουτιέν;» γρύλισε ο Στέφος χαμηλόφωνα σαν λιγούρικο ζαγάρι. Η Βανθία! η καλλονή της γειτονιάς, το μαράζι των αρσενικών. Πορτοκαλοκόκκινο μαλλί ως τη μέση, μυώδη καπούλια, χείλια, βυζιά, μάτια –όλα σε υπερθετικό βαθμό. Νούμερο δέ-κα! αναφωνούσαν γλαρωμένοι στο καφενείο οι αργόσχολοι, χουφτώνοντας μερακλίδικα και χουχουλιάζοντας τα ζάρια όταν περνούσε η Βανθία, –που για χάρη τους φρόντιζε να φορτίσει με ένα τοικ χαβανέζικης παλινδρόμησης το βασανιστικά αργό λίκνισμα των γοφών της. «Δε με νοιάζει ρε,

δε πα να πινιγεί η Βανθία» δήλωσε απαξιωτικά ο Τάκης, ο γυαλάκιας, με την ψιλή φωνίτσα του «την αδερφή μου μόνο μην λιγουρεύεστε». Η σκυλίτσα μούρη του Στέφου τρεμούλιασε και κυμάτισε σαν να κοιτάζονταν σε αλλοιωμένο καθρέφτη. Κατέβασε απ' τη ράχη του το χαλί της Κυριαζίνας, το βόλεψε ανάμεσα στα γόνατα και πολύ σοβαρός σταύρωσε τους δείκτες του και ορκίστηκε: «την αδερφή σου, φίλε, ποτέ» και ξεσπάσαμε σε χαχανητά γιατί η αδερφή του Τάκη ήταν μια μυωπική σανίδα με μακρύ φουστάνι και φουριόζικη άχαρη περπατησιά –ξαδέρφη περίπου της αρραβωνιαστικιάς του Ποπάϋ.

Για να κόψουμε δρόμο έπρεπε να μπούμε μέσα στο κέντρο. Στο τέρμα της Σαρανταπόρου στρίψαμε δεξιά, περάσαμε διαγώνια την Πλατεία Ηρώων Αλβανικού Μετώπου και ντροπιασμένα διασχίσαμε την κεντρική αριστοκρατική γειτονιά με τα ανθοπωλεία και τα νεοκλασικά με τις μπρούντζινες πινακίδες – ιατρός τάδε, δικηγόρος δείνα. Οι γυναίκες εδώ κυκλοφορούσαν με μαλλί σαντρέ κραμπολάχανο, παστέλ ταγιεράκια, πέρλες και γυαλιά ηλίου. Περιδρόμιαζαν αβουτύρωτα κανταΐφια, λόγω νηστείας, καθισμένες στις βαθυκόκκινες πολυθρόνες από δερματίνη έξω από τα τρία πιο πολυτελή ζαχαροπλαστεία της πόλης. Τα αγόρια τους ήταν χτενισμένα με ολόισια χωρίστρα και φορούσαν μάλλινα καρώ παντελονάκια. Τα κορίτσια τους κουφετένια φουστάνια με φουρό και φιόγκους και στα γόνατα τους αναπαύονταν τεράστιες ζελατίνες με σοκολατένια κουνέλια. Το κατσουφιασμένο βλέμμα των κυριών ακολουθούσε τις μανάδες μας με έναν ανάρμοστο, βαθιά ενοχλητικό οίκτο που έσταζε περιφρόνηση. Ευχήθηκα να μη μας κοιτούσαν όπως μας κοιτούσαν, όμως κάπου τις καταλάβαινα. Ήμασταν ο αναιδής σκόρος που διερρήγγυε βάρβαρα τον φινετοάτο αστικό ιστό. Αυτές: πλυντήρια και παραδουλεύτρες, εμείς: κοφίνια, κουβάδες, απορρυπαντικά –χαρμόσυνη, πολύχρωμη πλέμπα. Το τσίρκο που τρέχει στην ποταμιά να ξεβρομιστεί. Τι θέαμα!

Μόλις απομακρυνθήκαμε ανάσανα. Ένιωθα πάλι πως ήμασταν σε ανοιξιάτικη εκδρομή. Μανάδες και θειές γελούσαν αμέριμνες. Ξεμπράτσωτες είχαν τυλίξει

φακιόλια στα μαλλιά τους, πειράζονταν, έκοβαν τριαντάφυλλα πίσω από ξένα κάγκελα και τα χάριζαν η μια στην άλλη, όπως οι αγαπητικοί στις ταινίες.

Φτάσαμε στην ανάβρα, εκεί που το ποτάμι φάρδαινε σε μια καμπυλωτή στροφή και οι αγριοσυκιές έγερναν τα βαρυίσκιωτα κλωνάρια τους γεμάτα αγουρωπούς καρπούς πάνω από τα γάργαρα, στραφταλιστά νερά του. Στην απέναντι όχθη τούφωναν μπουρμπουτσιλιές, βατομουριές, μυρτιές και σπαραγγιές πλεγμένες ασφυκτικά σε βαθυπράσινη πυκνή φυλλωσιά. Βασίλισσα τους η Φτελιά. Μαγκωμένη και θεριεμένη στη θρεπτική λασπουριά, για περισσότερους από τρεις αιώνες, ο κορμός της προεξείχε στιβαρός και τραχύς. Σίγουρα είχε ζήσει πολλές αγάπες και όχτρητες κάτω από τα μπράτσα της, το μαρτυρούσε η πληγιασμένη από σουγιαδάκια πέτσα της με τις χαραγμένες καρδιές, τα αρχικά, τις ημερομηνίες, αλλά και με τα αναθέματα και τις κατάρες.

Από τη μεριά μας η όχθη ήταν ένα πλατύ λιβάδι, - βουρκάρι παλιά - καλυμμένο με τρυφερό ανοιξιάτικο χορταράκι και με ένα φαρδύ μισοφέγγαρο αμμουδεράς παραλίας να λαμποκοπά κάτω από το γλυκό φως του Μάη. Υπήρχε ένας γκριζος βράχος με λεία επίπεδη επιφάνεια, σαν κάποιο σπαθί να τον είχε αποκεφαλίσει, ριζωμένος στην άμμο και ένας παππούς χασομερούσε ακριβώς κειδά στην πλάκα, ξαπλωμένος ανάσκελα. Οι γυναίκες έριξαν τα πανιά στο νερό να μουλιάσουν και τον κινήγησαν: «άϊσια πέρα, μπάρμπα θέλουμε να μπουγαδιάσουμε» μα αυτός δεν το κούνησε ρούπι: «έχω στήσει αβρόχι ευλογημένες, ψαρεύω» διαμαρτυρήθηκε. Η Βανθία με νάζι έκανε πως ξεκουμπώνεται: «θέλουμε να κολυμπήσουμε, καλέ. Τι θα κάνεις; θα καθίσεις εδώ να μας παίρνεις μάτι ή μπας και θες να στείλουμε τα παιδιά να φωνάξουν τον χωροφύλακα;» ο παππούς σηκώθηκε βρίζοντάς τες χυδαία κι αυτές συνασπισμένες σ' ένα σώμα μια ψυχή τον στόλισαν ανάλογα: «σαλιάρη, γερο-ξούρα, ανώμαλε» και λοιπά και λοιπά. Μια ομιλούσα λερναία ύδρα με λεξιλόγιο φυλακόβιου.

Ακολουθώντας τα σχέδια της παρέας έμεινα και γω με το σκολιανό μου το σώβρακο, -αγορασμένο ξεπίτηδες από τη μάνα, μη δει η γειτονιά το μπαλωμένο- μου έρχονταν ως τα γόνατα ήταν κάτασπρο και τριζοβολούσε. Τη στιγμή που βούτηξα στο ποτάμι έχασα δυο χτύπους της καρδιάς απ’ το σοκ. Η επαφή με το νερό στο δέρμα μου είχε την οδυνηρή αίσθηση μαστιγώματος με κρυσταλλωμένο κάκτο και, στην προσπάθειά μου να πάρω ανάσα, κατάπια μια γερή γουλιά. Η γεύση του ποταμιού ήταν ίδια με της λιωμένης παγοκολόνας στη βαρέλα του μπακάλη. Εκεί που κατέψυχε τις λεμονάδες τα καλοκαίρια και ενίοτε άντε και κανένα καρπούζι. Πλατάγισα τα μπλαβισμένα χείλη μου. Ξίνιζε κιόλας το νερό, εκτός που ήταν μπούζι. «Δεν είναι τίποτα» με καθησύχασε η μάνα. «Τυρόγαλο γεύεσαι απ’ το τυροκομείο». Ο Τριάντης, κάμποσα χιλιόμετρα πιο πάνω, είχε εγκαταστήσει υπόγειες σωληνώσεις και διοχέτευε τα απόβλητα του τυροκομείου σ’ ένα ρέμα που χόνονταν στο ποτάμι. «Ιιχχχ σιχαμάρα» τσίριξα και κείνη -μονίμως, αυτόκλητος αβοκάντης των αφεντάδων της- με κατοάδιασε: «δεν ήξεραν οι τρανοί να σου πάρουν την άδεια, ασέβαστε! το βρακί που φορείς με δικούς τους παράδες είναι αγορασμένο» είπε νευριασμένη κι έψαυσε το καινούργιο χαρτοκούτι με το απορρυπαντικό.

Αγωνιούσα τουρτουρίζοντας ώσπου ν’ ανοίξει το κλιν, να χώσει το χέρι της μέσα, να ψαρέψει το δώρο (μολυβένιο στρατιωτάκι) και να μου το προσφέρει για τη συλλογή μου με το θριαμβευτικό της γέλιο. Ύστερα τοποθέτησε τα μουλιασμένα χράμια μας στην γκριζα πλάκα, τα ράντισε με σκόνη, ανασήκωσε τον κόπανο με φόρα και τον προσγείωσε με σθένος δήμιου. Σμήνη σπουργιτιών πέταξαν τερετίζοντας σκιαγμένα. Η λαδίλα, η κάπνα της ξυλόσομπας, το Vix της γριάς, η τσιγαρίλα, οι βλαστήμιες του πατέρα, τα μολυσμένα χνώτα, η απλυσιά του χειμώνα κοπανήθηκαν ανελέητα στον αποκεφαλισμένο βράχο.

Το μεσημέρι κολατσιζαμε με ψωμί και ελιές, όταν είδα έναν Στέφοκοκκινομούρη και αναμαλλιασμένο πίσω απ’ τις σκυφτές πλάτες των

γυναικών να κάνει απεγνωσμένα σινιάλα με τα χέρια, σαν σταθμάρχης σε αμαξοστοιχία –«ελάτε». Πρέπει να ήταν τρομερά επείγον σκεφτήκαμε και εν ριπή οφθαλμού μαζευτήκαμε όλη η παρέα γύρω του. Μας οδήγησε λίγο πιο κάτω. Στο λασπερό ανάχωμα κάτω από ένα σαθρό ξύλινο γιοφυράκι ο φυσιοδίφης Στέφος Μπίρης μόλις είχε ανακαλύψει δυο χελώνες που βατεύονταν. Μας τις παρουσίασε με εκστατική περηφάνια σαν να αποκάλυπτε ενώπιον μας το μεγαλύτερο μυστήριο της ζωής.

Τα πανιά κρεμάστηκαν να στραγγίσουν στις τσαπουρνιές. Μερικές πλύστρες ήσυχες και αμίλητες, όπως απαιτούσε το έθιμο, μπήκαν στο κρουσταλλιασμένο ξινό νερό, έτριψαν τις κοιλίες τους με φύλλα μυρτιάς, κουκούβισαν και κατούρησαν τα ζόρια τους να τα πάρει το ρεύμα, να τα διαλαλήσει στα πέρατα του κόσμου. Πριν σουρουπώσει, συρθήκαμε κατάκοποι στον δρόμο του γυρισμού. Ώσπου να φτάσουμε στη γειτονιά τα αίματα στην παρέα είχαν ανάψει. Η Βανθία δεν κολύμπησε με το βρακί και το σουτιέν, ο Στέφος είχε χάσει το στοίχημα, ο Τάκης απαιτούσε το πενηνταράκι. Καληνυχτιστήκαμε μισομαλωμένοι, πέσαμε στα κρεβάτια μας και κοιμηθήκαμε βαθιά σε σεντόνια γαργαροπλυμένα με κλιν και εσάνς κασεριού. Δε βαριέσαι! λόγω ανάγκης ήμασταν λιγότερο ευαίσθητοι και περισσότερο ευπροσάρμοστοι –όλα τα συνηθίζαμε. Μέχρι τον επόμενο χειμώνα που θα στρώνονταν πάλι τα μάλλινα χράμια θα είχαμε συνηθίσει και την ξινίλα του τυροκομείου.

Εύα Καλογήρου

Εργάστηκε κάμποσα χρόνια στον χώρο του εμπορίου σαν ελεύθερος επαγγελματίας και εργάστηκε επίσης σαν δασκάλα κατασκευής κοσμημάτων. Τώρα, –που ο χρόνος δεν είναι ακριβή πολυτέλεια– γράφει. Στην αναζήτηση της ψυχικής γαλήνης και αυτοθεραπείας το κυρίως φάρμακο για εκείνη είναι η γραφή. Υπόθεση μοναχική, αλλά ευτυχώς χωρίς τη μοναξιά.

Β' Βραβείο

Γιούλη Αποκατανίδου

Οι αδερφάδες

ΕΤΡΕΧΑΝ ΟΣΟ ΠΙΟ ΓΡΗΓΟΡΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑΝ και τα πόδια τους βγάζαν φωτιές. Μπερδεύονταν στα φουστάνια τους, στα πεσμένα κλαδιά και στα μακριά βλαστάρια που φύτρωναν στη γη και ξεπετάγονταν ίσα για να δώσουν το παρών σε μια πυκνή κι οργιώδη βλάστηση. Τα τσαρουχάκια τους γλιστρούσαν στα μουσκεμένα χόρτα και στα γυμνά λιθάρια, κι αυτές πέφταν, σηκωνόταν, ξαναπέφταν μα δεν σταματούσαν.

Κοκκίνισαν τα μάγουλα, ιδρώσαν τα κρουστά κορμιά, φούσκωσαν οι νεανικές καρδιές απ'την προσπάθεια μα οι δυο αδερφάδες αγέρωχες κι ακούραστες, συνέχισαν να τρέχουν μέσα στο δάσος έχοντας το νου τους μόνο στο σκοπό, στον ιερό σκοπό τους, να φτάσουν στο μοναστήρι.

Δεν άλλαζαν λέξη μεταξύ τους, δεν τις άφηνε το λαχάνιασμα, ούτε κι η φωνή του ποταμού που έσκαζε με δύναμη κάτω από τα πόδια τους.

Χτυπούσε το βουερό νερό με δύναμη στις όχθες, τραβούσε τα αναχώματα και παρέσερνε μεγάλα κοτρόνια και κλαδιά στο δρόμο του. Φουσκωμένος ο Άραχθος, κυλούσε θυμωμένος, λες και μάλωνε με όλα τα χιόνια που απ' τα βουνά έπεφταν στην αγκαλιά του, για να τα κουβαλήσει ως τη θάλασσα. Βαρύς ήταν ο χειμώνας φέτος, δύσκολος. Μπήκε ο Απρίλης και το κρύο κρατούσε ακόμη, χοντρό, δριμύ μα τα κορίτσια τίποτα δεν λογάριάζαν. Μαθημένα μια ζωή στην κακουχία, και στη

σκληρή δουλειά, κορίτσια του χωριού, ψυχωμένα· από τριάντα πρόβατα η καθεμιά τους κατάφερνε, όλη μέρα στη βοσκή και στους αγέριδες, δεν τις γονάτιζε εύκολα ο καιρός.

Έτρεχαν η Νίκη κι η Γιωργία, ανεβαιναν λόφους, ροβολούσαν σε πλαγιές, χανόταν στα δύσβατα και στα πουρνάρια ακολουθώντας τον νοερό χάρτη, αυτόν που είχαν από μικρά παιδιά καταγεγραμμένο μέσα στο μυαλό τους, τον αλάθητο, τον περπατημένο και σίγουρο. Γνώριζαν κάθε διάσελο και ξέφωτο, κάθε χαράδρα και παγίδα κι ήξεραν καλά να φυλάγονται κι από αγρίμια και από ανθρώπους αν τ'όφερνε η ώρα η κακιά, κι ας μη κουβαλούσαν πάνω τους παρά μονάχα ένα σουγιά.

Στα δεκάξι η Νικούλα, στα δεκαοκτώ η Γεωργία, οι δυο απ' τις οκτώ θυγατέρες και τον ένα γιο που μετρούσε η οικογένεια του Μαστρο-Νικόλα του κούδαρη. Μάστορας της πέτρας περιζήτητος ο πατέρας, μια ζωή ολόκληρη στα ταξίδια με το συνάφι του, μέσα κι έξω απ' τα σύνορα. Άνθρωπος μυαλωμένος και δίκαιος. Εννιά παιδιά ανάστησε χωρίς καλά – καλά να τα γνωρίσει στο μέγαλωμα. Μα πρόλαβε και από μικρά, τους έσπειρε βαθιά την ιδέα και το σκοπό. Ένιωθε, ότι αν αυτός ήταν η σπίθα, τα παιδιά του θα γινόταν η φλόγα κι η φωτιά και ο σκοπός στα χέρια τους θα γινότανε αγώνας. Μύησε τα παιδιά του χωρίς διάκριση και πίστευε πως η μόρφωση και τα γράμματα μόνο προκοπή φέρνουν. Σπούδασε τις δυο μεγάλες θυγατέρες διδασκάλισσες και καμάρωνε. Καμάρωνε και το μονάκριβο που γίνονταν μάστορας καλός και μάθαινε γρήγορα τη δουλειά. Να του δώσει το πόστο του στις δουλειές και στα ταξίδια, να μείνει αυτός στον τόπο του και στα ζωντανά του, να μεγαλώσει τα μικρότερα παιδιά του, να αναπαυτεί. Αυτός ορμήνευσε τα κορίτσια να πέμψουν το μήνυμα. Αχάραγα τις έστειλε. «Ταχιά, ταχιά θα το πάτε και θα γυρίσετε. Και τσιμουδιά σε κανέναν». Δυο τσούπρες στο δρόμο για το μοναστήρι, ποιος να τις υποψιαστεί.

Τα κορίτσια ήξεραν. Το 'χαν ξανακάνει. Και θα το ξανακάναν όσες φορές χρειάζονταν γιατί αυτό που νιώθαν κι οι δυο ήταν ασύγκριτο. Γιατί δεν ήταν μόνο τιμή για την εμπιστοσύνη του πατέρα που παράδιδε στα χέρια τους τα μυστικά του, ήταν κι αυτός ο ξεσηκωμός, η έξαψη να τελειώσουν τη δουλειά, να κάνουν αυτό που πρέπει γρήγορα και ήσυχα και να βάλουν κι αυτές τον ιδρώτα τους σε κάτι σπουδαίο και μοναδικό που λαχταρούσαν όλοι οι άνθρωποι σε κάθε γωνιά της γης και που ο τόπος τους αιώνες το στερήθηκε, την λευτεριά.

Αυτά τους δίδασκε ο πατέρας από μικρά παιδιά, γι' αυτά μιλούσαν οι δυο διδασκάλισσες αδερφές που ξέραν γράμματα και κόσμο πολύ, για τούτες τις ιδέες, γαμπροί, ξαδέρφια και σόγια ολόκληρα παλεύαν χρόνια τώρα, μυστικά κι αθόρυβα, κουβαλώντας ένα βαρύ χρέος και μια παθιασμένη καρδιά.

Έτσι μεγάλωναν εκείνου του κόσμου τα παιδιά, έτσι μεγάλωσαν κι αυτές. Και την σκέφτονταν την Ελευθερία, σαν μια κοπέλα λυγερή, ξανθιά γαλανομάτα, άυλη, ασώματη, σαν την ξωθιά του ποταμού που λούζεται στις όχθες και περιμένει να σμίξει με το γεμάτο φεγγάρι. Γιατί τούτο γίνεται στα μέρη τα δικά τους. Κάθε που ανατέλλει ο πανσέληνος, σείονται τα ψηλά έλατα και οι μαύρες πεύκες και κατεβάζουν βαριά καταχνιά, λευκό υφαντό σεντόνι που καταπίνει ολόκληρες χαράδρες και κρύβονται, και χάνονται από ανθρώπου μάτια. Εκεί μέσα στο σύθαμπο ξεχύνονται απ' τις πλαγιές και τα ρουμάνια, κορίτσια ολόδροσα, χαρούμενα και βρέχονται και παίζουν στα νερά του ποταμού. Κι ο ποταμός γίνεται άντρας σωστός κι είναι η κοίτη το κορμί του κι οι όχτοι οι παλάμες του και μες στην αγκαλιά του τα αερικά λούζουν και πλέκουν τα μαλλάκια τους και ψάλλουν με τις γλυκές φωνές τους τραγούδια αγάπης στο φεγγάρι να το καλοπιάσουν, να αδειάσει όλο του το φως και να καθρεφτιστούνε, ποια είναι η καλύτερη, η αξιότερη να ενωθεί μαζί του. Και εκείνο με τόσα γλυκοτραγούδα, χατίρι δε χαλάει, στέλνει το θάμπος στην ομορφότερη στην πιο χαριτωμένη και τη διαλέγει να γίνουν ένα. Όμως θυμώνει ο ποταμός θέλει τη λυγερή δικιά του κι ανταριάζει τα νερά κι

αρχίζουν να μιλάνε. Ακούγεται το σούσουρο που όλο δυναμώνει κι απλώνει μέσα στο δάσος το μουρμουρητό. Κι όσο μαλώνει ο ποταμός με το φεγγάρι, τόσο αγριεύουν τα νερά και πιο πολύ φωνάζουν μέχρι που γίνονται βουή μεγάλη κι ορυμαγδός και διώχνουν τις νεράιδες. Έτσι κι οι δύο χάνουν την νυφούλα. Το φεγγαράκι απ'τη στεναχώρια του μικραίνει και μικραίνει και γίνεται παιδί κι ο άντρας γίνεται πάλι ποταμός που κρατάει το σφύλογο και το θυμό μέσα στα νερά του.

Να! αυτή είναι μέσα τους κι η Ελευθερία. Μια ποθητή νεράιδα, ένα ανεμικό, μια ιδέα που για να την κατακτήσουν οι άνθρωποι και να γίνει αληθινή, χρειάζονται θυσίες, αγώνες αφού πρώτα όμως ημερώσουν τα πάθη και οι μάνητες αναμεταξύ τους.

Όταν ήταν μικρή η Νικούλα, λυπότανε τον ποταμό που έμενε χωρίς αγάπη. Έλεγε πως είναι άδικο να μένει δίχως συντροφιά, όταν το φεγγάρι έχει γύρω του τόσα αστέρια για παρέα. Ενώ ετούτος ο μαύρος τρέχει- δουλεύει όλη τη μέρα, ποτίζει χωράφια, ανθρώπους, ζωντανά και κανένας δεν τον νοιάζεται, καμιά αγάπη δεν τον φροντίζει. Γελούσαν όλοι τότε με την αφέλεια της μικρής ωστόσο και όλοι στην οικογένεια γνώριζαν την αγάπη της για όλη την πλάση, τα ζωντανά και μη δημιουργήματα του Θεού, αγάπη που μεγάλωνε όσο μεγάλωνε και το κορίτσι. Αυτή την άδολη αγάπη είχαν τα κορίτσια και για τον αγώνα.

Σπαργανωμένες με το όνειρο της ένωσης, ένιωθαν πως τη χαρά αυτού του ονείρου θα έπρεπε να τη μοιράζονται όλοι οι Ηπειρώτες γιατί όπου υπάρχει αυτό, καρπίζει κι η ελπίδα και γεννιέται το φως και πως το Κομιτάτο ήταν το μέσον γι' αυτό το σκοπό. Ο μπροστάρης κι ο οδηγός.

«Στακάτε αυτού», τις διέταξε ένας αξούριστος, λιανός φρουρός με λερωμένη φουστανέλα και κάτι φιλύποπτα μικρά ματάκια σαν κουμπότροπες, που κοιτούσαν πέρα- δώθε νευρικά. Είχαν φτάσει στο μοναστήρι και λαχανιασμένες ακόμα απ'την τρεχάλα ζήτησαν έναν απ'τους ανώτερους. Έφυγε εκείνος κορδωμένος σαν

κούρκος προσπαθώντας ο δόλιος να υψώσει παράστημα, να φανεί «κάποιος» στα μάτια των κοριτσιών κι εκείνες κοιταχτήκαν κι αρχίσαν να χαχανίζουν. Δεν πρόλαβαν καλά καλά να πιούν λίγο δροσερό νερό απ' την πηγή, όταν από μακριά απ' το Αρχηγείο φάνηκε να 'ρχεται προς το μέρος τους ένας νεαρός.

«Ο Γάκης θαρρώ είναι», μουρμούρισε η Νίκη στη Γιωργία με νόημα κι είδε την αδερφή της να κοκκινίζει στο λεπτό

«Εσύ να του μιλήσεις», απάντησε εκείνη κοφτά.

«Δικός σου αρραβωνιαστικός είναι, εγώ θα του μιλήσω;», την ψευτομάλωσε η άλλη.

Ο Γάκης πλησίασε σοβαρός και ...κατακόκκινος κι η Νικούλα του είπε πως φέρνουν μήνυμα απ' τον πατέρα. Εκείνος έσμιξε σκεπτικός τα φρύδια «Κάλλιο να το δώστε σεις στον Καπετάνιο. Ακόμα κι εδώ πολλά τα αυτιά και τα στόματα. Άντε να σας πάω κοντά του». Και μόνο που το ακούσαν τα κορίτσια, τους κόπηκαν τα γόνατα. Ένα χρόνο τώρα που φέρναν τα μηνύματα, συνήθως στο Γάκη τα δίνανε ή σε κάποιον άλλον μπιστικό. Τι ήταν τώρα αυτό; Και πώς να τον δούνε; Και τι να του πούνε.; Πρώτα πρώτα δεν ξέραν σίγουρα αν είναι ανθρώπινος. Ο καπετάν Βοργιάς ήταν ιδέα, ήταν θρύλος. Το όνομά του ήταν συνδεδεμένο με ηρωισμούς και με ανδρείες. Ήταν ο πολεμιστής που καθάρισε τον τόπο τους απ' τους ρουμανολήσταρχους, ο προστάτης των σκλαβωμένων χωριών τους. Ήταν η σφιγμένη γροθιά του κάθε ενός φτωχού χωριάτη που κακοπάθησε απ' την σκληρότητα Τούρκων, Αλβανών και Ρουμάνων. Κι αυτές τι ήταν; Δυο κοριτσόπουλα, που έξω απ' τα προβατάκια τους κι απ' τον αργαλειό τους, δεν ξέραν τίποτε άλλο.

«Εσύ να του μιλήσεις», έσκυψε κι είπε η Γιωργία στο αυτί της Νίκης

«Πάλι εγώ;», διαμαρτυρήθηκε εκείνη.

Δεν χρειάστηκε τελικά να πούνε πολλά. Η Νίκη έβγαλε απ' το ντουρβαδάκι της, το μαντήλι με τα κεντημένα αρχικά του πατέρα που σκέπαζε ένα διπλωμένο χαρτί και με τρεμάμενα χέρια το έδωσε στον Καπετάνιο. Πρόλαβαν να τον δούνε, μπαρουτοκαπνισμένο λεβέντη με την παχιά μαύρη μουστάκα, τα φλογάτα μάτια και τα φυσεκλίκια ζωσμένα σταυρωτά. Ύστερα κατέβασαν ντροπαλά το κεφάλι. Κείνος το διάβασε, ρουθούνισε ανταριασμένος, πρόσταξε : «Κεράστε κάτι τα κορίτσια ίσα που να τελειώσουμε» κι έγνεψε στα πρωτοπαλικάρα να τον ακολουθήσουν.

Μέχρι να βγουν απ' το Αρχηγείο στην αυλή, άρχισε να πέφτει βροχή με το τουλούμι. Πυκνά ντουμάνια σκέπασαν τα βουνά κι έγινε η μέρα, νύχτα. Αστραπόβροντα έσκιζαν στα δυο τον ουρανό κι έτρεμε όλη η πλαγιά. Τα κορίτσια κούρνιασαν σε μια γωνιά περιμένοντας. Από κοντά τους κι ο Γάκης πάσχιζε να βγάλει μια κουβέντα απ' το στόμα της σεμνής αρραβωνιαστικιάς. Ακόμη κι όταν ένα απ' τα παλικάρια έφερε πίσω το μαντήλι του πατέρα με το καινούριο σημείωμα, η καταιγίδα συνεχιζόταν αμείωτη. Τα κορίτσια ήθελαν να ξεκινήσουν, δεν χωρούσε άλλη καθυστέρηση, ο Γάκης επέμενε να περιμένουν να κοπάσει η βροχή. Στο τέλος αντιδρώντας στην επιμονή της Νίκης, της είπε θυμωμένος «Αφού θες ντε και καλά να πουντιάσεις, σύρε μονάχη σου. Η Γωργούλα θα μείνει εδώ». Ήταν μάταιο να επιμείνει και μόνη της δεν ήθελε να γυρίσει. Αναγκαστικά τραβήχτηκε σε ένα διπλανό υπόστεγο και περιμένοντας να σταματήσει η μπόρα κρυφοκοίταζε τα αρραβωνιασμένα που ζαχάρωναν λίγα μέτρα πιο πέρα.

Εδέησε να ξεκινήσουν δυο ώρες αργότερα. Η θεομηνία είχε πάψει επιτέλους και έπεφτε μια σιγανή ψιχάλα. Περασμένη η ώρα, μαύρος, μανιασμένος ο ουρανός, ίσα ίσα προλάβαιναν να φτάσουν στο σπίτι πριν πέσει το σκοτάδι. Μόλις πήραν να ροβολάνε την πλαγιά για να χωθούν στο δάσος, η Γιωργία προσπάθησε να καλοπιάσει τη μικρή «Δώσε αδερφή το ντουρβαδάκ 'σε μένα να μην κουράζεσαι». Η άλλη την κοίταξε στραβά και της πέρασε το ταγάρι στον ώμο «Μμμμ, πέρασε

τώρα η μουγκαμάρα, ε; Όταν μάλωνα με το Γάκη, κιχ δεν έβγαλες», της είπε κι αγκαλιάζοντάς την απ' τους ώμους, πρόσθεσε «Άντε σε σχωρνάω, αφού αγαπάς...». Έτσι μονιασμένες και κεφάτες μπήκαν στο πυκνό δάσος. Περιπατώντας γοργά, έπιασαν να συζητάνε για το Καπετανάτο. «Αχ μωρή αδερφή, άντρας έπρεπε να γεννηθώ», είπε με λαχτάρα η Νίκη «να ζώνομαι τα άρματα να πολεμάω, να τιμώ κάθε μέρα τη γενιά μου και τον τόπο μου». «Ε, άντε τι καρτεράς... μεθαύριο πες στον Καπετάν Βοργιά να σε δώσει μια μπουραζάνα κι ένα γκρα», την πείραξε η μεγάλη κι αρχίσαν να γελάνε.

Ακούσανε ομιλίες και σταμάτησαν ξαφνιασμένες. Από δυο αντικρινές συστάδες πετάχτηκαν δυο άγνωστοι άντρες. Τρόμαξαν οι κοπέλες. Αυτοί προχώρησαν αργά – αργά προς το μέρος τους. Ήταν Τουρκαλβανοί το δίχως άλλο. Και μόνο απ' το σουλούπι ξεχώριζαν Κακοποιοί και λήσταρχοι που οι αρχές τους δώσαν εξουσία κι αξιώματα, γυρνούσαν και σκόρπιζαν φοβέρες και τρόμο.

«Τι γυρεύουν δυο κορίτσια μέσα στα ρουμάνια τέτοια ώρα; Σε λίγο σκοτεινιάζει...», είπε ο νεότερος απ' τους δυο στα Τούρκικα και πλησίασε κοντά.

«Ει», φώναξε ο άλλος, ο γηραιότερος, από πιο μακριά, «πάρε το γράμμα κι άσε τις πολλές κουβέντες».

Τα κορίτσια ξέραν τα Τούρκικα κι ας καμωθήκαν πως δεν τα κατάλαβαν. Κατάλαβαν όμως κι άλλα... Γίνηκε προδοσία. Προβοκάτσια μέσα στο Καπετανάτο. Κι ο σπιόνος ήταν κάποιος απ' τους έμπιστους. Αυτοί οι κατσαπλιάδες ξέραν καλά τι να γυρέψουν. Ο νέος πλησίασε ακόμα πιο κοντά κι άπλωσε το χέρι. Έζεχνε απ' την απλυσιά. Τα μαλλιά του ήταν κολλημένα στο κεφάλι του απ' τη βρόμα και το στόμα του άδειο από μπροστινά δόντια. Τα κορίτσια δεν κουνήθηκαν, εκείνος κούνησε το χέρι με νόημα δείχνοντας το ταγάρι.

«Άντε τι περιμένεις, πάρτο μόνος σου να τελειώνουμε», τον παρότρυνε ο άλλος, που γύρισε την πλάτη κι άρχισε να απομακρύνεται. Η Γιωργία έβαλε το χέρι της

στον ώμο, ξεκρέμασε το ταγάρι και του το έδωσε χωρίς κουβέντα. Εκείνος έσκυψε με το ταγάρι καταγής κι άρχισε να ψαχουλεύει. Οι δυο αδερφές κοιτάχτηκαν πάνω απ'το κεφάλι του. «Το βρήκα!», φώναξε και ύψωσε το χέρι του με το διπλωμένο μαντήλι, κάνοντας να σηκωθεί. Την ίδια στιγμή η Γιωργία έχωσε με δύναμη το σουγιά στο μπούτι του κι η Νίκη άρπαξε απ'το χέρι του το μαντήλι με το γράμμα. Αρχίσαν να τρέχουν κι οι δυο σε διαφορετικές κατευθύνσεις. Αυτός έβγαλε φωνή μεγάλη απ'τον πόνο και την έκπληξη μα μέχρι να καταλάβει ο γέρος και να πάει κοντά του τα κορίτσια είχαν γίνει καπνός.

Πόσην ώρα έτρεχε; Δεν ήξερε. Ούτε πού πήγαινε ήξερε. Ο καρδιά της κόντευε να σπάσει απ'το λαχάνιασμα και τα πόδια της δεν την βαστούσαν άλλο. Μα δεν σταματούσε. Ανέβαινε όλο και πιο ψηλά στο βουνό. Χάθηκε. Άκουγε μόνο τον ήχο του ποταμού από μακριά. Βαστήχτηκε από ένα δέντρο κι έκανε εμετό. Ένιωθε να τρέμει ολόκληρη απ'το φόβο και την κούραση.. Το μαντήλι είχε γίνει κουβάρι μες στην ιδρωμένη χούφτα της. Από ένα μικρό ξέφωτο βγήκε ψηλά στην άκρη του φαραγγιού. Έψαξε με το βλέμμα να βρει την κορφή της Στρογγούλας, να προσανατολιστεί μα τα ψηλά έλατα την εμπόδιζαν. Έσκυψε και είδε κάτω χαμηλά, το ποτάμι, μήπως και καταλάβει που βρισκόταν, μα αυτό απ'τα πολλά νερά, άλλαζε κάθε μέρα. Θύμωσε! Έκανε να στραφεί πάλι προς το δάσος όταν άκουσε ήχους και μακρινές φωνές. Ξάπλωσε στην άκρη του γκρεμού και κοίταξε προσεκτικά. Είδε δυο άντρες να βγαίνουν απ'τα σύδεντρα και να πηγαίνουν προς την όχθη. Ένα τρίτος ακολουθούσε αργά. Κάτι έσερνε με δυσκολία... Την Γιωργία! Την Γιωργία έσερνε. Είχε δεμένα τα χέρια της με το σκοινί και την έσερνε μες στη λασπουριά. Εκείνη πάλευε να σηκωθεί στα πόδια της. Ήταν ζωντανή! «Σ' ευχαριστώ Θεέ μου», μουρμούρισε κι άκουσε πίσω της βήματα. Γύρισε το κεφάλι κι είδε το γέρο δέκα μέτρα μακριά της να τη σημαδεύει με το τουφέκι. Σηκώθηκε αργά και στάθηκε απέναντί του. Άνοιξε τη χούφτα της, έβγαλε το μαντήλι, το φίλησε και το 'χωσε στον κόρφο της κοιτάζοντάς τον μέσα στα μάτια. Ύστερα γύρισε, έκανε μια μεγάλη δρασκειλιά στο κενό και γκρεμίστηκε στη χαράδρα. Ο Άραχθος

καλωσόρισε τη νυφούλα. Άνοιξε τα χέρια του και την τράβηξε βαθιά στην αγκαλιά του.

Μ' ένα χατζάρι σφάξανε τη Γωργούλα. Σιγά-σιγά τη χάλασαν και μήτε βόγγος, μήτε λυγμός ακούστηκε. Πνιγήκανε όλα στη βουή του ποταμού.

ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Γιούλη **Αποκατανίδου**

Γεννήθηκε το Γενάρη του 1969 στη Καβάλα όπου ζει μέχρι και σήμερα. Ασχολείται με τη συγγραφή θεατρικών έργων, διηγημάτων και στίχων τα τελευταία είκοσι χρόνια. Έως σήμερα, έχουν ανέβει δεκαπέντε θεατρικά της έργα από ερασιτεχνικές ομάδες της Καβάλας και άλλων νομών. Το μεγαλύτερο μέρος των έργων της έχει παρουσιαστεί από την ερασιτεχνική θεατρική ομάδα Καβάλας «Μικροί Ήρωες», της οποίας είναι ιδρυτικό και ενεργό μέλος. Έχει λάβει διακρίσεις σε Φεστιβάλ Ερασιτεχνικού Θεάτρου (Καρδίτσα, Ιεράπετρα) και σε λογοτεχνικούς διαγωνισμούς για θεατρικά της έργα, διηγήματα και ποιήματα και μεγάλο μέρος των έργων της έχει εκδοθεί σε ομαδικές συλλογές.

Γ' Βραβείο (από κοινού)

Κωνσταντία Κατσαρή

Ο Κηφισός

ΕΙΝΑΙ ΠΟΥ ΓΑΝΤΖΩΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΗ ΤΟΥ αυτό το ψευτοζούμε, απ' το πρωί. Ο Βασίλης ο Μακρής, ο Μπιλάκος, κάνει αναστροφή στην Κηφισίας. Γιατί ο Βασίλης ο Μακρής λέει σήμερα να ξεγλιστρήσει απ' όλα κι απ' αυτό ακόμα το τογιοτάκι του. Να γίνει ψάρι.

Κι αλλάζει γνώμη. Δεν στρίβει για Λαϊκό. Δεν πάει σπίτι. Είναι έξι το απόγευμα κι αυτός απ' το πρωί στο πόδι. Ένα πράγμα όμως θέλει. Να βγει στον Κηφισό. Γιατί το ξέρει καλά πως ψευτοζει κι αυτός, γίγαντας ναρκωμένος και τρέχουν, τρέχουν χιλιάδες αμάξια, μηχανάκια, φορτηγά από πάνω του, κι αυτός περιμένει ποιος ξέρει τι, μια καλοσούνη. Γιατί έχει ακόμα ψάρια, ακόμα έχει αττικόψαρα, λένε. Κι άκου τι σκέφτηκε ο Μπιλάκος έξι το απόγευμα: Να χωθεί ξανά στην κίνηση.

Ο Βασίλης ο Μακρής, ο Μπιλάκος, στρίβει στην Αλεξάνδρας και μπαίνει Πατησίων. Και λίγο τον νοιάζει η κίνηση. Κι αφήνει το παράθυρο δυο δάχτυλα ανοιχτό γιατί έχει κρύο πολύ κι είναι η βαβούρα εκεί έξω παρεϊστική. Κι όπως περιμένει στο φανάρι για να μπει Καβάλας, βλέπει τα δάχτυλά του. Κιτρίνισαν. Κι ο γιατρός είπε, να το κόψεις το ρημάδι αν θέλεις να δεις τον γιο σου φαντάρο κι ο Μπιλάκος έγινε κουνέλι, μαζεύτηκε και μισόκλεισε τα μάτια.

Βγάζει τσιγάρο και ζυγίζει πόσες υπομονές. Υπομονές κίτρινες, χλωμές. Γιατί δεν είναι μία η υπομονή. Είναι πολλές, πάντα έχει απόθεμα. Χαμογελάει γιατί βρήκε αυτό το κόλπο.

Γιατί να, βρήκα σεντούκι να ξετρυπώνω κι από μία, άλλη για τα πάγια, άλλη για τα ψώνια. Άλλη. Γι' αυτό κιτρινίσαν τα δάχτυλα. Δεν είναι το τσιγάρο. Είναι που τις ξεφυλλίζω. Κι αυτές σε ξασπρίζουν, είναι σαν τη χλωρίνη. Αφήνουν σημάδια.

Και φαντάζεται ότι τον σταματά ένα μπλόκο κι αυτός κάνει στην άκρη- κύριος- δείχνει δίπλωμα κι άδεια κι ασφάλεια και χαιρετά και λέει καλές υπομονές κι οι άλλοι λένε ψαγμένος είναι αυτός, τι 'πε τώρα;

Κι όπως κατεβαίνει την Καβάλας θυμάται κι άλλα κίτρινα. Κι ο Κηφισός σίγουρα, σίγουρα κιτρινίζει κι αυτός, αυτός ο γίγαντας, ο μουγγός. Κατεβαίνει την Καβάλας και βγαίνει εθνική. Για Φάληρο. Κι ανοίγει τέρμα το παράθυρο κι ανατριχιάζει. Η υγρασία θολώνει τον ορίζοντα. Και σκέφτεται πράγματα τρελά. Τα αττικόψαρα και τα χέλια κι είναι λέει και γυρίνοι στον Κηφισό, ακόμα υπάρχουν.

Και θυμάται πόσες φορές απ' όταν παντρευτήκανε, η γυναίκα του ζήτησε να πάνε μια μέρα στον Κηφισό. Να δούμε τι; Και πέρασαν χρόνια. Και μια μέρα που ο Μπλάκος γύρισε σπίτι, η Μάρα έλεγε στον μικρό κάνε τις ασκήσεις και σου υπόσχομαι θα πάμε να δεις τον Κηφισό στη Βοιωτία. Αμφίκλεια, Λιλαία, θα πάμε μια μέρα. Κι ο Μπλάκος χώθηκε όλο το απόγευμα στο κινητό, μαζεύτηκε σαν το κουνέλι γιατί άλλον Κηφισό έλεγε η Μάρα τόσο καιρό και της το 'κοβε κι αυτό κράτησε χρόνια.

Κατεβαίνει στο Φάληρο, στρίβει στο Ειρήνης και Φιλίας, μπας και συμφλιωθεί μ' όλα αυτά που απαιτούν υπομονές, μπας και συμβιβαστεί που είναι κουνέλι κι όχι ψάρι, αν και θα ήθελε, θα ήθελε πολύ, να γινόταν αυτός ψάρι κι ο Κηφισός Ατλαντικός. Να 'χα, λέει, να χάνομαι στ' απάτητα.

Κι ανεβάζει το παράθυρο. Για να 'μαστε σίγουροι ότι δεν θ' ακουστεί ο Κηφισός. Ότι είναι ακόμα ναρκωμένος και δεν αλυχτά τη μοναξιά του. Βουρ για Καβάλας, γιατί είναι αργά κι ο μικρός θα κάνει τις ασκήσεις και για να πούμε την

αλήθεια η Μάρα έχει ετοιμάσει κοκκινιστό με μακαρόνια. Γιατί ο Μπιλάκος αγαπά τα κίτρινα. Ξεψυχά για μακαρόνια, λεμόνια κι ανανά.

Και θυμάται εκείνη την κίτρινη μύτη, ενός κότσουφα φουκαρά που σημάδεψε με τη σφεντόνα και τον βρήκε με τη μία κι αυτός ξεψύχαγε.

Βγάζει αλάρμ και κοκκαλώνει. Ήταν δεκαπέντε, σκαστός απ' τ' αρχαία σ' ένα ρέμα, στο Χαλάνδρι, πάνε χρόνια. Είχε μια σφεντόνα για πλάκα. Για να πετάξει βύσσινα στους κολλητούς του. Μετά χόντρυνε το παιχνίδι. Και πέταγε χαλίκια. Και βρήκε ένα μικρό ξεπεταρούδι. Και τώρα καταλαβαίνει γιατί οι υπομονές του κιτρινίζουν. Και θυμάται ότι το πήρε στα χέρια σαν τρόπαιο το ξεπεταρούδι κι αυτό τα ένιωθε όλα και ξεψύχαγε. Κι όλα κιτρινίζουν. Θέατρα, πολυκατοικίες, περίπερα. Όλα υπομένουν. Μπαίνει Αλεξάνδρας κι ανεβαίνει Κηφισίας, κατεβαίνει προς Λαϊκό, στη γειτονιά του.

Είναι κάτι στιγμές, όπως τώρα, που ο Μπιλάκος τσεκάρει μήπως ψευτοζούμε. Κάθεται ακούνητος, πλατάνι γερό σε ποτάμι, ώρες ατέλειωτες σ' έναν τοίχο, απέναντι απ' το Λαϊκό μήπως και ψευτοζούμε. Και πάει δύο, πάει τρεις, ζημερώνει κι αυτός σκουπίζει τα γυαλιά του απ' τη θαμπάδα. Πάλι δεν πήρε σπίτι και παράτησε το κινητό σ' αμάξι. Κάποιοι τρέχουν στα επείγοντα κι ο Μπιλάκος τους μετράει. Δεν μετράει πρόβατα για να κοιμηθεί, μετράει ζωές. Κι ύστερα γυρνά πίσω και κοιμάται. Για λίγο, αλλά κοιμάται. Γιατί υπάρχουν κι αυτά. Τα επείγοντα.

Γυρίζει σπίτι στις πέντε. Κι αναρωτιέται πότε η Μάρα θα τον χωρίσει που γυρνά τέτοια ώρα γιατί ποτέ, ποτέ δεν θα της πει τι κάνει τα βράδια. Μόνο λέει πάμε, πάμε και θα δεις. Τυλίγει τον μικρό με μια κουβέρτα, η Μάρα βουτά ένα μπουφάν, έτσι όπως είναι, με το νυχτικό. Πάμε, πάμε και θα δεις.

Μπαίνουν σ' αμάξι. Βγαίνουν εθνική. Ξημερώνει. Κι ο Βασίλης ξαναγίνεται Μπιλάκος γιατί χαίρεται με κάτι τέτοια, επείγοντα. Και λέει τη Μάρα Μαριώ, όπως

τότε. Σε δύο ώρες φτάνουν Παρνασσό. Κάστρο, Ορχομενός, Αμφίκλεια, Πολύδροσος, Λιλαία. Σε κάποιο γεφύρι.

Ακούνε τον Κηφισό. Περπατούν στην όχθη. Σκόβουν να πιουν νερό. Ανάμεσα σε τσίχλες, σπουργίτια, κοτσύφια. Κι ο Μπιλάκος αράζει σ' ένα πλατάνι, κουρνιάζει στο χώμα, κλείνει τα μάτια και γίνεται ψάρι.

Κωνσταντία Κατσαρή

Γεννήθηκε το 1978 στην Αθήνα. Σπούδασε Ελληνική Φιλολογία στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και Δημιουργική Γραφή στο Πανεπιστήμιο της Δυτικής Μακεδονίας. Εργάζεται στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Το πρώτο της βιβλίο, «Με μαγείρευες χρόνια», εκδόθηκε το 2018 από τις εκδόσεις Γραφομηχανή. Διηγήματά της έχουν δημοσιευτεί σε έντυπα και ηλεκτρονικά περιοδικά.

Γ' Βραβείο (από κοινού)

Δημήτρης Μπιζένης

Οι απέναντι

ΕΡΕΤΕ, ΟΤΑΝ ΗΜΑΣΤΑΝ ΜΙΚΡΑ, όλα τα παραμύθια που μας λέγαν για το ποτάμι ήταν τρομακτικά. Το ένα ήταν με τα στοιχειόπαιδα. Ότι δήθεν βγαίνανε το βράδυ και άμα είχες τα πόδια σου μες στο νερό τα κόβανε γιατί τα δικά τους τα είχανε φάει τα ψάρια. Από την άλλη, το πρωί γύρναγε εκεί η Σούγα, μία μάγισσα που μάζευε δάχτυλα παιδιών που τριγυρνάγανε μόνα τους. Έφτιαχνε και καλά με αυτά ένα φίλτρο που την κρατούσε νέα. Άμα θυμάστε τον Τάκη τον Κοζάκα που του λείπαν δύο δάχτυλα από το δεξί χέρι, έλεγε ότι εκείνη του τα χε κόψει.

Φυσικά, υπήρχαν και μέρες που επισκεπτόμασταν το ποτάμι. Σε σημεία όπου οι όχθες του είχαν μεγάλη απόσταση, πηγαίναμε βόλτα μαζί με λίγο τυρί και ψωμί και βουτάγαμε τα πόδια μας στο παγωμένο νερό. Οι μεγάλοι μπορούσαν να μπουόμε και πιο μέσα αλλά όχι πολύ. Το ποτάμι είχε παγίδες, ρέματα, άμμο που σε κατάπινε, νερόφιδα κάθε λογής. Κοιτάγαμε την απέναντι όχθη αλλά πάντα, μία πεισματάρη ομίχλη δεν μας άφηνε να διακρίνουμε τίποτα.

- Μένουν άνθρωποι στην απέναντι όχθη, ρωτούσα την μητέρα μου.

- Δεν είναι σαν εμάς μου απαντούσε και η ζωή συνεχιζόταν. Τότε δεν είχαμε πληροφόρηση από πουθενά. Ότι μας λέγαν το πιστεύαμε. Ο πιο γραμματιζόμενος ο δάσκαλος μας έλεγε:

- Είναι άλλος λαός, διαφορετικοί, άθεοι, σκουρόχρωμοι, άπλυτοι, παντρεύονται τα παιδιά τους, τρώνε τις γάτες τους, σκοτώνουν αν κάποιος τους στραβοκοιτάξει. Δηλαδή χώρια από τα παραμύθια και πάλι δεν θα είχαμε λόγο να πάμε στο ποτάμι μήπως κάποιος από απέναντι μας αρπάξει.

Στον κόσμο των μεγάλων φυσικά δεν ίσχυαν τα ίδια. Που και που έπιανα κουβέντες το βράδυ όταν νόμιζαν ότι με έχει πάρει ο ύπνος. Ο πατέρας μου καθόταν στην κουζίνα, άναβε ένα κερι και έπινε κρασί. Όταν τελείωνε το έσβηνε και έτσι το πρωί καταλαβαίναμε πόσο είχε πει. Καμιά φορά μιλούσε και στην μάνα μου. Μια φορά της είπε:

- Μου φέρανε καπνό από απέναντι.

- Να πάρεις και μπαχαρικά, μας τελειώνουν. Πούλησες τίποτα;

- Ναι πολλά. Λέω μήπως πάω απέναντι να κάνω καμιά καλή συμφωνία από κοντά, ξέρω και λίγη από την γλώσσα. Έχουνε λεφτά, μπορούμε να βγάλουμε όλο το χειμώνα έτσι. Η μάνα μου φάνηκε να μην ενθουσιάζεται.

- Μόνος σου; Ξέρεις πως είναι η κατάσταση αν η συμφωνία δεν πάει καλά, αν βγάλουν κάνα μαχαίρι. Ο πατέρας μου χτύπησε το ποτήρι του στο τραπέζι.

- Αν βγάλουνε μαχαίρι έχω και εγώ μαχαίρι γυναίκα. Άσε που θα πάω με τον Κοζάκα μην ανησυχείς, ξέρει πολύ κόσμο εκεί. Έχει άκρες.

- Καλά αλλά να μην αργήσεις του είπε, να γυρίσεις την ίδια μέρα δεν θέλω να σαι με τους αγροίκους.

- Καλά, της απάντησε και ξαναγέμισε το ποτήρι του.

Από εκείνη την μέρα και έπειτα το έβαλα σκοπό να μάθω ποιοι μέναν στην απέναντι όχθη. Όποτε έβρισκα ευκαιρία ξεμύτιζα από το χωριό και περπατούσα παράλληλα με το ποτάμι ψάχνοντας να βρω το πιο στενό σημείο του. Τελικά μετά από ένα μήνα τα κατάφερα. Υπήρχε ένα ξέφωτο όπου έστριβε προς τα αριστερά και

απομακρυνόταν από το χωριό μέχρι να χαθεί στον ορίζοντα. Από τα εκατό μέτρα που ήταν το πλάτος του εκεί έπεφτε περίπου στα πενήντα που και πάλι ήταν πολύ αλλά είχα απελπιστεί οπότε μου φαινόταν μία χαρά.

Έφτιαξα από ξύλα μία μικρή σχεδιά και σφήνωσα πάνω της μία σελίδα από το μοναδικό παιδικό βιβλίο που είχαμε. Μου φάνηκε όμως πολύ φτωχική και έτσι έκανα και μία κούκλα από ρετάλια όσο καλύτερα μπορούσα. Την άφησα πάνω στο νερό και έμεινα εκεί μέχρι που στα μέσα της διαδρομής χάθηκε από το βλέμμα μου. Μα δεν φοβήθηκα ούτε στιγμή ότι θα βυθιζόταν. Αντιθέτως την φανταζόμουν να σπάει τους μικρούς κυματισμούς ενώ η κούκλα σαν θαρραλέα καπετάνισσα την οδηγούσε στην απέναντι ακτή.

Αυτή σκέψη μου κράταγε παρέα για πολλές μέρες που επέστρεφα στην ακτή και δεν με περίμενε τίποτε. Είχα πάει τόσες φορές που την είχα μάθει απέξω. Η απέναντι πλευρά είχε μία μικρή παραλία όσο η δικιά μας με γλιστερές κοτρόνες πράσινες από τις λειχήνες. Δεξιά και αριστερά της τα δέντρα έφταναν σχεδόν μέσα στο ποτάμι, ήταν σαν μία μοναδική πύλη από πράσινο, μία έξοδος για να πηδήξεις από τον έναν κόσμο στον απέναντι.

Τίποτα δεν φαινόταν να αλλάζει λες και κάθε μέρα κοιτούσα την ίδια γιγάντια φωτογραφία. Είχα μάθει μέχρι και τις φωλιές των πουλιών της απέναντι πλευράς, μπορούσα να εντοπίσω ελάφια αφού δεν με έβλεπαν ώστε να φοβηθούν, ξεχώριζα ακόμα και μία οικογένεια αγριογούρουνων από την αναστάτωση που προκαλούσε τον περπάτημα τους. Άμα με κοιτούσαν και εμένα από την απέναντι μεριά μάλλον θα ήμουν ακόμα ένα στοιχείο μιας άλλης γιγάντιας φωτογραφίας.

Μέχρι που μία μέρα είδα κάτι που μου έκοψε τα πόδια. Η μικρή μου σχεδιά ήταν αναποδογυρισμένη και σφηνωμένη πάνω στις κοτρόνες. Έτρεξα γρήγορα και την τράβηξα από το νερό. Η πάνω την πλευρά ήταν άδεια, η κούκλα μου έλειπε εκτός, εκτός από ένα διπλωμένο χαρτί μέσα σε ένα σακουλάκι που το προστάτευε

από το να βραχεί. Μου πήρε λίγα κλάσματα μέχρι να συνειδητοποιήσω ότι δεν ήταν δικό μου. Με χέρια που τρέμανε από την αγωνία το ξεδίπλωσα.

Ήταν μία σελίδα από παραμύθι, όπως και το δικό μου μα εκεί οι άνθρωποι ήταν ντυμένοι διαφορετικά. Οι γυναίκες φορούσαν μακρὰ πολύχρωμα φουστάνια πορτοκαλί και πράσινα με χρυσές κεντημένες λεπτομέρειες και οι άντρες άσπρες μακριές φόρμες που τόνιζαν το σκούρο δέρμα τους. Το έκρυσπα στα χέρια μου σαν πολύτιμο θησαυρό και γύρισα γρήγορα σπίτι. Τις μέρες που πέρασανε το χάζενα τόσο συχνά που έμαθα την εικονογράφηση απέξω. Η ιστορία, όση μπορούσα να καταλάβω δηλαδή, αφορούσε μία πριγκίπισσα που την είχε απαγάγει ένας βασιλιάς πίθηκος. Τα γράμματα δεν βοηθούσαν παραπάνω. Ήταν σαν γραμμές που χόρευαν πάνω στο χαρτί λες και η εικονογράφηση με το κείμενο να είχαν γίνει ένα.

Μετά από μία εβδομάδα έφτιαξα έφτιαξα ένα πιο περιποιημένο πακετάκι. Έβαλα μέσα του κάτι μπίλιες, ζωγράφισα σε ένα χαρτί ένα κορίτσι το έδειξα με ένα βελάκι και έγραψα "Ευγενία" και τον αριθμό 9. Το άφησα μία μέρα που το ποτάμι ήταν ήρεμο. Όσο και αν κοίταξα απέναντι δεν διέκρινα τίποτε διαφορετικό όλες εκείνες τις μέρες. Ίσως οι άνθρωποι απέναντι να μην πηγαίνουν σχολείο σκέφτηκα. Ίσως να δουλεύουν εκείνη την ώρα.

Να μην τα πολυλογώ κάθε εβδομάδα είχα απάντηση. Έμαθα ότι αυτή με την οποία μιλούσα ήταν κορίτσι, μεγαλύτερη από εμένα δύο χρόνια, το όνομα της δεν κατάλαβα πως διαβαζόταν. Ανταλλάξαμε παιχνίδια, ζωγραφιές μέχρι που μία μέρα της έστειλα μία ζωγραφιά με δύο κορίτσια και ένα ποτάμι ανάμεσα τους. Έγραψα τις μέρες της εβδομάδας με αριθμούς και κύκλωσα την πέμπτη. Μετά έφτιαξα ένα ρολόι και σχεδίασα πάνω του τους δείχτες να δείχνουν έντεκα η ώρα. Ζωγράφισα και ένα φεγγάρι για να ξέρει ότι εννοώ βράδυ. Καλύτερα έτσι σκέφτηκα, η αδερφή μου έχει αρχίσει κάτι να μυρίζετε. Γεμάτη άγχος γύρισα σπίτι. Είχα τέσσερις μέρες μέχρι την συνάντησή μας, αν η φίλη μου τα κατάφερνε.

Όταν έφτασε το κρίσιμο βράδυ, έπεσα για ύπνο στις οκτώ φορώντας τις πιτζάμες πάνω από τα ρούχα. Η αδερφή μου βαριόταν μόνη της και αργά ή γρήγορα θα έκανε το ίδιο. Και έτσι έγινε. Ήξερα ότι ο πατέρας μας ερχόταν στις δέκα από την δουλειά, στις έντεκα είχε πει μισό μπουκάλι, το μοναδικό ρολόι του σπιτιού ήταν σε σημείο που δεν μπορούσα να δω αλλά αποφάσισα στο δεύτερο ποτήρι που θα γεμίσει να ξεκινήσω. Στο κάτω, κάτω και πιο νωρίς να έφτανα δεν θα γινόταν και τίποτα.

Η διαδρομή ήταν ότι πιο τρομακτικό είχα ζήσει. Το φεγγάρι ήταν γεμάτο και έτσι έκανε την δουλειά μου εύκολη αλλά πολλές φορές το καταριόμουν γιατί χωνόταν σε μέρη που δεν θα έπρεπε και φώτιζε γωνίες που αλλιώς θα πέρναγα με ευκολία. Έκανα την προσευχή μου να μην με δει κανένα μάτι, το ένα τέταρτο η διαδρομή μου φάνηκε αιώνας. Τα χέρια μου ιδρώναν και μέσα στην παγωνιά ένοιωθα λες η πανσέληνος σαν τεράστιος προβολέας φώτιζε μόνο εμένα και με έκαιγε.

Τουλάχιστον στο δάσος ήξερα κάθε λακκούβα, κάθε κλωνάρι που πεταγόταν και δεν χτύπησα πουθενά. Η καρδιά μου στο μεταξύ χτύπαγε μέσα στα αυτιά μου, το δάσος ζωντανό μου μιλούσε, αλλά δεν άκουγα τίποτα. Τα αυτιά μου βούιζαν από το άγχος και ίσως να ήταν καλό καθώς κανένας ήχος δεν με τρόμαζε. Όταν έφτασα η προσοχή μου ήταν σε ένα και μόνο σημείο. Έτριψα τα μάτια μου. Το σκοτάδι έκανε τα πάντα να φαίνονται θολά σαν ένα κανάλι που κάνει χιόνια.

Η πανσέληνος πέρναγε μέσα από τις φυλλωσιές των δέντρων και φώτιζε ένα σημείο πάνω στο ποτάμι ρίχνοντας σε κάθε όχθη από λίγο φως. Περιπάτησα όσο πιο κοντά στο νερό μπορούσα χωρίς να βραχώ. Έκλεισα να ξεκουράσω λίγο τα μάτια μου, τα ξανάνοιξα και να σαν από θαύμα είδα μία φιγούρα ντυμένη στα κίτρινα. Μα γιατί δεν μιλάει σκέφτηκα. Μα γιατί άλλο απάντησα στον εαυτό μου επειδή είμαι ντυμένη στα μαύρα σαν κλέφτης. Κούνησα τα χέρια μου και φώναξα.

Προσευχήθηκα να είναι η φίλη μου, ξαφνικά το άγχος γύρισε πίσω. Τι χαζομάρα έκανα, αν είχα πέσει σε παγίδα, πόσο ευκολόπιστη ήμουν.

Ένα χαχανητό ακούστηκε από την απέναντι πλευρά και ηρέμησα. Αϊσια μου είπε. Ευγενία της φώναξα και εγώ. Εγκένια μου απάντησε. Βάλαμε και οι δύο τα γέλια. Συνεχίσαμε μιλώντας η μία στην άλλη, μπορεί να μην καταλαβαίναμε τι λέγαμε αλλά η φωνή τις μου ακουγόταν σαν νανούρισμα. Μετά κάναμε ήχους ζώων, πετάξαμε βότσαλα να δούμε ποια θα κάνει τα πιο πολλά ψαράκια. Ούτε που θυμάμαι πόση ώρα ήμασταν εκεί. Όσο ο χρόνος περνούσε, μπορεί τα χαρακτηριστικά της να μην φαίνονταν αλλά από την φωνή της τα συμπλήρωνα με το μυαλό μου. Ήταν μελαχρινή με ίσια μαλλιά, τα μάτια της ήταν καστανά και φωτεινά, το πρόσωπο της ήταν πάντα γελαστό και έλαμπε. Ήταν η ξένη φίλη μου.

Οι συναντήσεις μας συνεχίστηκαν έτσι για τους επόμενους πέντε μήνες. Ήταν σπάνιες μπορεί και μία φορά στις δυο εβδομάδες αλλά τουλάχιστον κανείς δεν μας είχε πάρει χαμπάρι. Το τετράδιο και ότι άλλα δώρα μου έστελνε η φίλη μου τα τύλιγα και τα έκρυβα μέσα σε βράχους. Το δάσος ήταν πλέον το δωμάτιο μου, τα δέντρα οι ζωγραφιές μου στους τοίχους, το τετράδιο το τηλέφωνο και το ποτάμι η γραμμή που μας ένωνε. Ώρες, ώρες σκέφτομαι πόσο επικίνδυνο ήταν αυτό που έκανα και πως υπό φυσιολογικές συνθήκες θα κατουριόμουν πάνω μου αλλά ένοιωθα λες και το δάσος να 'ταν μαγικό, να καταλάβαινε και να μην με τρόμαζε. Λες και κράταγε την ανάσα του για λίγο για να μην μας ενοχλήσει.

Σιγά, σιγά είχαμε μάθει μέχρι και λέξεις. Κάναμε μικρές ζωγραφιές πάνω στο χαρτί, τις στέλναμε απέναντι με έναν αριθμό δίπλα και μετά φωνάζαμε δυνατά πως λεγόταν στην γλώσσα μας. Η καθεμία σημείωνε τότε στο τετράδιο της. Έμαθα πως λέγεται το τραπέζι, η μητέρα, ο πατέρας, ο αδερφός, η γάτα, το σκυλί, το σχολείο και πολλά άλλα. Μετά από λίγο μπορούσαμε με επικοινωνούμε η μία με την άλλη και να λέμε μικρές ιστορίες. Μα μετά κάτι συνέβη και όλα σταμάτησαν.

Πρώτα άκουσα κάτι από τον πατέρα. Μισόλογα, ένταση, πόλεμος, οι απέναντι. Μετά τα γράμματα που έστελνα δεν παίρναν απάντηση. Σιγά, σιγά οι φήμες διαδόθηκαν και σε εμάς τα μικρά. Οι απέναντι ήταν σε πόλεμο, με κάποιους πολύ μακριά, σχεδόν στην άλλη άκρη της χώρας τους. Δεν μας νοιάζει, έλεγε ο δάσκαλος. Άπιστοι πολεμάνε άπιστους, γίνεται εδώ και χιλιάδες χρόνια δεν πρόκειται να αλλάξει τώρα. Λίγες μέρες μετά ήρθε και ο στρατός και έστησε σκοπιές κατά μήκος του ποταμού. Κανένας δεν έμπαινε, ούτε και έβγαινε από την χώρα. Κάθε ελπίδα να μιλήσω με την φίλη μου έτσι χάθηκε. Ακόμα και αν μου έστελνε κάτι δεν θα μπορούσα να το πάρω. Η αγωνία για την Αΐσια σαν πυρετός με έκαιγε κάθε βράδυ. Μα οι πόλεμοι δεν βιάζονται εξαπλώνονται αργά και βασανιστικά σαν καρκίνος.

Περάσανε έτσι δύο χρόνια. Οι στρατιώτες αυξήθηκαν, βολεύτεκαν, άρματα γέμισαν το χωριό λες και είχε γίνει βάση. Οι βομβαρδισμοί πλησίαζαν σαν αστραπές, στην αρχή ήταν μακριά. Ακουγόταν σαν να πετάς χαλίκια στο ποτάμι. Τόσο ανεπαίσθητα που όλοι κάναν ότι δεν το ακούγαν. Μετά δυνάμωναν, πλησίαζαν, τα άρματα άλλαζαν θέσεις, ερχόταν άλλα πιο ογκώδη, το ίδιο και ο στρατός.

Οι βόμβες πλέον, ήταν σαν να σκάγαν πάνω μας. Σε κάθε έκρηξη έκανα την προσευχή μου η φίλη μου να είναι καλά. Μετά το έλεγα και στην γλώσσα της επειδή φοβόμουν μήπως δεν έπανε. Αυτή η κατάσταση κράτησε ένα μήνα. Μετά μάθαμε ότι το χωριό απέναντι έπεσε. Έπεσα στο κρεβάτι και μου και έκλαιγα δυο μέρες. Η μάνα μου νόμιζε ότι ήμουνα άρρωστη και καθόταν πάνω από το κεφάλι μου και ψιθύριζε ευχές.

Μια βδομάδα μετά η κατάσταση είχε ηρεμήσει. Ο πόλεμος τελείωσε, κανένας δεν κέρδισε. Ισοπαλία λέγανε. Μας πως γίνεται να έρθει ισοπαλία ένας πόλεμος αναρωτιόμουν. Τα άρματα είχαν αρχίσει να φεύγουν, οι στρατιώτες όμως έμεναν. Κανένας δεν έπρεπε να περάσει, δεν δεχόμαστε πρόσφυγες, ας τους πάρουν οι

άλλες χώρες, μας έλεγε ο δάσκαλος. Όσοι προσπαθούσαν να περάσουν τους γυρνάγαν πίσω. Αλλά το ποτάμι και το δάσος όπως σας είπα είναι μαγικό, βρίσκει τον τρόπο. Ξέρει πότε πρέπει να σε βοηθήσει. Έτσι όλα εκείνα τα χρόνια κοιμόμουν και ξυπνούσα με την ελπίδα ότι θα μας ξαναενώσει. Και έτσι και έγινε.

Μία μέρα είδαμε αναστάτωση στο προαύλιο, δάσκαλοι και μαθητές από μεγαλύτερες τάξεις άρχισαν να τρέχουν στον δρόμο. Παρατήσαμε το μάθημα και τους ακολουθήσαμε. Μία ομάδα προσφύγων είχε καταφέρει να περάσει απέναντι, δεν θα ήταν πάνω από πενήντα άτομα. Τους βλέπαμε πρώτη φορά από κοντά, οι μύτες τους δεν ήταν γαμψές όπως λέγανε, ούτε τα γένια τους ήταν κόκκινα σαν του διαβόλου. Ήταν σκουρόχρωμοι, πιο πολύ από την βρώμα και την ταλαιπωρία, τα ρούχα τους ήταν σκισμένα, το βλέμμα τους παραδομένο κοιτούσε το χώμα. Ο στρατός δεν είχε προλάβει να τους μαζέψει και δεν μπορούσε να παρέμβει μες το πλήθος. Τους οδηγούσε αργά στο δημαρχείο ώστε όταν ο κόσμος αραιώσει να τους ξαναστείλει πίσω. Αλλά εγώ δεν το 'ξερα ακόμα.

Όλο σχεδόν το χωριό μαζεύτηκε δεξιά και αριστερά του δρόμου λες και παρακολουθούσε παρέλαση. Κανένας δεν μιλούσε, κανένας δεν είχε όρεξη να κοροϊδέψει. Ακόμα και ο δάσκαλος κοιτούσε αμήχανα. Εγώ περπατούσα παράλληλα με το πλήθος τους προσπαθώντας να αναγνωρίσω την φίλη μου ανάμεσα τους. Θα είχε μεγαλώσει, θα ήταν έφηβη πια, το κίτρινο φόρεμα της μπορεί να ήταν μαύρο, μπορεί να μην της έκανε πια αλλά θα την αναγνώριζα, που θα πήγαινε.

Η πομπή πλησίαζε στο Δημαρχείο. Τότε ήμουνα μικρή, δεν ήξερα ακόμα πως λειτουργεί ο κόσμος. Δεν ανησυχούσα, σκεφτόμουν ότι θα τους βρούνε ένα ωραίο σπίτι, ότι θα τους ταΐσουν, θα τους πλύνουνε και θα τους δώσουνε καινούρια ρούχα. Αλλά είχε πολύ ησυχία. Κάτι μας έκρυβαν. Γιατί κανένας δεν μιλούσε; Γιατί δεν διαμαρτύρονταν; Γιατί δεν φωνάζανε: "Θα ταΐσουμε και αυτούς τους άθρησκους;" "Τρώνε το φαΐ μας ή δεν τους κάνει;"

Κάτι δεν πήγαινε καλά. Και ξαφνικά ήταν σαν να ξύπνησα, σαν να ωρίμασα απότομα λες και σε μία στιγμή να έχασα την αθωότητα μου και να άρχισα να σκέφτομαι πονηρά. Δεν τους πηγαίναν για να τους περιποιηθούν, τους οδηγούσαν στον θάνατο τους. Θα τους στέλναν πίσω. Και κανένας δεν μιλούσε. Γιατί κανένας δεν μιλούσε; Το δημαρχείο πλησίαζε. Έτρεξα σχεδόν μπροστά και από τους στρατιώτες. Δεν με νοιάζει σκέφτηκα και να μην είναι η φίλη μου. Ας είναι μία οποιαδήποτε Αϊσια.

Αϊσια ... φώναξα όσο πιο δυνατά μπορούσα.

Αϊσια ...

Αϊσια ...

Μέσα στην ησυχία ακούστηκα σαν μεγάφωνο. Οι στρατιώτες δεν πτοήθηκαν, ο κόσμος δεν αντέδρασε. Ήταν σαν να κοιτούσα ξανά μία φωτογραφία. Ο χρόνος είχε σταματήσει, οι ανάσες είχαν κοπεί, το μόνο που κινόνταν ήταν η πομπή. Συνέχισα να φωνάζω μέχρι που ένα χέρι πετάχθηκε μέσα από τους στρατιώτες. Έτρεξα και το έπιασα. Ήταν η φίλη μου, είχε μεγαλώσει, τα μαλλιά της ήταν βρώμικα και τα μάτια της δεν έλαμπαν μα ήταν φοβισμένα αλλά δεν με ένοιαζε ήταν η φίλη μου. Την τράβηξα και την αγκάλιασα.

Ο φαντάρος δίπλα της αρχικά κοκάλωσε, μετά προσπάθησε να μας χωρίσει. Η πομπή σταμάτησε. Ο πατέρας μου πετάχτηκε από το πλήθος και του έριξε μία σπρωξιά στέλνοντας τον πίσω. Μετά μπήκε μπροστά από εμένα και την φίλη μου. Ο φαντάρος πήγε να πιάσει το όπλο του αλλά ο διοικητής του τον σταμάτησε.

- Αυτοί εδώ είναι πρόσφυγες πολέμου και πρέπει να γυρίσουν πίσω. Τον πατέρα μου λίγο τον ένοιαξε.

- Δεν θα 'ρθεις στο σπίτι μου εσύ να μου πεις ποιόν θα βάλω μέσα, του απάντησε. Και συνέχισε πιο δυνατά για να ακούσει όλο το χωριό.

- Τι λέτε συγχωριανοί, δεν μπορούμε να ταΐσουμε μία χούφτα πεινασμένους. Το πλήθος άρχισε σιγά, σιγά να ξυπνάει. Ο δήμαρχος βγήκε μπροστά. Κοίταξε πρώτα τον διοικητή. Μέσα στην νεκρική σιγή κάθε δευτερόλεπτο μου φαινότανε αβάσταχτο. Κρατούσα την φίλη μου σφιχτά, το σώμα μου έτρεμε από τα νεύρα. Δεν φοβόμουν, όχι δεν θα άφηνα το χέρι της, ας μου το έκοβαν. Τελικά κοίταξε τους πρόσφυγες και μίλησε.

- Αμίρ είπε και έπιασε έναν άνθρωπο από το χέρι, ο οποίος με την σειρά του οδήγησε την οικογένεια του μακριά από την πομπή. Μετά βγήκε μπροστά ο Κοζάκας και πήρε άλλους δύο, ο μανάβης άλλους τέσσερις χωρίς να πει όνομα και ούτω καθεξής. Δίπλα σε εμένα και τον πατέρα μου πλέον είχαν έρθει η μητέρα και η αδερφή της Αϊσια. Όταν κανένας δεν είχε μείνει ο διοικητής έκανε νόημα στους στρατιώτες να φύγουν.

Μείνανε μαζί μας έξι μήνες. Φάγανε, δυνάμωσαν, πλύθηκαν, μάθανε τις δουλειές μας και εμείς τις δικές τους. Τις συνταγές μας και εμείς τις δικές τους και όταν από την πατρίδα τους, τους βρήκανε καινούρια σπίτια φύγανε. Θα πήγαιναν πολύ μακριά, η φίλη μου, έφτιαξε ένα χάρτη και μου τον έδειξε. Δεν θα 'χαμε ποτάμι να μας ενώνει αλλά υπήρχαν και άλλοι τρόποι. Εξάλλου πια, αυτά που μας ένωναν ήταν πολύ ισχυρά για να τα σπάσει η απόσταση. Συνεχίσαμε να μιλάμε μέσω αλληλογραφίας. Μάλιστα λίγο πριν γεννηθείτε με είχε επισκεφθεί.

Γι' αυτό όπως βλέπετε δεν χρειάζεται να είναι όλα τα παραμύθια για τα ποτάμια τρομακτικά. Γιατί και αυτό θα μπορούσε να είναι ένα παραμύθι, δεν θα βρεις πουθενά γραμμένο ότι κάποιο χωριό δέχθηκε πρόσφυγες. Αν αφήσεις μία σχεδία στην απέναντι πλευρά δεν θα φτάσει στην δική μας. Ξέρετε πολλά ποτάμια που να αλλάζει η ροή τους; Άσε που άμα πας το βράδυ στο ποτάμι δεν μπορείς να δεις απέναντι το παραμικρό, η σελήνη δεν φωτίζει εκείνη την ώρα, χώρια που έχει πάντα ομίχλη. Μα δεν με πειράζει. Καλύτερα να μείνει σαν παραμύθι, επειδή θα

ζήσει παραπάνω. Θα μείνει, να δείχνει ότι τα ποτάμια δεν χωρίζουν μόνο αλλά και ενώνουν.

Δημήτρης Μπιζένης

Γεννήθηκε στην Νέα Ιωνία Βόλου το 1985. Αποφοίτησε από το τμήμα Εμπορίας και Διαφήμισης του Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης και από το 2006 εργάζεται σαν λογιστής. Έλαβε έπαινο για την συμμετοχή του στον Δ' Διαγωνισμό Διηγήματος "Στέλιος Ξεφλούδας" και την τρίτη θέση στον Η' Διαγωνισμό Διηγήματος "Στέλιος Ξεφλούδας".

Έπαινος

Ζωή Χατζηγεωργίου

Θεοφάνια στο ποτάμι

ΔΗΜΗΤΡΟΣ ΗΤΑΝ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑ, μα όλοι στο χωριό τον φώναζαν Φλογέρα. Θα ήταν τότε δεκαέξι δεκαεπτά χρονών παλληκαράκι. Άτυχο πλάσμα από γεννησιμιού του. Μόνο η μάνα του, η Φώτω η χήρα, καταλάβαινε τις κουβέντες του. Μόνο αυτή καθόταν κι άκουγε προσεκτικά τα άναρθα λόγια που βγαίνουν από το στόμα του και του απαντούσε. Για όλους τους άλλους ήταν ένα πλάσμα λειψό που δεν χωρούσε στις ζωές παρά μόνο στον οίκτο τους. Του ανέθεταν θελήματα κι αγόραζαν με τα λίγα κέρματα την καλή τους πράξη.

Ούτε στο σχολείο χώρεσε. Παιδί που δεν μπορούσε να πει όσα μάθαινε ήταν αδύνατον να μάθει έλεγαν. Κι ας ήξερε να υπολογίζει τα λεφτά του μπακάλη και του φούρναρη. Έδειχνε το χαρτάκι με την λίστα, πλήρωνε την χαρτοσακούλα που του ετοιμάζαν κι ύστερα μέτραγε καλά - καλά τα ρέστα στην παλάμη του. Κι όσες φορές, για πλάκα, δοκίμασαν να του δώσουν λιγότερα το αγόρι δεν έφευγε ώσπου με φωνές και κινήσεις κατάφερνε να πάρει και τα υπόλοιπα. Στο κάτω - κάτω η νοικοκυρά που τον έστειλε έπρεπε να μείνει ευχαριστημένη.

Στην εκκλησία πήγαινε συχνά. Ήταν φανερό πως του άρεσε η ψαλμωδία. Καθόταν μπροστά - μπροστά και αντέγραφε τις κινήσεις του εκκλησιάσματος. Σταυροκοπιόταν και έκανε μετάνοιες όπου έπρεπε. Ακόμη και στον δίσκο έριχνε

την δεκάρα του και σήκωνε το βλέμμα στον τρούλο ψηλά να αντικρίσει εκείνο της Παναγίας που νόμιζε πως του χαμογελούσε. Μονάχα Μεγάλη Παρασκευή και στην Ανάσταση ξώμενε πίσω - πίσω. Από φόβο για εκείνους που μια δυο φορές, για πλάκα, έβαλαν φωτιά στο σακάκι του. Πάλι καλά που η ράφτρα μπόρεσε να το μαντάρει είπε η Φώτω.

Πουθενά δεν αποχωριζόταν την μικρή, αυτοσχέδια φλογέρα του. Κάθε τόσο έβρισκε μια βολική, απόμερη γωνιά, έκλεινε τα μάτια και σφύριζε τα παράπονά του με τρόπο που έκανε την καινούρια δασκάλα, μια νεοδιόριστη πρωτευουσιάνα να τον προσέξει. Καθόλου δεν θύμιζε την δική του δασκάλα αυτή η γυναίκα. Ήταν χαμογελαστή, ντυμένη φωτεινά και πήγαινε τα παιδιά εκδρομή στο Κάστρο χωρίς να κρατά βίτσα. Είχε ξεθάψει το πραγματικό του όνομα και όταν τον συναντούσε το πρόφερε πιο μελωδικά από τραγούδι σε πανηγύρι και πιο ρυθμικά από το κελάρησμα του ποταμού.

Το ποτάμι ήταν η μεγάλη του αγάπη. Στις όχθες του περνούσε ώρες ατέλειωτες. Εκεί βρήκε και το καλάμι που με λίγο σκάλισμα έγινε η παρέα του. Δεν ψάρευε ποτέ. Αυτή η σιωπηρή, πολύωρη διαδικασία του σπαρταριστού θανάτου τον απωθούσε. Αντίθετα του άρεσε να κολυμπά. Ήξερε τα μέρη που μπορούσε να εμπιστευτεί τα ρεύματα απέξω και ανακατωτά. Αφηνόταν ώρες ολόκληρες στην αγκαλιά του νερού με την λυτρωτική χαρά που μόνο η άνωση της ελευθερίας δίνει στους ανθρώπους. Και ήταν καλός, πραγματικά καλός στο κολύμπι. Ένας γεροδεμένος νεαρός άντρας που αναμετριόταν με την μοναξιά του, πετώντας κάθε τόσο ξύλα μπροστά και πιάνοντάς τα με μακροβούτια.

Τόσο ζεστό Γενάρη όπως εκείνον, είχε πολλά χρόνια να δει το χωριό. Ανήμερα των Φώτων χαιρόταν ο Δημητρός που θα έπεφτε να πιάσει τον σταυρό. Κρίμα που η δασκάλα επέστρεφε από Αθήνα το βράδυ και δεν θα τον έβλεπε. Το είχε αποφασίσει φέτος. Θα τον έπανε για χάρη της μάνας του που γιόρταζε. Να έχει καλό κι ευλογημένο χρόνο. Της το είχε πει ξεκάθαρα από μέρες κι εκείνη φάνηκε να

έστρεξε. Η απλωσιά του ποταμού που χωρούσε τόσα χρόνια τις λύπες του παιδιού της μπορεί να του χάριζε και μια γιορτή. Λένε πως τα Θεοφάνια ανοίγουν οι ουρανοί.

Κατέβηκαν όλοι στο άνοιγμα της όχθης όπως κάθε χρόνο. Μπροστά ο παπάς με τον σταυρό, τις εικόνες και τους επιτρόπους, πίσω οι πιστοί καλοντυμένοι και γελαστοί. Επτά νεαροί στέκονταν παραταγμένοι μόνο με το μαγικό τους και ανάμεσά τους ο Δημητρός με μάτια που έλαμπαν στον χειμωνιάτικο ήλιο πιο πολύ κι από τις ακτίνες των εξαπτέρυγων. Εν Ιορδάνη βαπτιζομένου σου Κύριε και όρμισαν όλοι με φούρια και θόρυβο. Για λίγα λεπτά τα πάντα έγιναν μια μάζα αφροί ώσπου φάνηκε ξεκάθαρα το υψωμένο χέρι του Δημητρού να κρατά τον σταυρό. Μα κανείς τους δεν έβγαινε από το νερό. Αντίθετα ακούγονταν γέλια και βουή ανάμεικτα με κραυγές πόνου. Για κάμποση ώρα γινόταν πάλη. Οι περισσότεροι παρευρισκόμενοι σιωπούσαν. Ο ιερέας φώναζε επιτακτικά να σεβαστούν την τελετή. Η Φώτω έστεκε κάτωχρη μπηγώντας τα νύχια στις παλάμες της. Κάποιοι έλεγαν πως τα παιδιά το έκαναν για πλάκα.

Τελευταίος βγήκε ο Φλογέρας, παγωμένος, μελανιασμένος, νικημένος και αυτή την φορά. Δεν μπήκε στην σειρά να φιλήσει το χέρι του παπά που στο μεταξύ είχε παραλάβει τον σταυρό. Ούτε πλησίασε την μάνα του που έστεκε με την ανοιγμένη πετσέτα και τα μάτια θολά. Έτσι όπως ήταν, σχεδόν γυμνός, βάλθηκε να τρέχει προς τον καταρράχτη κυνηγημένος μόνο από τις φωνές και τα παρακάλια της να γυρίσει. Δεν γύρισε. Της τον έφεραν. Βράδυ πια βρήκαν το σώμα του σφηνωμένο στις πέτρες και τα καλάμια.

Άτυχο πλάσμα από γεννησιμιού του. Τον έκλαψε η Φώτω με τσιρίδες που έσειαν το χωριό όλη νύχτα. Αυτή, που οι συγχωριανοί είχαν να το λένε πως στόμα είχε και δεν είχε μιλιά. Κανέναν δεν άφησε να μπει σπίτι τους εκείνο το βράδυ μονάχα την δασκάλα που είχε μάθει το μαύρο μαντάτο με το που κατέβηκε από το λεωφορείο. Μόνο το πρωί άνοιξε σε εκείνους που ήρθαν να τον πάρουν για την

εκκλησία. Θα το διαβάζαν το παιδί, της είπαν. Σίγουρα ήταν ατύχημα. Έτσι χολωμένος όπως έτρεχε κάπου θα γλίστρησε και θα έπεσε στα ορμητικά νερά.

Λένε πως τα Θεοφάνεια ανοίγουν οι ουρανοί. Δίχως άλλο η ψυχή του αφέθηκε πια στην αγκαλιά τους και βρήκε την ελευθερία και την λύτρωση. Έτσι της είπε η δασκάλα αγκαλιάζοντάς την όταν τον αποχαιρέτησαν Με αυτή την παρηγοριά έζησε η μάνα ως το τέλος της ζωής της. Άτυχο πλάσμα.

Ζωή Χατζηγεωργίου

Γεννήθηκε και κατοικεί στην Καβάλα. Τελείωσα ελληνική φιλολογία στο ΑΠΘ και εργάστηκε ως τραπεζοϋπάλληλος. Ασχολείται με την ποίηση και το διήγημα. Κείμενά της δημοσιεύτηκαν σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα (π.χ. Έννεπε Μούσα, Περί ου, κ.α.) Συμμετείχε σε συλλογικές εκδόσεις (π.χ. “Σαν βγω απ’ αυτή την φυλακή” εκδ. Γραφή, “Μικρά Ασία σε θυμάμαι” εκδ. Αποστακτήριο, “Ο χρόνος που περνά και χάνεται”, εκδ. Παρέμβαση κ.α.). Έχει διακριθεί σε λογοτεχνικούς διαγωνισμούς (Κούρος Ευρωπαίου β’ βραβείο 2021, Κούρος Ευρωπαίου α’ βραβείο 2022, Διάκριση χαϊκού Room for art, β’ βραβείο ελεύθερου στίχου και β’ βραβείο χαϊκού από τους «Πνευματικούς ορίζοντες Λεμεσού» 2023, κ.α.). Διήγημά της βραβεύτηκε από τον Ιανό στον σχετικό διαγωνισμό του 2023 και περιλαμβάνεται στον τόμο με τίτλο “Δύο”. Τον Δεκέμβριο του 2022 κυκλοφόρησε η ποιητική μου συλλογή “Απόντες του Μεθοδευμένου” από τις εκδόσεις Άνω Τελεία.

Έπαινος

Κωνσταντίνος Μπαμίχας

Το ποτάμι δεν φταίει

ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ ΕΙΝΑΙ ΑΓΝΟ.
Γαλήνιο.

Το ποτάμι κυλά ήρεμα, δεν αναστατώνει, φροντίζει, ποτίζει, δίνει ζωή.

Το ποτάμι είναι όμορφο, το χτυπάνε οι ακτίνες του ήλιου και αυτό λαμπρίζει, απλώνει το φως, το δίνει σε ό,τι το 'χει ανάγκη.

Το ποτάμι διδάσκει, μαθαίνει, κρατά μυστικά, τα μοιράζει, αν θέλει.

Το ποτάμι δεν κρίνει, δεν μαλώνει, δεν μιλά άσχημα.

Το ποτάμι φέρνει, δίνει, παίρνει, μεταφέρει.

Το ποτάμι αγαπά, αυτούς που το αγαπούν.

Το ποτάμι όμως φουσκώνει, αναστατώνεται, εκδικείται
σαν του κλέψεις αυτό που του ανήκει.

Αν δεν το σεβαστείς, το ποτάμι θα διασύρει τα πάντα στο διάβα του.

Το ποτάμι σπάει, διαβρώνει, καταστρέφει.

Μην το διαταράξεις, μην το προστάξεις, μην το υποτιμήσεις.

Να σέβεσαι το ποτάμι, να αγαπάς το ποτάμι, όπως σε αγάπησε κι αυτό.

Ειδάλλως το ποτάμι θα γίνει ερμητικό

το ποτάμι θα πνίξει

το ποτάμι θα αφανίσει

το ποτάμι θα σκοτώσει.

Ο άνθρωπος είναι ικανός για τα πάντα.

Κολυμπάω ανάποδα στο ρέμα, σαν ερπετό. Το νερό γλιστράει στο σώμα μου, λες και γεννήθηκα για να ζήσω εδώ, στο ποτάμι, στο σπίτι μου. Ξέρω που πάω, που είναι τα δυνατά ρέματα, η πέτρα που είχα σκίσει το γόνατό μου όταν ήμουν έξι χρονών. Την αποφεύγω και συνεχίζω ν' ανεβαίνω τον ποταμό. Στις καλάμιές πάνομαι, παίρνω μια ανάσα να συνεχίσω. Απ' αυτά τα καλάμια είχαμε κόψει με τον πατέρα μου για να φτιάξουμε την ινδιάνικη σκηνή μας. Από τότε έχουν φυτρώσει καινούργια.

Συνεχίζω και γλιστρώ στα γλυκά νερά του, το μισό μου μόνο κεφάλι έξω. Τα μάτια μου αντανακλούν την πανσέληνο, βλέπω τον αντικατοπτρισμό στα ήρεμα νερά που διαταράσσονται μόνο από την παρουσία μου. Δεν κολυμπάω, είμαι ένα με το ποτάμι το οποίο λαχταρά να ικανοποιήσει το θέλημά μου.

Περνάω την ξέρα, όπως είχαμε ονομάσει σαν παιδιά το κομμάτι του ποταμού που ρηχαίνει. Σ' αυτό το σημείο όπου ο βυθός είναι λάσπη, μπαίναμε μέσα ως το γόνατο, εγώ κι ο πατέρας μου, και ψαρεύαμε με το καλάμι. Εκεί έπιασα το πρώτο μου ψάρι. Νιώθω το έδαφος κοντά στο σώμα μου, τη θέρμη του, μα δεν το ακουμπάω, δεν διαταράσσω τίποτα.

Το νερό ξαναβαθαίνει, περνάω δίπλα απ' την πυκνή βλάστηση που φωλιάζουν οι Αλκυόνες. Δεν με ακούν. Αν με ακούγανε θα είχαν σηκώσει τον τόπο. Είμαι αόρατος.

Βλέπω το ξύλινο βαρκάκι αραγμένο. Το είχε αγοράσει ο πατέρας μου που μας πήγαινε βόλτες στον ποταμό. Εμένα, τ' αδέρφια μου, τα ξαδέρφια μου. Διακρίσεις δεν έκανε. Τώρα το βαρκάκι είναι μισοβουλιαγμένο, μαραζώνει, νεκρό σαν την γιαγιά μου, το όνομα της οποίας είναι τυπωμένο με λευκά γράμματα στο πλάι. Φτύνω μες στο νερό. Η καρδιά μου χτυπάει δυνατά, θαρρώ πως κάθε της χτύπος σπάει την σαν γυαλί την επιφάνεια του νερού.

Φτάνω στην εξέδρα. Πιάνομαι στα ξύλινα δοκάρια απ' τα οποία κρατιόμουν όταν πρωτοφίλησα την Μιλίτσα. Είναι κι αυτή μια μακρινή ανάμνηση πλέον. Ανεβαίνω σβέλτα παρ' ότι έχουν περάσει χρόνια. Την έχω ανέβει χιλιάδες φορές εξάλλου, το σώμα δεν ξεχνά. Τα πόδια στάζουν πάνω στα ξύλινα σανίδια, δεν γλιστρώ, ξέρω, θυμάμαι. Από κει έχω βουτήξει αμέτρητες φορές· με το κεφάλι, μπόμπες, καρφιά, κωλοτούμπες. Τώρα στέκομαι εκεί και στάζω· με στεγνώνει το ελαφρύ Σεπτεμβριανό αεράκι. Ακούω την κουκουβάγια, κλαίει μες στη νύχτα. Η γιαγιά μου έλεγε πως όταν κλαίνε οι κουκουβάγιες, κάποιος γνωστός της θα πεθάνει.

Πατάω στις πέτρες, κρύες, μυτερές. Ξέρω να περπατάω πάνω τους, δεν τις ταρακουνώ. Δεν πονάω παρ' ότι οι σουβλερές τους άκρες πιέζουν το δέρμα απ' τις πατούσες μου. Πατάω στο χώμα, ο δρόμος είναι άδειος, σκοτεινός. Η λάμπα στην ξύλινη κολώνα με το αχνό κίτρινο φως ωχριά μπροστά στην Σελήνη. Γλιστρώ σαν σκιά, βρεγμένος πάνω στον χωματόδρομο, τα πόδια μου είναι λάσπη.

Η μεγάλη καγκελόπορτα είναι κλειστή. Θυμάμαι την μέρα που χτίσαμε με τον πατέρα μου τις τοιμεντένιες κολώνες που την κρατάνε, τους μάστορες που ήρθανε με το φορτηγάκι και στην καρότσα είχαν τις πόρτες· σχεδόν ακουμπούσε στον δρόμο απ' το βάρος. Θυμάμαι που βγάλανε την παλιά σκουριασμένη πόρτα, την

πήρανε μαζί τους φεύγοντας. Θυμάμαι τον πατέρα μου να τους βοηθά και να τσακώνεται με τον μάστορα όταν του έδωσε παραπάνω χρήματα διότι κάνανε καλή δουλειά. Τον αγαπούσαν τον πατέρα μου.

Η κλειδαριά στην καγκελόπορτα είναι καινούργια, αντανακλά το βραδινό φως. Την αλλάξαν για να κρατήσουν τους παρείσακτους έξω. Δεν θα έμπαινα από κει ούτως ή άλλως. Τρυπώνω απ' τα πλάγια, περπατάω παράλληλα με τα συρματοπλέγματα πάνω στο χορτάρι, σε χώμα και χαλίκια. Ξέρω που είναι τα βάτα, μικρός τα κλάδευα εγώ, τώρα έχουν φουντώσει. Κόβω ένα βατόμουρο, μαύρο, ώριμο, γλυκό. Η γεύση με ταξιδεύει πίσω στον χρόνο, όταν τα μαζεύαμε με αδέρφια, ξαδέρφια, φίλους και τα τρώγαμε άπλυτα. Πάω ακόμα πιο πίσω, όταν παίζαμε κρυφτό και είχα πιαστεί στ' αγκάθια τους μα δεν έκλαψα, μη με βρούνε και χάσω. Και μου φάνηκε πως ήμουν εκεί μία αιωνιότητα πριν με βρει κι απεγκλωβίσει ο πατέρας μου, περήφανος που δεν έκλαψα.

Τρώω άλλο ένα βατόμουρο και συνεχίζω, αθόρυβα. Φτάνω στο μεγάλο πεύκο, τα κλαδιά του απλώνονται αρχοντικά, περήφανα. Πιάνομαι από το κλαδί που φεύγει έξω απ' το κτήμα, σκαρφαλώνω, ακροβατώ, δεν πέφτω, δεν μπορώ να πέσω. Θυμάμαι να σκαρφαλώνω και να γκρεμοτσακίζομαι δεκάδες φορές μέχρι να μάθω να ισορροπώ. Κουνάνε το δέντρο τα ξαδέρφια μου μα δεν πέφτω, είμαι πρωταθλητής.

Πηδώ στο γκαζόν, ξερό, αργοπεθαίνει, σαν τα υπόλοιπα φυτά τριγύρω. Οι τριανταφυλλίες μοιάζουν λυπημένες, οι ελιές στεγνές, η λεύκα κλαίει και τα λευκά της δάκρυα έχουν σκεπάσει τον κορμό. Πεσμένα φύλλα παντού, τα αποφεύγω, όπως αποφεύγω και το φωτοκύτταρο απ' τον αυτόματο προβολέα.

Φτάνω στο ξύλινο σπιτάκι, αυτό που είχε φτιάξει με τα χέρια του ο πατέρας μου με τον αδερφό μου. Μέσα κοιμάται αυτή. Στο παραδίπλα δωμάτιο κοιμάται η μάνα της, η θεία μου, αδερφή του πατέρα μου. Τους βλέπω στο μυαλό μου να ευχαριστιούνται το οικόπεδο, το σπίτι, τον ποταμό. Να ευχαριστιούνται ότι έφτιαξε

ο πατέρας μου, με τόσο κόπο, όλα αυτά τα χρόνια, πριν του το κλέψουν δόλια. Το αίμα μου κοχλάζει, αρχίζει ο πονοκέφαλος, τα χέρια μουδιάζουν. Παίρνω βαθιές ανάσες, δεν θα τα σκατώσω τώρα.

Η πόρτα είναι ξεκλειδωτη, γιατί να μην είναι; Κοιμούνται στο διπλό κρεβάτι, μαζί. Ακόμα και τώρα μοιάζουν ν' απεχθάνονται ο ένας τον άλλον. Ο θείος μου ροχαλίζει, η θεία μου κοιμάται με ξινισμένα μούτρα που μάλλον μετά από κάποια στιγμή μείνανε έτσι μόνιμα. Βγάζω το μαχαίρι από την θήκη που έχω δεμένη στο πόδι. Κάποτε ξεκοίλιαζα τα ψάρια με αυτήν την λεπίδα, τώρα θα ξεκαθαρίσω ανοιχτούς λογαριασμούς.

Πλησιάζω, τους κοιτάζω. Σχεδόν εύχομαι να ξυπνήσουν, να με δούνε, να δω και εγώ την έκπληξη, την απορία, τον τρόμο στο πρόσωπό τους. Ερεθίζομαι και μόνο με τη σκέψη, αλλά ξέρω πως αν τους ξυπνήσω μπορεί να χαλάσει το σχέδιο μου. Βάζω το μαχαίρι στο λαρύγγι του και το σέρνω με μία κίνηση, γρήγορη, δυνατή, με αυτοπεποίθηση. Χτυπιέται σαν ψάρι έξω απ' το νερό, προσπαθεί να πάρει ανάσα, δεν καταλαβαίνει τι γίνεται. Η θεία εκνευρίζεται, κάτι μουρμουράει, τον βρίζει την ώρα που αυτός ξεψυχά. Σκουπίζω το μαχαίρι στο σεντόνι, το βάζω στο δικό της λαρύγγι και την σφάζω σαν κουνέλι.

Το αίμα πετάγεται, με πιτσιλάει στο πρόσωπο. Απ' το παράθυρο το φεγγάρι με φωτίζει, όπως φωτίζει τον ηθοποιό ο προβολέας στο σανίδι. Η θεία μου προσπαθεί ν' ανασάνει, προσπαθεί να σηκωθεί, να καταλάβει τι γίνεται. Πριν πεθάνει με κοιτάζει και για μια στιγμή, είμαι σίγουρος πως κατάλαβε.

Βγαίνω έξω, ο αέρας παίρνει τα φύλλα, ρίχνει κάτω μια ομπρέλα ηλίου που είχαν ξεχάσει ανοιχτή. Γεύομαι το αίμα που στάζει στα χείλη μου, μεταλλικό, σχεδόν πικρό. Πλησιάζω το ξύλινο σπιτάκι, εκεί που κοιμάται αυτή, η ανηψιά του πατέρα μου. Ο αέρας δυναμώνει κι άλλο, πετάει τα κουβαδάκια των παιδιών πέρα. Ένα ποδήλατο με μία βοηθητική ρόδα και κορδέλες στο τιμόνι γέρνει. Σφίγγω το μαχαίρι, πλησιάζω την πόρτα, την ακούω ν' ανοίγει. Πηδάω και κολλάω στον

τοιίχο, τον τοίχο που εγώ έβαψα. Θυμάμαι τον πατέρα μου να μου δείχνει πως βουτάμε το πινέλο στη μπογιά, την ρυθμική κίνηση του βαψίματος, το αστάρωμα. Ένα δάκρυ κυλά κι ανακατεύεται με το αίμα στο πρόσωπό μου, το αίμα της θείας μου, το δικό μου, του πατέρα μου. Το ίδιο μας το αίμα.

Βλέπω το αγουροξυπνημένο της πρόσωπο να περιεργάζεται το κτήμα. Βλέπει την ομπρέλα πεσμένη, τα κουβαδάκια σκόρπια, τα φύλλα να χορεύουν. Βλέπει το φεγγάρι, ακούει το κλάμα της κουκουβάγιας που το μεταφέρει ο άνεμος σαν ουρλιαχτό. Γυρνάει και βλέπει εμένα. Της κόβεται η ανάσα, το ξέρω διότι αν δεν της είχε κοπεί θα είχε φωνάξει. Την πιάνω απ' τα μαλλιά, τα μαλλιά που με έβαζε να της χτενίζω με τις ώρες όταν ήμασταν μικρά· την τραβάω με δύναμη, πέφτει κάτω, αντιστέκεται. Την χτυπάω δυνατά στο πρόσωπο, ζαλίζεται, την σέρνω, τα γόνατα της γδέρνονται.

Φτάνουμε στην καγκελόπορτα, το ουρλιαχτό της μπλέκεται στον αέρα, η κουκουβάγια κλαίει, κανείς δεν μας ακούει.

«Πάτα τον συνδυασμό», της λέω ήρεμα και της δείχνω την αστραφτερή κλειδαριά.

«Συγνώμη», ψελλίζει. Βλέπω τα ματωμένα της ούλα, μυρίζω την ανάσα της.

«Τι;» ρωτάω εκνευρισμένος.

«Συγνώμη», επαναλαμβάνει και βάζει τα κλάματα.

«Από εμένα ζητάς συγνώμη;»

Δεν ξέρει τι να πει.

«Απ' τον θείο σου έπρεπε να ζητήσεις συγνώμη. Αλλά τώρα είναι αργά για συγνώμες. Κλέψατε την περιουσία του ενώ ήταν ανήμπορος σ' ένα κρεβάτι. Μεθοδευμένα ροκανίσατε το μυαλό της γιαγιάς μέχρι να σας γράψει το κτήμα, το μόνο πράγμα που είχε ζητήσει ο παππούς μας να πάει στον πατέρα μου. Δεν σας

φτάνανε τα οικόπεδα και τα σπίτια που σας είχε γράψει, έπρεπε να έχετε και αυτό, το μόνο πράγμα που θα έδινε χαρά σ' έναν ανάπηρο, τον μόνο άνθρωπο που μου είχε μείνει; Πάλεψε δέκα χρόνια με μια αρρώστια για την οποία οι γιατροί του είχαν δώσει δύο χρόνια ζωής. Και πέθανε δύο μέρες αφού έμαθε γι' αυτό που του κάνατε, η ίδια του η αδερφή και η αγαπημένη του ανηψιά, που στα είχε δώσει όλα. Αλλά δεν ήσουν εκεί για να δεις τα δάκρυα που έχυσε παγιδευμένος στην σιωπή, την βουβή κραυγή αγανάκτησης όταν έμαθε για την εσχάτη προδοσία σας, τα μάτια του που σβήσαν από τον ψυχικό πόνο που του προκαλέσατε».

«Θα στο δώσω. Άσε με κι αύριο κιόλας θα στο μεταβιβάσω».

Θύμωσα, άρχισα να τρέμω.

«Αυτό νομίζεις ότι θέλω; Γι' αυτό νομίζεις πως θα σας σφάξω όλους; Για να πάρω το κωλοκότημα;»

Τα μάτια της γουρλώσαν, είδα την στιγμή που συνειδητοποίησε πως θα πεθάνει. Ξαναβρήκα την ψυχραιμία μου.

«Άνοιξε την κλειδαριά και σου υπόσχομαι πως δεν θα πειράξω κανέναν άλλον».

Με κοίταζε χαμένη σε σκέψεις που κανείς άνθρωπος δεν μπορεί να επεξεργαστεί σ' αλήθεια. Άπλωσε το χέρι, πάτησε τον συνδυασμό, άκουσα το 'κλικ' της κλειδαριάς. Έσπρωξα τη καγκελόπορτα την ώρα που έκανε μια τελευταία απέλπιδα προσπάθεια να ξεφύγει. Την έσυρα στο χώμα, το άσπρο της νυχτικό βρώμισε, οι πατούσες της παλεύαν να σταθούν όρθιες, ν' αντισταθούν, να τρέξουν μακριά. Την έσυρα μαζί μου στο ποτάμι, στο ακριβές σημείο που ο πατέρας μου της είχε μάθει να κολυμπά.

«Μη, σε παρακαλώ», μυξόκλαψε. Μα ήταν αργά και το ήξερε.

Πλησίασα στ' αυτί της, τόσο που να νιώθει την ανάσα μου που μύριζε σαν το γλυκό νερό του ποταμού, τα Σεπτεμβριανά βατόμουρα, το αίμα της οικογένειάς μας.

«Το μόνο που εύχομαι είναι να υπάρχει στ' αλήθεια ο Θεός. Και η μόνη μου παρηγοριά στην κόλαση θα είναι να βλέπω εσάς που καίγεστε δίπλα μου».

Το νερό βάφτηκε με αίμα, ξέπλυνε τις αμαρτίες μας, γίναμε ένα με το ποτάμι.

Είμαι το ποτάμι, παίρνω τα πάντα στο διάβα μου, κανείς δεν μπορεί να με σταματήσει.

Το ποτάμι δεν φταίει...

Κωνσταντίνος Μπαμίας

Γεννήθηκε στην Αθήνα τον χειμώνα του 1983. Έχει ζήσει στην Αμερική, την Αγγλία, την Σκωτία, την Αθήνα και την αγαπημένη του Κρήτη. Εργάζεται σαν μάγειρας και παράλληλα γράφει ό,τι και όσο μπορεί. Το πρώτο του βιβλίο 'Η Σίμπα και το στέμμα των Αθανάτων' κυκλοφόρησε μέσα στο 2024.

Έπαινος

Γεωργία Μπουζέα

Η Μάγια των νερών

Η ΜΟΥΝ ΠΑΝΤΑ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗ ΑΠΟ ΤΑ ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ ΜΟΥ. Καθόλου κοινωνική. Δεν ξέρω αν αυτό ήταν απόρροια της έλλειψης μητρικής φιγούρας και της διαφορετικής παιδικής ηλικίας που έζησα ή απλώς σημάδι ευφυούς ιδιαιτερότητας.

Ζούσαμε στο προικώο της μητέρας μου σ' ένα μικρό χωριό της Φωκίδας. Ήρθαμε λίγο μετά τον θάνατό της, σε μια προσπάθεια του πατέρα μου να αμβλύνει τις διαφορές που υπήρχαν με το σόι της, λόγω της επιλογής της να τον παντρευτεί χωρίς την συγκατάθεση των γονιών της. Τώρα που το καλοσκεύτομαι, μέρος του χαρακτήρα μου ήταν σίγουρα δικό της γονιδιακό κληροδότημα.

Ο πατέρας μου ήταν γιατρός και αυτό έκανε τα πράγματα πιο εύκολα. Ενσωματωθήκαμε σχετικά γρήγορα. Λίγο από ανάγκη, λίγο από λύπηση για την ορφάνια μου, και οι χαιρετισμοί στο διάβα μας ήταν όλο και πιο εγκάρδιοι. Άλλωστε μετά από λίγα χρόνια άρχισε ο πόλεμος κι έτσι οι καθημερινές μικρότητες καλύφθηκαν από τον φόβο και την ανασφάλεια.

Η σχέση μου με τον πατέρα μου, κάλυπτε κάθε κοινωνική μου ανάγκη. Πηγαίναμε ατέλειωτες βόλτες στο ποτάμι. Καθόμασταν στις όχθες του και διαβάζαμε φιλοσοφία, ποίηση, μυθολογία. Μου μιλούσε για την πολύτιμη δύναμη του νερού, τους συμβολισμούς του, την διττή του υπόσταση, τους πολιτισμούς που άνθισαν δίπλα του, και κατέρρευσαν με την εξαφάνισή του.

Με τον καιρό οι βόλτες μου στο ποτάμι ήταν καθημερινές, σχεδόν ολόήμερες και απόλυτα μοναχικές. Η φαινομενικά μονότονη ηρεμία, η ολοκληρωτική απομόνωση από την ανούσια καθημερινότητα, ήταν για μένα ένας κόσμος αποκλειστικά δικός μου, και όπως αποδείχθηκε, εσφαλμένα ασφαλής. Πατούσα πέτρα την πέτρα τραγουδώντας, φανταζόμενη τους χορούς των Νυμφών, τα ξελογιάσματα των Σειρήνων, την ανάδυση της Θεάς Αφροδίτης. Παρακολουθούσα τα πουλιά που άλλαζαν κλαδιά μέχρι το τελικό σμίξιμο, σφύριζα μελωδικά προσπαθώντας να μιμηθώ το κελήδισμά τους, μύριζα τα πλατάνια και τους κέδρους, μάζευα τα βελανίδια που έπεφταν στο ποτάμι. Ήμουν μια μικρή Νύμφη των νερών, κόρη του Πίνδου ποταμού, νεράιδα του δάσους, τροφός φυτών, ζώων και ανθρώπων.

Έτσι πέρασα τα πρώτα εφηβικά μου χρόνια. Κοντά στη φύση, αλλά μακριά από τους ανθρώπους. Στο χωριό κάποιοι έλεγαν πως ήμουν μοναχική λόγω της ορφάνιας μου, κάποιοι με έλεγαν ανισόρροπη, και μερικοί θεωρούσαν πως ήμουν απλά η ψηλομύτα πρωτεουσιάνα κόρη του γιατρού. Μου φαίνονταν παράξενο που κανείς άλλος εκτός από τον πατέρα μου δεν μπορούσε να καταλάβει την ανάγκη μου να περιδιαβαίνω με τις ώρες στις όχθες του ποταμού. Για τους περισσότερους το ποτάμι ήταν ο τρόπος για να ποτίζονται τα χωράφια, για να ξεδιψούν τα ζώα ή για να δουλεύουν οι νεροτριβές και οι νερόμυλοι. Αξία χρήσης· και δεν είχαν ολότελα άδικο. Όμως για μένα, το νερό ήταν ζωή έσωθεν. Σοφός δάσκαλος που δίδασκε με τη σιωπή του. Ήταν ζωή σε όλες τις εκφάνσεις της. Σμίξιμο, γέννηση, αλλαγή, θάνατος. Μια διαρκής μεταβολή που συμβόλιζε την πραγματικότητα. Μια ήδη ιδωμένη κατάσταση που έγινα κομμάτι της.

Όταν ξέσπασε ο πόλεμος ήμουν περίπου 16 χρονών. Ο πατέρας ανησυχούσε για τις μοναχικές μου βόλτες. Σχεδόν προσπαθούσε να μου τις απαγορεύσει αλλά χωρίς επιτυχία. Η αυστηρότητα άλλωστε δεν ήταν ποτέ το... «φόρτε» του. Όλη αυτή η πονεμένη καθημερινότητα, η εσωτερική σκοτεινιά, η εκπεφρασμένη ανασφάλεια, ο κίνδυνος για το αύριο, έκαναν για μένα πιο πολύ από ποτέ, επιτακτική την

ανάγκη να ξεφεύγω, και κατέρριψαν τα επιχειρήματά του, ομολογουμένως αρκετά δύσκολα.

Είχε βρέξει πολύ το βράδυ και το ποτάμι είχε φουσκώσει αρκετά. Το τραγουδιστό κελάρυσμα των νερών, είχε μετατραπεί σε θόρυβο συγκεχυμένο και ακαθόριστο που κάλυπτε τους συνήθεις ήχους της φύσης. Ήμουν πίσω από τον μεγάλο κορμό ενός πλατάνου, όταν τους είδα να προχωρούν βιαστικά και αγχωμένα, κοιτώντας γύρω τους. Κρύφτηκα μέσα στην κουφάλα του δέντρου και περίμενα. Η καρδιά μου χτυπούσε δυνατά· τόσο που θαρρούσα πως κάλυπτε ακόμα και τη βοή του ποταμού. Από μια μικρή χαραμάδα, τους έβλεπα που μιλούσαν νευρικά. Το τσιγάρο τους τελείωνε με δύο ρουφηξιές κι άναβαν άλλο. Ήταν νέοι, και νευρώδεις. Δεν μπορούσα να ακούσω τι έλεγαν, αλλά κοιτάζοντάς τους, ένοιωθα μια μεγάλη έγνοια, μια φωτιά και μια εσωτερική δύναμη, πιο δυνατή από αυτή του ποταμού που κατέβαζε ξύλα, κορμούς και πέτρες, τόσο εύκολα, όπως ο αέρας τα πεσμένα φύλλα. Μετά από λίγη ώρα έφυγαν ένας - ένας με διαφορά πεντάλεπτου πάνω κάτω. Εκείνος έμεινε. Κάθισε σ' ένα βράχο και κοιτούσε το ποτάμι. Έβγαλε τα παπούτσια του και μπήκε στο παγωμένο νερό μέχρι τα γόνατα. Έκλεισε τα μάτια του και στάθηκε αρκετή ώρα. Προσπαθούσα να καταλάβω αν οι συσπάσεις του προσώπου του ήταν από το κρύο ή από τις κρυμμένες, τις μυστικές δυνάμεις του ασυνείδητου νου, που του έδειχναν την αλήθεια που ήδη γνώριζε. Βγήκε σχεδόν παραπατώντας. Φόρεσε τα παπούτσια του και προχώρησε αργά. Είχε ξεμακρύνει αρκετά, όταν ξαφνικά γύρισε προς το μέρος μου. Με είδε να στέκομαι βουβή και ασάλευτη μέσα στην κουφάλα του δέντρου. Έμεινε και κείνος ακίνητος για λίγο. Με περιεργάζονταν με βλέμμα γερακιού προσπαθώντας να τρυπώσει στην ψυχή μου. Σιγά σιγά ήρθε μπροστά μου.

- Τι κάνεις εδώ; με ρώτησε.
- Ότι θέλω.
- Μάλιστα. Και τι θέλεις;

- Να μην σε νοιάζει.

Χαμογέλασε. Η μυστική δύναμη μέσα του γνώριζε να διαχωρίζει την απειλή από την αφέλεια.

- Πώς σε λένε;

- Μάγια. Εσένα;

- Μάγια; Τι όνομα είναι αυτό; Δεν είσαι από εδώ;

- Εσένα; Ξαναρώτησα επίμονα.

- Δημήτρη.

- Όχι δεν είμαι από εδώ. Εσύ;

- Ούτε και 'γω.

- Εσύ τι κάνεις εδώ;

- Ότι θέλω όπως κι εσύ.

Ήταν η σειρά μου να χαμογελάσω.

Συναντιόμασταν σχεδόν καθημερινά. Για τη ζωή μας δεν είπαμε σχεδόν τίποτα. Ήταν μια μεταξύ μας εσωτερική σιωπηλή συμφωνία. Μιλούσαμε για τον κόσμο, για τη ζωή, τη φύση. Θέματα σχεδόν ανώδυνα, που όμως έκρυβαν ώθηση για ζωή, ανοιχτή φαντασία, βαθιά γνώση κρυμμένης ζωτικής ορμής, που αποκαλύπτονταν έμμεσα· με σημάδια. Σαν νερό που ρέει αλλάζοντας το φαινομενικά ίδιο ποτάμι και αφυπνίζει τους ανθρώπους, καθοδηγώντας τους προς την φανέρωση μιας αθέατης ομολογίας, μιας κρυφής εξομολόγησης.

Πέρασαν μήνες. Κι εμείς μαζί πάντα στις όχθες του ποταμού, ζούσαμε ζωή κρυφή και παράλληλη. Μυστικά ραντεβού και άφοβες αγκαλιές. Ευτυχία.

- Θα λείπω για καιρό, μου είπε μια μέρα.

- Θα σε περιμένω.

- Μπορεί να περάσουν μήνες-
- -θα περιμένω όσο χρειαστεί. Για πάντα.
- Μην χρησιμοποιείς τόσο εύκολα τα χρονικά επιρρήματα. Ειδικά το «πάντα» και το «ποτέ». Προτίμησε τα διστακτικά «ίσως», «άραγε», «πιθανόν».
- Τι εννοείς δεν-
- -ζούμε σε δύσκολους καιρούς Μάγια! Πόλεμο έχουμε!
- «Πόλεμος πατήρ πάντων»¹. Τα πάντα αλλάζουν. Αρκεί να το πιστέψεις. Θα σε περιμένω όταν όλα θα έχουν αλλάξει.

Έβγαλα το σταυρουδάκι της μάνας μου από λαιμό μου. Έκοψα με μια κοφτερή πέτρα μια τούφα από τα μαλλιά μου. Τα τύλιξα μέσα στο μαντήλι μου.

- Για να έχεις κάτι από μένα και να ελπίζεις στο ανέλπιστο.
- Πάρε το δαχτυλίδι του πατέρα μου. Να έχεις και συ κάτι δικό μου.
- Θα μου το δώσεις όταν σε ξαναδώ.

Με φίλησε με την ορμή φουσκωμένου ποταμού που σαρώνει τα πάντα στο πέρασμά του.

- Να προσέχεις Μάγια των νερών.

Πέρασαν δύο μήνες. Δεν είχε φανεί. Ο Νοέμβρης έφτανε στο τέλος του όταν ήρθαν τα νέα. Η ανατίναξη της γέφυρας του Γοργοπόταμου ήταν το γεγονός που τάρραξε την μικρή μας κοινωνία, καθώς τα αντίποινα για το πλήγμα των δυνάμεων του άξονα ήταν αιφνίδια, αποτρόπαια και για πολλούς καταλυτικά.

Όλοι έμεναν κλεισμένοι στα σπίτια τους. Ήταν η πρώτη φορά που είδα τον πατέρα τόσο ανήσυχο και τόσο αυστηρά κατηγορηματικό για τις βόλτες μου στο ποτάμι. Κοιτούσα τον κόσμο για μέρες πίσω από τη χαραμάδα που άφηνε το

¹ «Πόλεμος πάντων μὲν πατήρ ἐστι, πάντων δὲ βασιλεύς, καὶ τοὺς μὲν θεοὺς ἔδειξε τοὺς δὲ ἀνθρώπους, τοὺς μὲν δούλους ἐποίησε τοὺς δὲ ἐλευθέρους». *Ἡράκλειτος*.

αμπαρωμένο παντζούρι. Σαν άλλη Πυθία, έχοντας πει νερό Δελφούσας πηγής, έβλεπα μέσα μου τα μελλούμενα. Βαρύς χρησμός, απάντηση διφορούμενη. Διελκυστίνδα μεταξύ βέβαιου και επιθυμητού· δεν γνώριζα τελικά προς τα που θα γείρω.

Ένα πρωί ακούσαμε χτυπήματα στην πόρτα. Ο καφετζής μας έφερε τα νέα· «τρεις κρατούμενοι εκτελέστηκαν λίγα μέτρα πριν το τελευταίο σπίτι του χωριού». Το βλέμμα του πατέρα μου, ίδιο μ' εκείνο όταν χάσαμε τη μάνα. Κι εγώ, με την αντάρα του ποταμού μέσα μου να φουντώνει, ήθελα να βγω και να φωνάξω «Μόροιμέζονεςμέζονας μοίρας λαγχάνουσι»².

Δεν είχε περάσει βδομάδα. Ο ουρανός από τότε φάνταζε ασημέρωτος. Η σκοτεινιά της αβεβαιότητας περιδιάβαινε ανενόχλητη, ρακένδυτη και καρβουνιασμένη. Ακουμπούσε τα χέρια της σε τοίχους, αέρα, ψυχές. Χρώμα αχρωματικό. Απουσία αντανάκλασης φωτός. Τη νύχτα την καταλαβαίναμε όχι από την κούραση στα μάτια, αλλά από τα ουρλιαχτά των λύκων που περίμεναν κυκλώνοντας το θήραμα.

Τη νύχτα εκείνη γίναμε το θήραμα εμείς· λύκων που μας κύκλωσαν με βήμα σταθερό, ρυθμικό, και ουρλιαχτά μακρόσυρτα, σαν τα γέλια τους που δάγκωναν τις καρδιές μας. Ήταν μια νύχτα παγωμένη με πεντακάθαρο ουρανό. Μα τ' άστρα άλλαξαν το σχήμα τους κι έπεφταν το ένα μετά το άλλο. Ευκαιρίες για ευχές σε πετρωμένα βλέμματα. Δεν είχε καλά ξημερώσει. Ακούσαμε τα καμιόνια να μπαίνουν στο χωριό. Φωνές και ποδοβολητά τράνταζαν τα δρομάκια που οδηγούσαν στο ίδιο ζοφερό σημείο. Ο παραγιός του Προέδρου χτύπησε την πόρτα μας· «Γιατρέ πρέπει να έρθεις. Μόνος. Είναι διαταγή». Πριν βγει από την πόρτα με κοίταξε με νόημα. Σχεδόν τον ακολούθησα ακροπατώντας λίγο πιο πίσω χωρίς να με καταλάβει. Φτάσαμε στην έξοδο του χωριού. Ήμουν αρκετά μακριά. Δεν είχε φέξει ακόμα. Μπορούσα να διακρίνω μόνο μερικές σκοτεινές φιγούρες να

² Οι ανώτεροι θάνατοι ανώτερη μοίρα λαχαίνουσι. Ηράκλειτος

παραπατούν σέρνοντας τα πονεμένα τους κορμιά μέσα στο λασπωμένο μονοπάτι. Από το θόρυβο κατάλαβα ότι ήταν αλυσοδεμένοι. Έπεφταν ο ένας πάνω στον άλλον. Βούλιαζαν τα πόδια τους στις λάσπες. Άκουγα τις ομιλίες τους σχεδόν καθαρά «Σιγά θα μου λερώσεις το φράκο», «Μην πέφτεις πάνω μου, μου στράβωσες τη γραβάτα». Παρωδία θανάτου, κάποιων που η ζωή ήταν συνειδητή επιλογή επειδή η ελευθερία ήταν η προϋπόθεση. Σταμάτησαν. Άκουγα ψαλμωδίες και ονόματα. Δεν ξέρω αν ήθελα να ξημερώσει, αν ήθελα να δω καθαρά αυτό που συνέβαινε. Παρακαλούσα να μεταμορφωθώ. Να γίνω νερό του ποταμού· αλλά δεν ξέρω αν ήθελα να κυλήσω γρήγορα και να φτάσω κοντά τους ή αν προτιμούσα να με ρουφήξει το χώμα, πρόβα για της ζωής το αναπόφευκτο. Ακούστηκαν ριπές· αμέτρητες, συνεχόμενες, εκκωφαντικές. Πέταξαν μακριά τα πουλιά. Χάθηκαν με μιας· σαν ο ουρανός να ρούφηξε ό,τι είχε ανάσα. Μετά από λίγο, άκουσα τα ιταλικά καμιόνια να φεύγουν· και μετά ο υπόκωφος θόρυβος της γης που ανοίγεται· κρεβάτι αιώνιο αυτών που ήξεραν πως όφειλαν και απέδειξαν ότι μπορούσαν. Όλα έγιναν γρήγορα. Όταν μπόρεσα να πλησιάσω είχαν όλα τελειώσει. Δεν με πρόσεξε κανείς. Με χείλη λυγισμένα, βλέμματα βουβά και κορμιά σιωπηλά έφυγαν όλοι κι απόμεινα μόνη πάνω από το φρεσκοσκαμμένο χώμα. Αχέροντας της λύπης ποταμός· ταξίδι της ζωής προς τον θάνατο. Έτρεξα στο ποτάμι. Το νερό είχε σταθεί. Ενός λεπτού σιγή για τις ψυχές που διαπλέουν μέσα του· ταξίδι χωρίς επιστροφή. Μετά, αργό κελάρυσμα· υπόκλιση για τον ηρωισμό και τη θυσία. Κι ύστερα, ροή δυνατή και γρήγορη· αναγέννηση και εμπειρία μυστική σε κόσμο άγνωστο, ιερό και τιμημένο.

Όταν έφτασα στο σπίτι, ο πατέρας είχε επιστρέψει. Δεν ήξερε πολλά· ή δεν ήθελε να μου πει. Ήταν 14 νέοι άνδρες από τις φυλακές της Θήβας. Τους διάβασαν ζωντανούς κατ' εντολή. Εξόδιος ακολουθία, χαιρετισμός στο πεπρωμένο. Ημέρα κρίσης για λάθος αποδέκτες.

- Τους σκότωσαν όλους Κατερίνα.
- Ξέρεις ποιοι ήταν;

- Όχι. Τι σημασία έχει;
- Έχει.
- Κατερίνα... μείνε σπίτι. Σε παρακαλώ.
- Θα μείνω. Έχεις χρόνια να με φωνάξεις έτσι.
- Έχω χρόνια να νοιώσω έτσι. Άλλαξαν όλα. Δεν υπάρχει χώρος για παραμύθια.

Ήταν Τετάρτη, 9 Δεκεμβρίου 1942.

Είχα μέρες να πάω στο ποτάμι. Ο καιρός περνούσε. Δεν άφησα χώρο για φόβο και αμφιβολίες. Για μένα το πεπρωμένο μου ήταν δημιουργία. Έκανα αγάπη την απελπισία και δημιούργησα ζωή. Τη ζωή του αύριο· του «πάντα». Έσβυσα τα «ίσως» και τα «πιθανόν». Περίμενα. Είχε περάσει ένας μήνας. Πήγα στο ποτάμι. Κρύφτηκα μέσα στην κουφάλα του δέντρου. Βόλτα στο παρελθόν. Μίμηση για το παρόν, δίδαγμα για το μέλλον. Μιλούσα μόνη μου· σαν να μιλούσα μαζί του. Περπατούσα στο νερό. Με τη φιληδονία των Νυμφών για να τον ξελογιάσω. Γυναίκα - νερό, ελεύθερη, γυναίκα - Ταό³, κοσμική δημιουργία. Κάθαρση τελετουργική, εσωτερική, εξαγνισμός ψυχής, καθαρμός νεογέννητου που βγήκε απ' τη μήτρα, πνευματική απελευθέρωση.

Πέρασαν έτσι δύομιση χρόνια. Ήταν Αύγουστος του 1945. Ήρθαν οι συγγενείς τους να πάρουν ότι απόμεινε από τα τιμημένα κορμιά. «*Ανάστασιν Χριστού θεασάμενοι, προσκονήσωμεν άγιον, Κύριον, Ιησούν, τον μόνον αναμάρτητον*»⁴. Ανάπαυση αθών θεασάμενοι.

³ Ταοϊσμός : κινεζική λαϊκή θρησκεία. Νερό - γυναίκα: ιδεώδες των ενάρετων ανθρώπων και της σοφίας

⁴ Αναστάσιμη προσευχή

Ήταν όλοι τους από άλλα χωριά. Κάποιοι γνωστοί και κάποιοι όχι. Πήραν ο καθένας από ένα ξύλινο κουτί. «Υπέρ αναπαύσεως των ψυχών των κεκοιμημένων δούλων του Θεού»⁵. Άδίκη ανταλλαγή και παραπλανητική συμφωνία.

Κοιτούσα τα τρεμάμενα χέρια που αγκάλιαζαν τα άψυχα κουτιά. Σαν να μην είχαν πρόσωπα οι μορφές. Μόνο χέρια που χάιδευαν λείψανα, σταυρώνονταν για προσευχή και βοήθεια, σκούπιζαν δάκρυα, μάζευαν πόνο. Χέρια που πήραν στις χούφτες τους τις τελευταίες επιθυμίες που άφησαν αυτοί που έφυγαν. Ένα γράμμα τσαλακωμένο, ένα μήνυμα σε άδειο πακέτο τσιγάρα, ένα μαντήλι με μονόγραμμα. Και μια επιθυμία που έμεινε να περιμένει την αποδέκτρια με το περίεργο όνομα που κανείς δεν ήξερε. Ένα σταυρουδάκι και μια τούφα μαλλιών δεμένη σε ένα αντρικό δαχτυλίδι, τυλιγμένα σε γυναικείο μαντήλι. «Για τη Μάγια» που έγινε βαθιά πληγή για τον θεματοφύλακα της τελευταίας επιθυμίας, που μάταια προσπαθούσε να την βρει για να της παραδώσει τα πολύτιμα. «*Η ασφάλεια των εις σε ελπίζόντων*»⁶.

Κοιτούσα τα δικά μου τρεμάμενα χέρια. Τα μαλλιά μου ταξιδεύουν μαζί του στο μικρό ποτάμι. Σύμβολο δύναμης ζωής που αναγεννάται. Αρχή και τέλος σε αέναη κίνηση. Θάνατος και αναγέννηση. Λύτρωση και μετάβαση στην αιώνια Νιρβάνα.

Είμαι η Μάγια των νερών. Η δύναμη της ατέρμονης αλλαγής και της ψυχικής δύναμης. Αυτή που κρατά τα θειικά μυστικά, την αέναη ζωική ορμή της πλάσης. Ιέρεια κάθαρσης και εξαγνισμού την ακραία στιγμή. Χοή νερού τρεχούμενου, που λούζει τα χαμένα. Σίσιφος θηλυκός που φυλάκισε μέσα της τον θάνατο, αφήφησε την αιώνια καταδίκη και προχώρησε στο φως. Είμαι η Μάγια των νερών με τα ξέπλεκα λευκά μαλλιά· που ονειρεύεται και περιμένει να έρθει το «για πάντα» και η ευ-τυχί(η)α.

⁵ Από την επιμνημόσυνο δέηση

⁶ Από την ευχή κατά της βασκανίας

Γεωργία Μπουζέα

Γεννήθηκα κατά τύχη. Ή ατοχία. Ως αποζημίωση, επέλεξα να γεννηθώ στις 17 Ιουλίου του 1966. Ημέρα γιορτινή. Σπούδασα Διοίκηση Επιχειρήσεων όχι από επιλογή αλλά λόγω πολλών δυσάρεστων συγκυριών. Κατάφερα ωστόσο στα προχωρημένα νιάτα μου να αποκτήσω Μεταπτυχιακό Τίτλο Σπουδών στη «Δημιουργική Γραφή» από το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Πιστοποίησα τις γνώσεις μου στην Αγγλική, Γαλλική και Τουρκική γλώσσα, επειδή θέλω να επικοινωνώ με τους ανθρώπους. Λατρεύω τα ταξίδια, τη φύση, το θέατρο και τα γλυκά. Μότο μου: Φοβού τους κομπλεξικούς.

Επέλεξα να μη θρηνώ για τα δύσκολα και παρελθοντικά, μα να παλεύω για μισό βήμα προς ένα καλύτερο παρόν.

Έπαινος

Κατερίνα Ευθυμίου

Ο Λασπουριάς

ΠΕΝΤΕ ΝΥΧΤΕΣ ΠΕΡΠΑΤΑΓΕ ΚΙ ΑΚΟΜΑ ΔΕΝ ΕΙΧΕ ΦΤΑΣΕΙ στον Μεγάλο Ποταμό· αυτόν που οι ντόπιοι αποκαλούσαν «Λασπουριά». Απ' όταν φούσκωσε έναν Φλεβάρη απ' τις βροχές κι έκανε τη Νέα Ορλεάνη βάλτο, κάθε που 'πιναν οι ζέστες, τους θέριζε ο κίτρινος πυρετός. Άλλοι λέγαν πως φταίει η βρώμα, οι πιο εσοεβείς πως είν' το μίασμα. Εκτός απ' τη γιαγιά, κανείς απ' τους δικούς του δεν είχε δει τον ποταμό.

Τρίτη γενιά σκλάβος ήταν ο Χόμερ. Πέμπτος από επτά αδέρφια. Τα τελευταία δύο πιο ανοιχτόχρωμα, καρποί του επιστάτη. Ζούσαν σε μια φυτεία στα κεντρικά της πολιτείας. Αν αυτό λέγεται ζωή· στα χωράφια απ' το χάραμα ως το λιόγερμα, να κόβουν ζαχαροκάλαμα, να μαζεύουν σκυμμένοι το μπαμπάκι, να τους καίει ο ήλιος, να τους λιανίζει το καμτσίκι του αφέντη. Κι αν κάποιος δεν άντεχε και το έσκαγε, τον γύριζαν πίσω και του 'σπαγαν τον σβέρκο στην κρεμάλα.

Τους τελευταίους μήνες τον είχαν πλανέψει οι «ψίθυροι» στους αμπελώνες. Λέγαν πως κάποιοι τα κατάφεραν, πως πέρασαν τον ποταμό και ζούσαν στην «άλλη μεριά» ελεύθεροι. Ο Χόμερ είχε χάσει τον ύπνο του. Έβλεπε τα μελλούμενα. Αν παρέμενε στη φυτεία, ήξερε τι τον περιμένει. Απ' την άλλη, αν δοκίμαζε να φύγει και τον έπιαναν, σίγουρος θάνατος. Αν όμως τα κατάφερνε; Θα μπορούσε να γίνει ο ίδιος, αφέντης του εαυτού του.

Με κανέναν δεν μοιράστηκε τις σκέψεις που τον κράταγαν ξάγρυπνο τα βράδια. Η γιαγιά του όμως, που μιλούσε στα πουλιά, τον είχε νιώσει, κι όλο τον κοίταζε στα μάτια. Το βράδυ, που έμελλε να είναι της φυγής του, τον φώναξε κοντά της. Έβγαλε ένα μαντήλι τυλιγμένο απ' την ποδιά της και του το 'χωσε στη χούφτα. Του έσφιξε το χέρι και με το βλέμμα τού ευχήθηκε μια καλύτερη μοίρα. Να μην τον ξαναδει ποτέ. Ο Χόμερ απομακρύνθηκε για να μη φανεί το σπάραγμα των σπλάχνων του και προδοθεί. Πλησίασε τη φωτιά που έκαιγε κάτω από το καζάνι που έβραζαν τις φλούδες απ' τα φρούτα. Άνοιξε το μαντήλι. Από έναν σπάγκο τυλιγμένο σε μασούρι κρεμόταν μια χάντρα γυάλινη. Όπως τρεμόπαιζε η φωτιά, πότε έπαιρνε το χρώμα του ουρανού, πότε της γης.

Τη νύχτα εκείνη έπιασε δυνατός βοριάς. Ένα βαθύ μουρμουρητό ήρθε στ' αυτιά του. «Φύουυγε, φύουυγε», του 'λεγε ο αέρας. Αυτό που τόσο καιρό τον έπνιγε, άρχισε να τον σπρώχνει. Έβαλε τη λογική του να δουλέψει. Η βουή του ανέμου θα κάλυπτε τους ήχους της απόδρασης. Στις τελευταίες μέρες του κύκλου της βρισκόταν η σελήνη· πυκνό θα 'ταν το σκοτάδι. Τελευταίο σκέφτηκε το βλέμμα της γιαγιάς του. «Φύγε με την ευχή μου». Έσφιξε τη χάντρα δυνατά και το αποφάσισε. Ξεγλίστρησε απαλά απ' την καλύβα, όπου κοιμόντουσαν κατάχαμα καμιά εικοσαριά. Χώθηκε στις καλαμποκίες που σείονταν και βοούσαν. Τα καλάμια τον κοπάναγαν· εκείνος έτρεχε σαν να τον κυνηγούσαν. Λίγο πριν βγει απ' το χωράφι έκοψε δυο καλαμπόκια και τα 'χωσε στο μαντήλι. Εντόπισε στον ουρανό τ' άστρο του Βορρά και κίνησε για τη Δύση.

Η τύχη ήταν με το μέρος του. Πέμπτο βράδυ κι ακόμα δεν τον είχαν πιάσει. Τη μέρα περπατούσε λίγο. Τις περισσότερες ώρες κρυβόταν σε ξεχασμένες αποθήκες, σε στάβλους, σε θάμνους. Τις νύχτες έτρωγε ό,τι έβρισκε· καλαμπόκια, ρίζες και καρπούς, κι έπινε νερό απ' τα αρδευτικά ρυάκια. Το φεγγάρι έμοιαζε με φλούδα από φρούτο, σαν εκείνες που έβραζαν οι δικοί του στην καλύβα. Πεινούσε. Είδε στο βάθος του σκοταδιού μια λάμψη. Ενστικτωδώς έψαξε κάπου να κρυφτεί. Μετά σκέφτηκε πως δεν είχε φόβο να τον δει κανείς. Μαύρος, με ρούχα λερωμένα από το

χώμα, στη μαύρη νύχτα μέσα. «Έγινα αόρατος», σκέφτηκε κι έκανε να χαμογελάσει, αλλά έκλεισε γρήγορα το στόμα, μην τον προδώσουν τα λευκά του δόντια. Η πείνα του έγινε απαιτητική και ριψοκίνδυνη. «Πήγαινε να βρεις κάτι να φας, θα πέσεις χάμω. Πήγαινε!»

Καθώς πλησίαζε το αγρόκτημα, μια κουκουβάγια έκρωξε κι ύστερα πέταξε πάνω απ’ το κεφάλι του. Το πήρε για καλό σημάδι. Μπήκε στον στάβλο όσο πιο αθόρυβα μπορούσε. Τον έπνιξε η μυρωδιά απ’ τις καβαλίνες. Κλώτσησε κατά λάθος έναν μεταλλικό κουβά. Η φασαρία αναστάτωσε τα ζωντανά. Έμεινε ακίνητος. Ησυχία. Θα ήταν δύσκολο να πάρει τ’ αυγά από τις κότες τέτοια ώρα. Σκόνταψε πάνω σε κάτι μαλακό. Μια κουρελού. Την ξετύλιξε και βρήκε μέσα δυο κομμάτια παξιμάδι. «Τύχη βουνό», σκέφτηκε καθώς έχωνε το ένα μες στο στόμα του. Ψηλάφησε με τα χέρια του το χώμα, έφτασε στα δεμάτια με το σανό, άπλωσε την κουρελού και ξάπλωσε. Βυθίστηκε σε ύπνο δίχως όνειρα.

Εύπνησε απότομα. Είχε φέξει για τα καλά. Δεν είχε ακούσει ούτε τον πρώτο κόκκορα, ούτε τον τελευταίο. Σηκώθηκε αλαφιασμένος κι έκανε να πάει προς την πόρτα. Παραλίγο να τουμπάρει με το πόδι του έναν δίσκο σκεπασμένο με μια πετσέτα. Κάτι μοσχομύριζε. Σήκωσε την πετσέτα και είδε μια κούπα με γάλα που άχνιζε. Παραδίπλα τηγανίτες από καλαμπόκι, περιχυμένες με ένα παχύρευστο χρυσαφί υγρό που έσταζε από τα πλάγια. Το ακούμπησε με το δάχτυλο και μετά το έγλειψε. Η γλύκα απ’ το σιρόπι του σφενδάμου του έκαψε τον ουρανίσκο. Άρπαξε την πρώτη τηγανίτα και την μπουκωσε ολόκληρη. Έκλεισε τα μάτια. Δεκαπέντε χρόνια πάνω στη γη, δεν είχε φάει ποτέ κάτι πιο νόστιμο. Χαμογελούσε μασουλώντας. Όταν κατάπιε την τελευταία μπουκιά, άνοιξε τα μάτια για να πιάσει την επόμενη τηγανίτα.

Με τρόμο είδε μπροστά του έναν γεροδεμένο λευκό άντρα με ξανθά μαλλιά μέχρι τους ώμους. Φορούσε μαύρο καπέλο με φαρδύ γείσο. Κοιτούσε τον Χόμερ με καλοσύνη. Ο μικρός άρχισε να τρέμει. «Κοιμήθηκες καλά; Σου άρεσε το φαγητό; Το έφτιαξε η γυναίκα μου, η Ελίζα. Εγώ ονομάζομαι Τζερεμάια», τον καθησύχασε με

την ήρεμη, βαθιά φωνή του. «Εσένα πώς σε λένε; Έρχεσαι από μακριά;». Ο Χόμερ δεν απάντησε. «Μη φοβάσαι. Έχουν περάσει κι άλλοι φυγάδες απ' τον στάβλο μου. Οι περισσότεροι είναι τώρα ελεύθεροι. Μπορώ να σε βοηθήσω να φτάσεις στο ποτάμι, αλλά θα πρέπει να κάνεις ακριβώς ό,τι σου πω. Σύμφωνοι;» Ο Χόμερ έγνεψε καταφατικά. «Εγώ τώρα θα φύγω. Θα κλείσω την πόρτα, μα δεν θα την κλειδώσω. Εσύ φάε τις τηγανίτες και μην το κουνήσεις από εδώ μέσα. Αν σε δει κανείς θα βρω τον μπελά μου. Εντάξει;» Ο Χόμερ έγνεψε πάλι καταφατικά. «Δοξασμένος είσαι, Ιησού Χριστέ», είπε ο άντρας κοιτώντας την ξύλινη οροφή και μετά βγήκε κι έκλεισε την πόρτα πίσω του.

Ο Χόμερ έκατσε μπροστά στον δίσκο κι έπιασε την κούπα με το γάλα που είχε πάψει να αχνίζει. Του φάνηκε καλοπροαίρετος αυτός ο λευκός. Δεν έμοιαζε με τους άλλους που είχε γνωρίσει, που 'ταν βίαιοι και φωνακλάδες. «Αν ήταν σαν τ' αφεντικά μου, θα ήμουν ήδη νεκρός. Μπορεί σε μερικές μέρες να είμαι ελεύθερος. Τι γεύση να έχουν άραγε οι τηγανίτες στην άλλη μεριά;»

Ο Τζερεμάια ξαναπήγε το βράδυ στον στάβλο με ακόμα έναν δίσκο φαΐ. Ο Χόμερ ξεκίνησε να τρώει, ενώ ο Τζερεμάια του μιλούσε με την ήρεμη φωνή του. «Ο Θεός σε φώτισε να έρθεις σπίτι μου. Μεγάλο το όνομά Του. Ο Ιησούς θυσιάστηκε για να είναι όλοι οι άνθρωποι ελεύθεροι κι εγώ, ο ταπεινός υπηρέτης Του, υποστηρίζω το έργο Του.» Ο Χόμερ τον κοίταζε τρώγοντας. Είχε ακούσει κι άλλες φορές κηρύγματα από τους Πάστορες που εμφανίζονταν, αραιά και πού, στη φυτεία. Δεν τα πολυπίστευε. Προτιμούσε να πιστεύει στο νερό, όπως του 'χε μάθει η γιαγιά του, που αγαπούσε, λαχταρούσε το νερό. Στην Αφρική, στα μέρη της, δεν έβρεχε συχνά και υπέφεραν. Εκείνη το σεβόταν, το φοβόταν το νερό. Το πρώτο καράβι που την έχωσαν, παιδούλα ακόμα, ναυάγησε μόλις βγήκε απ' το λιμάνι. Λίγοι σώθηκαν. Τους βάλανε στο επόμενο. Στο ταξίδι πέθαναν σχεδόν οι μισοί απ' τις αρρώστιες. Εκείνη στάθηκε τυχερή, έφτασε στη Λουιζιάνα. Πόσες φορές μετέπειτα δεν αναθεμάτισε την τύχη της.

Συγκεντρώθηκε στα λόγια του Τζερεμμία όταν άρχισε να του εξηγεί το σχέδιο διαφυγής. «Αύριο βράδυ, μόλις νυχτώσει, θα φύγουμε μαζί για να σου δείξω το μονοπάτι. Θα περπατήσεις περίπου δύο ώρες μέχρι να βρεις τη μεγάλη βελανιδιά. Εκεί θα κρυφτείς και θα περιμένεις να έρθει να σε πάρει ο Τζον, ο σταθμάρχης» «Ο σταθμάρχης;» ρώτησε ο Χόμερ με απορία. «Δεν θέλω να μπω σε τρένο. Τον ποταμό θέλω να περάσω!» Ο Τζερεμμία γέλασε. Έπειτα του εξήγησε πώς λειτουργούσε ο «υπόγειος σιδηρόδρομος», το δίκτυο που δεν ήταν ούτε υπόγειο, ούτε είχε σιδηρόδρομο, αλλά βασιζόταν στην αλληλεγγύη λευκών και ελεύθερων μαύρων που πάλευαν για την κατάργηση της δουλείας. Ο Χόμερ είχε ακούσει να μιλούν γι' αυτό, αλλά νόμιζε πως ήταν μύθος. «Φεύγω τώρα. Θα σε δω πάλι αύριο βράδυ». Ακούμπησε με την άκρη των δακτύλων το καπέλο του και πήγε προς την πόρτα. «Κύριε Τζερεμμία», τον σταμάτησε ο μικρός, «το όνομά μου είναι Χόμερ και σας ευχαριστώ πολύ για όλα».

Η έβδομη νύχτα ήταν μαύρη πίσσα. Πλήρης άπνοια. Μια κολλώδης υγρασία είχε πλακώσει την πεδιάδα. Από την ώρα που αποχαιρέτησε τον Τζερεμμία, ο Χόμερ περπατούσε γρήγορα, ακολουθώντας τα σημάδια του μονοπατιού. Όλα ακούγονταν τρομακτικά μέσα σ' αυτή τη στοιχειωμένη ησυχία. Τα νυχτοπούλια κρώζανε, ένας μοκασίνος χόθηκε στα πεσμένα φύλλα, νυκτόβια τροκτικά κρύβονταν στο πέρασμά του. Μετά από δύο ώρες, που του 'μοιασαν ατελείωτες, έφτασε στη βελανιδιά και κρύφτηκε στους θάμνους.

Ο «σταθμάρχης» Τζον εμφανίστηκε ξαφνικά, χωρίς ο Χόμερ να τον πάρει χαμπάρι. Ήταν μαύρος, αλλά ανοιχτόχρωμος σαν τα μικρά του αδέρφια, λίγο μεγαλύτερος σε ηλικία, και μικροκαμωμένος. Δώσανε τα χέρια. «Ακολουθήσέ με», του είπε και άρχισαν να περπατούν ανάμεσα σε ώριμα φυτά καπνού. Η συγκομιδή θα ξεκινούσε σε δυο βδομάδες. Οι επόμενοι φυγάδες δεν θα μπορούσαν να κρυφτούν τόσο εύκολα. Οι πρώτες ακτίνες του ήλιου αχνοφάνηκαν στον ορίζοντα πίσω τους. Ένας διαρκής βόμβος ακουγόταν μπροστά τους. «Τι είναι αυτό;» ρώτησε τον Τζον. «Ποιο;» «Αυτός ο ήχος...» «Α, το ποτάμι λες;» Ο Χόμερ ένιωσε

αγαλλίαση. Πλησίαζε στο ποτάμι. Πλησίαζε στην ελευθερία. «Είναι δύσκολο το πέρασμα του Λασπουριά. Πολλοί έχουν πνιγεί προσπαθώντας. Κάποιοι ήξεραν καλό κολύμπι, αλλά ο ποταμός έχει ρεύματα». «Εγώ δεν ξέρω κολύμπι», είπε ο Χόμερ απογοητευμένος. «Δεν πειράζει. Έχουμε άνθρωπο να σε βοηθήσει». «Εσύ είσαι ελεύθερος;» «Ναι». «Πώς τα κατάφερες;» «Ο πατέρας μου ήταν λευκός. Στη διαθήκη του είχε βάλει όρο να ελευθερωθεί η μάνα μου και όλα της τα παιδιά. Της άφησε κι ένα κομμάτι γης. Πάμε γρήγορα γιατί ξημερώνει». Ο «σταθμάρχης» σταμάτησε μπροστά σ' ένα λοφάκι. Ξάπλωσε μπρούμυτα κι άρχισε να σέρνεται μέσα σε μια τρύπα στο έδαφος, μέχρι που εξαφανίστηκαν τα πόδια του. Ο Χόμερ τον ακολούθησε. Βγήκαν σε μια σπηλιά λαξευμένη μέσα στον βράχο. Ο Τζον άναψε ένα κερί. Ο χώρος ήταν στενός και είχε ένα κατακόρυφο άνοιγμα, έναν αγωγό ίσαμε δέκα πόδια ψηλό για να κυκλοφορεί ο αέρας. Του έδειξε τα κατατόπια - δοχείο με νερό, πανέρι με φαΐ, δοχείο για τις ανάγκες του, του εξήγησε το σχέδιο κι εξαφανίστηκε μέσα στην τρύπα. Ο Χόμερ ξάπλωσε κι αποκοιμήθηκε.

Τον ξύπνησε ο ήχος μιας δυνατής βροντής. Στάθηκε κάτω απ' τον αγωγό. Ο ουρανός ήταν γεμάτος μελανά σύννεφα. Λιγοστές σταγόνες βροχής δρόοισαν το πρόσωπό του. Τις ένιωσε σαν χάδι. «Έχει καιρό να βρέξει», σκέφτηκε. Έβαλε το δοχείο με το νερό κάτω από τον αγωγό για να μην πάνε χαμένες. Η βροχή δυνάμωσε. Έκατσε σε μιαν άκρη και περίμενε.

Τρεις νύχτες αργότερα εμφανίστηκε μέσα από την τρύπα ο νέος του οδηγός. Ήταν λευκός με κόκκινα κοντά μαλλιά, αρκετά μεγαλύτερος σε ηλικία και πολύ ψηλός. Σηκώθηκε όρθιος, αλλά παρέμεινε σκυφτός για να μην βρει το κεφάλι του στον βράχο. Κρατούσε έναν υφασμάτινο μπόγο που τον πρόσφερε στον Χόμερ. «Γεια σου, είμαι ο Τομ. Λυπάμαι που άργησα, αλλά φούσκωσε ο ποταμός απ' τη βροχή και περίμενα να πέσει». «Δεν πειράζει», απάντησε ο Χόμερ λύνοντας τον κόμπο του υφάσματος. «Θα πάμε μέχρι τον μύλο κι αν είναι τα νερά καλά, θα περάσουμε το ποτάμι». «Πότε;» ρώτησε ο μικρός, μασουλώντας ένα κομμάτι ξεραμένο χοιρινό κρέας. «Σήμερα». «Σήμερα;» Ο ενθουσιασμός του πνίγηκε σε μια

μαύρη σκέψη. «Θα έχει και αλιγάτορες;» Ο Χόμερ είχε ακούσει πολλές ιστορίες για αυτά τα υδρόβια τέρατα. Ο Τομ γέλασε. «Μπορεί να έχει. Αλλά μην τους φοβάσαι. Συνήθως δεν ασχολούνται μαζί μας. Είσαι έτοιμος; Πάμε!»

Περπατούσαν πολλή ώρα. Ο βόμβος του ποταμού δυνάμωνε και η βλάστηση πύκνωνε. Το φεγγάρι είχε αρχίσει να γεμίζει. Η υγρασία ήταν βαριά, τα πόδια τους είχαν γεμίσει λάσπες. Ο Χόμερ ένιωθε πολύ κουρασμένος, αλλά δεν έβγαλε μιλιά. Η μυρωδιά από τα τελευταία άνθη μιας μανόλιας τού απέσπασε την προσοχή. Πλέον η λάσπη τούς έφτανε στα γόνατα. «Τα λασπόνερα του Λασπουριά!», σκέφτηκε κι αναπτερώθηκε κάπως το ηθικό του. Συνέχισαν να περπατούν μέσα από θάμνους, περικοκλάδες και κάποια είδη δέντρων που έβλεπε για πρώτη φορά. Κόντευε να φέξει για τα καλά, όταν ξεπρόβαλε ένας μύλος μέσα από κλαίουσες ιτιές και κυπαρίσσια.

Ο Τομ του έκανε νόημα ότι φτάσανε. Μπήκαν στον εγκαταλελειμμένο μύλο. Ήταν άδειος, μόνο μια κουτοή καρέκλα κι ένα παλιοκαιρισμένο μπαούλο βρίσκονταν σε μια γωνιά. «Κολύμπι ξέρεις;» «Όχι». «Δεν πειράζει. Δέσε αυτό πάνω στην κοιλιά σου» είπε και του 'δωσε ένα φθαρμένο κομμάτι φελλό κι ένα μακρόστενο κομμάτι ύφασμα που 'βγαλε απ' το μπαούλο. «Τα νερά είναι φουσκωμένα. Αν τυχόν τουμπάρει η βάρκα, θα κρατήσεις τον φελλό με το ένα χέρι και με το άλλο θα πιαστείς απ' το σκαρί, εντάξει;» Ο Χόμερ χλώμιασε. Δεν του 'χε περάσει απ' το μυαλό αυτό. Δεν είχε δει καν τον ποταμό, δεν ήξερε τι να φανταστεί.

Βγήκαν απ' τον μύλο. Οι φυλλωσιές των δέντρων εμποδίζαν τις ακτίνες του ήλιου. Γύρω τους, φυτά ξεπρόβαλλαν από ρηχές λιμνούλες. Ο Χόμερ δεν έβλεπε μονοπάτι πουθενά. «Θα πατάς όπου πατάω», τον συμβούλεψε ο Τομ. Προχώρησαν πάνω σ' ένα κομμάτι γης που ήταν λασπωμένο αλλά στέρεο. Ο Τομ ήξερε καλά το μέρος. Σε μια στροφή του μονοπατιού αποκαλύφθηκε ο ποταμός σε όλη τη μεγαλοπρέπειά του. Τα νερά του Μισιοπή κατηφόριζαν, θαρρείς, από τον Βορρά με μια ήπια ορμή. Έτσι όπως έπαιζαν με το φως του ήλιου, πότε έπαιρναν το χρώμα του ουρανού, πότε της γης. Ένα ποταμόπλοιο άτμιζε μακριά. Ο Τομ πλησίασε ένα

βαρκάκι που 'ταν δεμένο σ' έναν πάσσαλο. Η αντιπέρα όχθη ούτε που φαινόταν. Απέραντος ο Μισισιπής. Ο Χόμερ λιγοψύχησε. Σαν να κόλλησαν τα πόδια του στην όχθη. «Έλα, μη φοβάσαι. Έχω κάνει τη διαδρομή πολλές φορές. Το σκαρί είναι γερό, δεν θα βουλιάξει». Ο Χόμερ έβαλε το ένα πόδι μέσα, η βάρκα μπαλατζάρισε κι έχασε την ισορροπία του. Τον γράπωσε ο Τομ απ' το μπράτσο. «Μπες και ξάπλωσε κάτω απ' τη λινάτσα. Δεν θέλουμε να σε πάρει κάνα μάτι. Όταν βγούμε απέναντι, τα πράγματα θα 'ναι πιο εύκολα». Ο Χόμερ ξάπλωσε και σκεπάστηκε. Έσφιξε τη χάντρα ανάμεσα στα χέρια του κι άρχισε να προσεύχεται στη θεά του νερού.

Ο Τομ έσπρωξε τη βάρκα απαλά μες στο ποτάμι και μπήκε μέσα. Το ξύλινο σκαρί ανοίχτηκε και παρασύρθηκε απ' τη ροή του ποταμιού. Έκανε κουπί, σταθερά από τη μία μπάντα. Ο Χόμερ μετρούσε και ξαναμετρούσε τις τρυπούλες της λινάτσας και προσπαθούσε να ξεχωρίσει το πλατσούρισμα του κουπιού απ' τη βουή του ποταμού. Ξαφνικά, άκουσε έναν δυνατό μπάσο ήχο και τον Τομ να βρίζει. «Τι ήταν αυτό;» ρώτησε με αγωνία. «Το Κόμετ, το ποταμόπλοιο. Πέρασαμε κοντά. Έρχεται μεγάλο κύμα», ίσα που πρόλαβε να πει ο βαρκάρης κι ο Χόμερ ένιωσε το νερό να πέφτει με δύναμη πάνω του. Η λινάτσα κόλλησε στο δέρμα του κι ο πάτος της βάρκας γέμισε νερό. «Έρχεται άλλο ένα. Κρατήσου!» Το ποτάμι εισέβαλε με μένος στη βάρκα και την αναποδογύρισε. Πριν καταλάβει ο Χόμερ τι είχε συμβεί, η λινάτσα άρχισε να τον τραβάει προς τα κάτω. Όλα ήταν θολά. Καφέ χρώμα το ύφασμα, καφέ και τα νερά του ποταμού. Δεν έβλεπε τίποτα. Δεν καταλάβαινε τίποτα. Σκοτάδι.

Όταν άνοιξε τα μάτια, αντίκρυσε τον ουρανό βαμμένο ροζ. «Πέθανα ή ζω;» αναρωτήθηκε και προσπάθησε να κουνηθεί. Το ποτάμι τον είχε ξεβράσει στην «άλλη μεριά», ανάμεσα σε νούφαρα και βάτα. Ήταν καλυμμένος από ένα παχύ στρώμα λάσπης. Στο χέρι του μπλεγμένος ο σπάγκος με τη χάντρα της γιαγιάς. «Ο Τομ; Τα κατάφερε άραγε;» Σηκώθηκε με κόπο, τίναξε τις λάσπες κι ανέβηκε στο ύψωμα που βρισκόταν πίσω του. Γύρισε και κοίταξε τον Μισισιπή. «Τα κατάφερα!

Σε πέρασα, Λασπουριά!» φώναξε με όλη του τη δύναμη, σκουπίζοντας με την ανάποδη της παλάμης τα δάκρυα που έτρεχαν στα ξαναμμένα του μάγουλα. Παρόλη την εξάντληση, ένιωθε μια πρωτόγνωρη ευφορία. «Αυτό είναι άραγε ελευθερία;»

.....

Τρεις ώρες περπάταγε κι ακόμα δεν είχε φτάσει στον Μεγάλο Ποταμό. Κοντά έξι μήνες ήταν στον δρόμο ο Χασάν. Έφυγε κυνηγημένος απ' το χωριό, όταν οι Ταλιμπάν σκότωσαν τους γονείς του. Είχε τρέξει, είχε κρυφτεί, είχε πάρει τρένα, λεωφορεία, είχε κοιμηθεί σε υπόγεια, στάβλους, δάση. Το εφιαλτικό ταξίδι κόντευε στο τέλος του. Μόνο αυτός ο ποταμός τον χώριζε απ' την πολιτισμένη Ευρώπη.

Είχε κάνει ήδη οκτώ απόπειρες. Τρεις φορές η βάρκα βούλιαξε και γύρισε πίσω κολυμπώντας. Τις υπόλοιπες κατάφερε να πατήσει το πόδι του στην άλλη μεριά, μα δεν πρόλαβε να κρυφτεί. Τον άρπαξαν οι "Μαύροι"· μαύρα ρούχα, μαύρες μάσκες, μαύρα όπλα, μαύρες ψυχές. Τον έγδυσαν, τον έδειραν, τον ξεφτίλισαν, του έκλεψαν χρήματα, κινητό και έγγραφα, τον στρίμωξαν με κάμποσους ακόμα σε μια βάρκα και τον έστειλαν πίσω στην Τουρκία. Στην Ανατολή τον περίμενε μόνο φτώχεια, φυλακή και θάνατος· στη Δύση, μια ζωή με αξιοπρέπεια, μια καλύτερη μοίρα.

Η νύχτα ήταν σκοτεινή και κρύα. Ο Χασάν έφτασε στην όχθη του ποταμού με πόδια βαριά απ' τις λάσπες. Τις τελευταίες μέρες είχε βρέξει κι ο ποταμός είχε φουσκώσει. Άγριο ακουγόταν το μурμουρητό του. «Δεν θα με νικήσει ο φόβος», σκέφτηκε. «Ο Αλλάχ είναι μεγάλος». Φόρεσε το μεταχειρισμένο σωσίβιο που είχε βρει στο δάσος και βούτηξε στα σκοτεινά νερά. Ίσως η ένατη φορά να ήταν η τυχερή του.

Κατερίνα Ευθυμίου

Γεννήθηκε και μεγάλωσε στον Πειραιά. Δεκατριών ετών μετακόμισε στη Νέα Ορλεάνη, όπου τελείωσε το αμερικάνικο Λύκειο ακούγοντας ωραίες μουσικές. Η αγάπη της για τη ζωγραφική την οδήγησε σε σπουδές στη συντήρηση έργων τέχνης, η οποία αποτελεί την κύρια εργασία της.

Της αρέσει να δημιουργεί ντοκιμαντέρ και να γράφει ιστορίες. Ορισμένες από αυτές διακρίθηκαν σε διαγωνισμούς δημιουργικής γραφής και εκδόθηκαν σε συλλογές διηγημάτων. «Το ξύπνιο καλαμάρι», μια ιστορία για την αναζήτηση του έρωτα και της αγάπης, έγινε ταινία animation μικρού μήκους και παρουσιάστηκε στο φεστιβάλ AnimaSyros. Το 2017 προβλήθηκε από την ΕΡΤ1 στη σειρά ANIMEPT και εκδόθηκε από τις εκδόσεις Εντόποις.

Έπαινος

Γιώργος Σαμαρόπουλος

Μανέτα όπως Μαρακανά

Ο ΚΟΚΚΟΡΗΣ ΣΚΑΒΕΙ ΜΙΑ ΒΑΘΙΑ ΜΠΑΛΙΑ και με βρίσκει στη μικρή περιοχή, κοντρολάρω με το στήθος και καρφώνω τη μπάλα στο τέρμα με ανάποδο ψαλίδι. Πανηγυρίζουμε ένα απίστευτο γκολ οι Καλλιθεάτες της Δόξας Λυκούργου, ενάντια στους Μοσχατιώτες, μέσα στην έδρα τους. Ψάχνουμε τη μπάλα, που πέρασε το ανάχωμα πίσω απ' το τέρμα και κατέληξε στον Ιλισσό. Ο ριψών, κωνηγών λέει με αυτοπεποίθηση, ο Αρείος, αρχηγός του Μοσχάτου, δείχνοντας εμένα με το δάκτυλο. Πλησιάζω την άκρη του ποταμιού, που είναι στεγνό και γεμάτο σκουπίδια και μπάζα. Βλέπω στο βάθος τη μπάλα στα δέκα μέτρα. Κρεμιέμαι από την άκρη του ποταμιού και αφήνω τα χέρια πηδώντας τριάμισι μέτρα κάτω. Οι πατούσες μου νιώθουν ένα κάψιμο, παρόλο που φοράω παπούτσια με χοντρές σόλες. Ελίσσομαι ανάμεσα στα αποκρίματα, πιάνω τη μπάλα και την κλωτσάω επάνω για να συνεχιστεί το παιχνίδι. Εδώ κάτω νιώθω πολύ μικρός δίπλα στα πεντάμετρα πέτρινα τοιχώματα της κοίτης. Βρωμάει ψοφίμια και τρέχω προς τη θάλασσα, για την πεζογέφυρα του Μοσχάτου. Τετρακόσια μέτρα σπριντ κι ανεβαίνω την πέτρινη σκάλα, είκοσι μέτρα πριν τη γέφυρα. Παίρνω μερικές ανάσες κι αρχίζω ένα τετρακοσάρι ανωμάλου δρόμου στο λασπωμένο χωματόδρομο του Μοσχάτου. Που η ασφαλτοστρωμένη πλευρά της Καλλιθέας, που κάνουμε κόντρες με τα ποδήλατα. Εδώ είναι πίστα μοτοκρός με μεγάλες αυξομειώσεις για Αιθίοπες δρομείς. Περνάω τη ζώνη με τις βιοτεχνίες και τα εργοστάσια και πλησιάζω την περιοχή με μονοκατοικίες και διώροφα. Φτάνω στου

Μανέτα, το δικό μας Μαρακανά και ζητάω απ' τον παππού μου λίγο νερό πριν μπω ξανά στο παιχνίδι. Έλα Γιώργο παίζουν με παίχτη παραπάνω, αλλά κρατάμε την ισοπαλία, φωνάζει ο Κοζορώνης. Ο Δρίνης στο τέρμα, Μάνεσης, Γιαννόπουλος, Λειβαδάρος στην άμυνα, Κοζορώνης, Κόκκορης στο κέντρο κι ο Σωκράτης ο Κοντός, ο αρχηγός μας στην επίθεση. Χειμερινές διακοπές του 1978 και παίζουμε μπάλα κάθε μέρα. Συλλέγουμε χαρτάκια από το Μουντιάλ της Αργεντινής, ποδοσφαιριστές από τα γαριδάκια και θαυμάζουμε Αγγλικό ποδόσφαιρο στην ΕΡΤ με το Γιάννη Αργυρίου κάθε Σάββατο. Μετά την πρωτοκαθεδρία της ΑΕΚ, ο Ολυμπιακός παίρνει τα ηνία, παίζοντας καλό ποδόσφαιρο, ο Σμυρνιός παππούς μου ο Γιώργος μου μαθαίνει βρισιές στα Τούρκικα και Αραβικά, κι ο πατέρας μου προσπαθεί να με κάνει Αεκτζή. Ο παππούς, συνοδός και σωματοφύλακας μου στα εκτός έδρας παιχνίδια στο Μοσχάτο κάθεται κάτω απ' τη σκιά της συκιάς, πίσω απ' το τέρμα με τα πράσινα γυαλιά του και καπνίζει άνετος. Καμία φορά επεμβαίνει ως διαιτητής αν τσακωνόμαστε. Στου Μανέτα τράβηξα το πρώτο μου φιλμάκι super8 με μια Ρωσική μηχανή το Γενάρη του 81 και το δεύτερο στους Πανευρωπαϊκούς αγώνες στίβου του 82. Η γνωριμία μου με το Γιώργο Κόκκορη, που μου έκανε τον προπονητή και με έμαθε να πρώτα να κάνω ψαλίδια, τακουνάκια και κεφαλιές, πριν μάθω τα βασικά, με έκανε φονικό εργαλείο σε μικρούς χώρους. Παίζοντας στην Ιατρίδου, Σπάρτης η Φορνέζη μου έκανε βαθιές μπαλιές ο τερματοφύλακας και τα έκανα γκολ. Τότε δεν υπήρχαν οφσάιντ κι έπαιζα περίπτερο, φουνταριστός, όπως το λεν στο πόλο. Προπονήσεις στην ταρατσα μου με Κόκκορη και Στεφανόπουλους ομάδα Adidas και Κοζορώνης, Γιαννόπουλος, Λειβαδάρος, Μάνεσης η Puma. Αργότερα ενώσαμε τις δυνάμεις μας και παίζαμε με τους Σπαρτιάτες της οδού Σπάρτης, ως Δόξα Λυκούργου και μετά γνωριστήκαμε με τους Μοσχατιώτες και φτιάξαμε τον Πρωτοπόρο, με έδρα το Μανέτα. Ο Αρείος με θητεία στα παιδικά του Πανιωνίου μας έκανε τον προπονητή και μας έμαθε το κουντεπέ, το μύτο και τα λοιπά ψιλά γράμματα. Υπέροχη ομάδα Μοσχατου Καλλιθέας με έδρα το Μανέτα. Ένα χωράφι χωμάτινο γεμάτο πέτρες, τσουκνίδες

και μολόχες. Ο Μανέτας, ο ιδιοκτήτης του είχε φύγει στο εξωτερικό μάλλον κι έκτοτε το κτήμα του, έγινε η δική μας αλάνα για να ξεκινήσουμε τα βήματα μας στη μπάλα. Οι δραστηριότητες μας γύρω απ' τον Ιλισσό, περιλάμβανε πετροπόλεμο, μακριά γαϊδούρα, βόλτες με τους Ναυτοπροσκόπους του 6ου συστήματος για 2 χρόνια, αλλά μετά τα Σάββατα ήταν για μπάλα μόνο. Αφήσαμε το γήπεδο του Μανέτα για το σχολείο μετά την πεζογέφυρα του Μοσχάτου κι αργότερα στο Λύκειο Κοζορώνης, Κόκκορης το γύρισαν στο μπάσκετ και Γιαννόπουλος Μάνεσης στο βόλει. Καμιά φορά παίζαμε καρέ ποκεράκι στο σπίτι μου. Εγώ συνέχισα το ποδόσφαιρο στο Λύκειο με συμμαθητές από το ιδιωτικό σχολείο Θετική Αγωγή σε γήπεδα Καλλιθέας και Πετραλώνων. Μου είχαν βγάλει το παρατσούκλι SamyLee και όλοι με ήθελαν στην ομάδα τους. Στο γυμνάσιο πέρασα κι από τα τσικό του Πανιωνίου, με προπονητή τον κύριο Κωστάρα, αλλά τότε υπολειπουργούσαν και το σταμάτησα στα δεκαέξι. Πρώτη φορά πήγα στον Ολυμπιακό στη φέστα τίτλου του 1980 κι αργότερα και στη θύρα 7 στο γυμνάσιο και λύκειο.

Ο Ιλισσός είναι τα φυσικά όρια Καλλιθέας Ταύρου και σε αυτή τη ζώνη θυμάμαι που είχαν κατασκηνώσει πολλοί φίλοι μετά το σεισμό του 81. Τότε ήταν που έμεινα στην ίδια τάξη στα Γαλλικά, γιατί έκανα κοπάνες για να παίξω μπάλα με τους σεισμοπαθείς στη Φορνέζη.

Πόσο έχει αλλάξει ο σχεδόν πάντα στεγνός Ιλισσός, σε σχέση με τον υγρό και βίαιο Κηφισό, που πλημμύρισε πριν χρόνια το Μοσχάτο. Τα πέτρινα τοιχώματα έχουν γεμίσει με βρώμικα γκραφίτι και από πάνω του έχουν φτιαχτεί γήπεδα τένις, μπάσκετ, βόλει, ποδοσφαίρου, πάρκα και παιδικές χαρές για παιδιά και σκύλους, ποδηλατοδρόμος για ποδηλάτες και τρελούς δρομείς. Καφετέριες και μεζεδοπωλεία. Η ανύπαρκτη βλάστηση του 1978 έγινε ζούγκλα το 2024. Το μόνο που παραμένει σχεδόν το ίδιο είναι του Μανέτα στο οικοδομικό τετράγωνο Ιλισσού - Πάτμου- Μακεδονίας- Άνδρου. Στο τετράγωνο έχει κτιστεί στην Άνδρου μια πολυκατοικία κι ένα προκάτ νηπιαγωγείο. Η γέρικη συκιά έχει κοπεί κι έχει φυτευτεί πιο πίσω ένας φοίνικας, μηχανισμός για νερό από πηγάδι και κάτι

σιδερένια κουτιά ΔΕΗ στη γωνία. Άραγε που να είναι ο Αλεκισίος κι ο Κωστής Πολιτάκης σήμερα; Οι γρουσουζήδες γείτονες θα έχουν πεθάνει. Πόσο θα ήθελα ο Δήμαρχος Ευθυμίου να πάρει του Μανέτα και να φτιάξει ένα μεγάλο γήπεδο με χορτάρι, τέρματα περίφραξη, πάγκους, αποδυτήρια, καλύτερο από αυτά στην Παναγή Τσαλδάρη της Καλλιθέας, γιατί του Μανέτα ήταν, είναι και θέλουμε να είναι για πάντα το δικό μας Μαρακανά στο Μοσχάτο, του ΜΑ-ΝΕ-ΤΑ. ΜΑ-ΝΕ-ΤΑ ΟΠΩΣ ΜΑΡΑΚΑΝΑ.

Γιώργος Σαμαρόπουλος

Γεννήθηκε το 1971 και ζει στην Αθήνα. Σπούδασε δημοσιογραφία, φωτογραφία, ηλεκτρονικά και σκηνοθεσία. Με υποτροφία του ΙΚΥ έκανε MA Screen Arts (Film Directing & Sound Design), στο Sheffield Hallam University. Έχει εργαστεί στο θέατρο, στον κινηματογράφο, στην τηλεόραση και στη διαφήμιση. Έχει σκηνοθετήσει 12 ταινίες μικρού μήκους σε Ελλάδα και Αγγλία. Έχει συμμετάσχει σε 7 ανθολόγια μικροδιηγημάτων και ποίησης. Είναι φαν της πολύ μικρής φόρμας.

Έπαινος

Βασιλική Σγούρου

Χρόνος και νερό

NΑ ΚΟΙΤΑΣ ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΝΕΡΟ
και να θυμάσαι πως ο χρόνος είναι πάλι ένα ποτάμι,
να ξέρεις πως πλανιόμαστε σαν το ποτάμι

και οι μορφές μας χάνονται σαν το νερό.

Χόρχε Λουίς Μπόρχες

Οι άνθρωποι μαζεύτηκαν από νωρίς στα σπίτια τους. Τα ζωντανά βιάστηκαν να λουφάξουν στις φωλιές τους. Βροχερή και παγωμένη έπεσε η νύχτα. Ασημόχρυσες λάμπεις, η μια πίσω από την άλλη, έσκιζαν το σκοτάδι με βροντερά μπουμπουνητά να τις παραστέκουν. Η πλάση όλη ταραχτήκε στο ξέσπασμά τους. Στην άκρη του χωριού το τοξωτό πέτρινο γεφύρι χάθηκε κάτω από τους αφρούς του ανταριασμένου ποταμιού.

Το κορμί της γυναίκας συσπάστηκε πιο δυνατά από πριν. Η κραυγή της βγήκε πονεμένη και παραπονιαρική. Η γριά μαμμή σκυμμένη ανάμεσα στα τόξα των ποδιών της έπιασε με τα ροζιασμένα χέρια της το νεογέννητο.

«Αγόρι!» Το σήκωσε ψηλά, θριαμβευτικά.

Η γυναίκα χαμογέλασε αγνά και λούφαξε εξαντλημένη στο στρώμα. Το πρώτο κλάμα του βρέφους κόπηκε απότομα όπως η ύστατη κραυγή του ζωντανού στο πέρασμα της λεπίδας. Σιωπηλό, ασάλευτο πλάι στη μάνα του αφουγκραζόταν το βουητό των νερών ως το ξημέρωμα που η καταιγίδα κόπασε και το ποτάμι ημέρευε. Ένα ήσυχο νανούρισμα γαργάλισε τότε τα αυτιά του. Μισόκλεισε τα μάτια, πλατάγιασε το στοματάκι του και κούρνιασε στο μητρικό βυζί, ώσπου χορτασμένο πια βυθίστηκε στα δίχτυα του ύπνου. Έτσι ήσυχα και χουχουλιάρικα κύλησε η πρώτη μέρα του στον κόσμο ετούτο.

Πέρασαν χρόνια. Ακούραστο κυλούσε το ποτάμι κι όλο άλλαζε όψη και διάθεση, πότε μεταμορφωνόταν σε οργισμένο χείμαρρο, πότε σε γαλήνιο ρέμα. Ταξίδευε παρέα με τα πολύχρωμα χαλίκια του βυθού και της όχθης του, με τα πολύχρωμα φύλλα που το έραιναν οι άνεμοι και οι βροχές, με τις αγριόπαπιες που έβγαιναν την άνοιξη να σουλατσάρουν στα υδάτινα μονοπάτια του. Ταξίδευαν τα νερά του λαχταρώντας να γίνουν ένα με την αρμύρα της θάλασσας, να χαθούν στην απέραντη αγκαλιά της και παράσερναν μαζί τους πόθους και τα όνειρα της πέτρας και του χόρτου και της γης που δεν την είχαν δει ποτέ. Περνούσαν τα χρόνια. Μεγάλωσε και το νεογέννητο, έγινε όμορφο παλληκάρι, ψηλόκορμο και ρωμαλέο με μαλλιά στο χρώμα του έβενου και μεγάλα μάτια με τη λάμψη του κάστανου. Οι γονείς του που δεν αξιώθηκαν να κάνουν άλλο παιδί τον καμάρωναν κι όλοι οι χωριανοί τους καλοτύχιζαν. Ο πατέρας του ήταν ξυλοκόπος, ο καλύτερος στα μέρη τους. Μια μέρα τον πήρε μαζί του στο δάσος.

«Είναι ώρα πια να μάθεις γιέ μου να μάθεις δουλεύεις το ξύλο, να φτιάχνεις χρήσιμα κι όμορφα πράγματα», του είπε καθώς βαδίζαν στα λουλουδιασμένα μονοπάτια. Το κελάρυσμα των νερών του ποταμιού δυνάμωσε στο άκουσμα των λόγων του. Ήταν σαν να συμφωνούσε μαζί του. Έτσι ήταν. Από εκείνη τη μέρα πατέρας και γιός πήγαιναν μαζί στο δάσος, Χαράματα έπιαναν δουλειά. Τα πυκνόφυλλα δέντρα ήταν ακόμα τυλιγμένα στους αραχνοϋφαντους χιτώνες της

πάχνης. Ο πρωινός αγέρας που κατηφόριζε ορμητικά από τα γύρω βουνά παράσερνε τα μακριά κλαδιά τους σε έναν ατέλειωτο χορό. Το ποτάμι στο ατέρμονο στριφογύρισμά του ανάμεσα στο πράσινο και στην πέτρα τους κρατούσε το ρυθμό με τους χτύπους που έκαναν οι πέτρες των νερών του. Κι όταν πια φώτιζε ο Θεός για καλά την πλάση, οι οξιές, οι βελανιδιές, τα έλατα, όλα τα ψηλόκορμα δέντρα εμπόδιζαν πεισματικά τον ήλιο να τρυπώσει στα λημέρια τους και να φανερώσει τα αιώνια μυστικά τους.

Του άρεσε του νέου η δουλειά του ξυλοκόπου, τον μάγευαν οι ψίθυροι του δάσους. Έμαθε γρήγορα να ξεχωρίζει το χαρωπό μουρμουρητό της φουντωτής μαυροπεύκης, την ατέρμονη φλυαρία της περήφανης οξιάς και τις νοσταλγικές αναπολήσεις της γέρικης βελανιδιάς. Ψηλά στις δασωμένες κορφές με τα έλατα που στεκόντουσαν ακοίμητοι βαρδιάνοι γέμιζε τα πνευμόνια του με τον κρυστάλλινο αγέρα. Τα μάτια του δε χόρταιναν την πανοραμική ομορφιά του τοπίου. Αγνάντευε και το ποτάμι που αργοσερνόταν σαν ένα τεράστιο φίδι μέχρι που το λουλακί κορμί του χανόταν στην ύστερη στροφή του πέτρινου μονοπατιού. Χορτασμένος πια από τη θέα σήκωνε ψηλά το κεφάλι. Κάτι τέτοιες φορές ο ουρανός βρισκόταν τόσο κοντά του που αν άπλωνε το χέρι θα αρρούσε πως θα έπιανε τα μπαμπακένια συννεφάκια.

Τις ώρες της σχολής τραβούσε σ στο ποτάμι κι άραζε στις νεροφαγωμένεςσκοτρώνες. Αντίκρι του υψωνόταν ο παλιός νερόμυλος με την ακούραστη φτερωτή του να με σταματά να σκίζεiton αέρα. Στον ίσκιο του πέτρινου γεφυριού οι αγριόπαπιες και οι νερόκοτες σουλατσάριζαν στο νερό σε ένα ασταμάτητο πέρα δώθε, όλο σκέρτσο και καμάρι. Στα πόδια του η φύση ξεδίπλωνε ένα χαλί από πολύχρωμα βότσαλα, χρυσοκίτρινα φύλλα και καστανοπράσινες σκιές που στροβιλιζόνταν σε έναν ατέλειωτο χορό. Με τόσες ομορφιές ολόγυρά του, τα μάτια δε χόρταιναν να βλέπουν και η ψυχή δεν κουραζόταν να ευφραίνεται! Ήταν τόσο ευτυχισμένος τέτοιες στιγμές!

«Έτσι θα ναι κι ο Παράδεισος!»! σιγοψιθύρισε ένα απομεσήμερο καθώς απολάμβανε τη θέα τους. Το αιωνόβιο πλατάνι με τη βαριά σκιά έγνεψε καταφατικά. Κρυμμένα στις φυλλωσιές του τα φλόαρα τζιτζίκια απάντησαν σε χορωδία.

«Στον Παράδεισο τα ζωντανά έχουν την παρέα τους!»

«Η ζωή είναι Παράδεισος όταν κανείς συναπαντάει το ταίρι του!» μουρμούρισε μια ιτιά στην αντικρινή της.

«Έτσι είναι καλή μου!»! λύγισε εκείνη επιδοκιμαστικά την κορμοστασιά της.

Ο δυνατός παφλασμός του νερού διέκοψε την κουβέντα τους. Ολόγυρα έπεσε σιωπή. Ούτε κελάδημα πουλιού, ούτε ψίθυρος φύλλων. Στο άκουσμα του κρυστάλλινου γέλιου ο νέος στράφηκε απότομα κι ανοιγόκλεισε τα μάτια ξαφνιασμένος. Τότε ήταν που την πρωταντίκρισε. Ήταν νωχελικά ξαπλωμένη στον κορμό ενός δένδρου που αργοκυλούσε στο ποτάμι.

«Όνειρο βλέπω. Ακόμα κοιμάμαι! Ή μήπως τα νερά μου παίζουν παιχνίδια!»

Το γέλιο έγινε τραγούδι. Η κοπέλα αλαφροπάτησε στην όχθη. Στάθηκε μπροστά του. Ήταν ψηλή και λυγερή σαν τις ιτιές που αγκάλιαζαν το ποτάμι. Είχε ξανθά μαλλιά σαν χρυσαφένιο πέπλο, ρόδινα μάγουλα σαν νούφαρα και βλέμμα γαλαζοπράσινο σαν τις ανταύγειες του νερού της Δρακολίμνης. Τα κερασένια χείλη της άνοιξαν σε ένα μαργαριταρένιο χαμόγελο κι ευθύς έλαμψε πάνω του μια ηλιαχτίδα που είχε τρυπώσει στα πυκνά φυλλώματα. Το παλληκάρι σίμωσε στο μέρος της.

«Μην είσαι κόρη ξωτικό που θέλεις τη λαλιά μου; Τα κάλλη σου με μάγεψαν κι έχασα την καρδιά μου»

«Είμαι η νύμφη του νερού, Κυάνη το όνομά μου. Για την καρδιά που σου έκλεψα σου δίνω τη δικιά μου.»

Της έκανε χώρο να καθίσει σιμά του αγνάντι στο νερόμυλο μπροστά από το τοξωτό γεφύρι. Δε χόρταινε να τη βλέπει μα ήθελε και να την ακούσει.

«Πες μου για σένα».

«Πατέρας μου είναι τούτο το ποτάμι. Σπίτι μου ένα κρυστάλλινο παλάτι στα υγρά σπλάγχνα του. Μένω εκεί με τις αδερφές μου. Μητέρα μου είναι ένα στοιχειό του νερού και του αγέρα. Έχει ουρά αντί για πόδια και φτερά αντί για χέρια. Δεν ζει μαζί μας γιατί ακολουθεί το πέταγμα του ανέμου, έρχεται όμως συχνά να μας δει.»

«Εμένα με λένε Υάκινθο, όπως το λουλούδι της βροχής. Όταν γεννήθηκα έβρεχε και είχαν βγει ένα σωρό στους αγρούς. Ο πατέρας μου μάζεψε κάμποσα για τη μάνα μου. Της άρεσαν τόσο πολύ που του ζήτησε να μου δώσει το όνομά τους.»

Με τέτοια λόγια, βλέμματα ερωτικά και της καρδιάς σινιάλα συναντήθηκαν ξανά την άλλη μέρα κι όσες ακολούθησαν. Έγιναν γρήγορα ζευγάρι. Το σουλάτσο των νερών ταξίδευε τα ερωτόλογα και τους όρκους τους μέχρι τη θάλασσα που χυνόταν το ποτάμι. Μετά γυρνούσαν πίσω να τους ξαναβρούν γιατί ήταν τόσο δυνατή η αγάπη τους που άλλαζε τη ρότα του αγέρα. Συναντιόντουσαν κρυφά οι δυο τους, τη μέρα στις φτέρες πίσω από τη νεροτριβή, τη νύχτα κάτω απ' το πέτρινο γεφύρι. Μια τέτοια νύχτα της Άνοιξης, ανάμεσα στο χαρωπό κελάρυσμα του ποταμιού και το μελωδικό κελάηδημα του αηδονιού ο νέος πήρε απόφαση ζωής. Με βλέμμα πιο λαμπερό από τις χρυσαφένιες ανταύγειες των αστεριών, πιο γλυκό από την πορσελάνινη λάμψη της σελήνης στράφηκε στην εκλεκτή της καρδιάς του.

«Θέλεις να με παντρευτείς Κυάνη; Να ζήσουμε μαζί ευτυχισμένοι, να κάνουμε πολλά παιδιά, να τα νανουρίζει ο παππούς τους με το τραγούδι των νερών του;»

Την ξάφνιασαν τα λόγια του. Έμεινε σιωπηλή για λίγο. Κι όταν μίλησε η φωνή της έτρεμε από χαρά και συγκίνηση.

«Πόσο ευτυχισμένη με κάνεις αγαπημένε μου! Δέχομαι με όλη μου την καρδιά! Θα μιλήσω στον πατέρα μου απόψε κιόλας, θα ζητήσω την άδεια του να ανέβω στον πάνω κόσμο κι ο κόσμος σου αυτός να γίνει πια και δικός μου!»

«Θα μιλήσω κι εγώ στον κύρη μου Κυάνη.»

«Πες να συμφωνήσει;»

«Γιατί να έχει αντίρρηση; Θέλει την ευτυχία μου το ξέρω. Ο δικός σου όμως; Είναι απρόβλεπτο τούτο το ποτάμι. Όταν αγριεύει η βοή των νερών τρομάζει τους ανθρώπους και ταραίζει τα ζωντανά. Ξεσπάει το θυμό του σα θεριό και καταπίνει το γεφύρι. Κανείς δε μπαίνει τότε, ούτε βγαίνει από το χωριό.»

«Η απόφαση θα είναι δική μου Υάκινθε. Κανείς δεν ορίζει τη ζωή του άλλου στην οικογένειά μας. Σαν έρθω μαζί σου όμως, η ζωή μου θα δεθεί με τη δική σου, θα υπάρχω μέσα από εσένα και θα ζήσω για όσο θα μ' αγαπάς!»

«Δηλαδή για πάντα αγαπημένη μου!».

Τα λόγια του σκορπίστηκαν στα γάργαρα μονοπάτια του νερού. Έμειναν έτσι αγκαλιασμένοι να ονειρεύονται, ώσπου νύχτωσε και χωριστήκαν. Η Κυάνη αλαφροπάτησε στα σκόρπια κοτρώνια της όχθης και στα γυαλιστερά βότσαλα του νερού. Στα μισά της διαδρομής γύρισε, τον χάιδεψε με τα μάτια, του έστειλε ένα φιλί και χάθηκε κάτω από το νερό. Ο Υάκινθος γύρισε την πλάτη στο φεγγαρόλουστο ποτάμι και πήρε το στριφογυριστό μονοπάτι για το χωριό. Σε μια στροφή του φάνηκε ξαφνικά η γριά μαμή. Ερχόταν από την άλλη μεριά αγκομαχώντας και αργοπατώντας πέρα δώθε σαν τον κάβουρα. Την καλησπέρισε ο νέος κι έκανε να προσπεράσει. Βιαζόταν έτσι περασμένη που ήταν η ώρα να προλάβει το βραδινό τραπέζι. Εκείνη όμως στάθηκε μπροστά του και τον κοίταξε διαπεραστικά .

«Υπόσχεση που έδωσες έτσι και τη ξεχάσεις

ότι αξίζει στη ζωή να ξέρεις θα το χάσεις»

Τα λόγια της τον ξάφνιασαν.

«Ωρα καλή κυρά μαμή. Τι μου λες; Για ποια υπόσχεση μιλάς;»

Η γριά τον κάρφωσε με το ξεθωριασμένο βλέμμα της. Η φωνή της ακούστηκε σαν κρώξιμο πουλιού, όπως έμοιαζε και το ρυτιδιασμένο πρόσωπο με τη γαμψή μύτη.

«Σιμώνει η ώρα, θα δεις», είπε πριν χαθεί στο πηχτό σκοτάδι.

«Καλά λένε στο χωριό πως τα έχει χαμένα η μαύρη!», σήκωσε εκείνος αδιάφορα τους ώμους κι άνοιξε το βήμα να φτάσει επιτέλους στο σπίτι του. Στην αυλόθυρα όμως στάθηκε παραξενεμένος. Κοίταξε τριγύρω. Τα λυχνάρια στην αυλή ήταν όλα αναμμένα όπως όταν είχαν επισκέπτες. Από το στάβλο έβγαιναν απανωτά χλιμιντρίσματα. Γύρισε το βλέμμα στα παραθύρια. Ήταν κι εκείνα φωτισμένα. Ο γέρο υπηρέτης που λαγοκοιμόταν στην αυλή σίμωσε κουτσαίνοντας στο μέρος του.

«Έχουμε μουσαφίρηδες αφέντη, ένα σπουδαίο έμπορο από το Βορρά με τη συνοδεία του. Ο κύρης σου είπε να πας να τους βρεις στη σάλα».

Ο Υάκινθος άρχισε να ανεβαίνει την ξύλινη σκάλα για το πάνω πάτωμα. Σκόρπιες κουβέντες έφταναν στα αυτιά του. Στην κορφή κοντοστάθηκε πριν περάσει στη σάλα. Μετά μπήκε με αργό βήμα κοιτάζοντας με περιέργεια. Ο πατέρας του καθόταν στην κορφή του ξυλόγλυπτου τραπεζιού, έργο δικό του που διαπράνωνε την τέχνη του, όπως και τα πατώματα και τα ταβάνια του σπιτιού, όλα φτιαγμένα από το ξύλο του δάσους. Του έγνεψε να καθίσει και συνέχισε να μιλάει. Ο νέος έριξε μια κλεφτή ματιά στους επισκέπτες. Ο αρχηγός τους είχε αρχοντική φυσιογνωμία. Θα έμεναν στο χωριό να δουν την άριστη ποιότητα της ξυλείας και την ξακουστή ξυλογλυπτική τέχνη τους, του είπε ο κύρης του μετά τις συστάσεις.

Τις μέρες που ακολούθησαν πατέρας και γιός τους έδειξαν το απέραντο δάσος, το ζωηρό ποτάμι που στα νερά του ταξίδευαν τους κορμούς, τα εργαστήρια όπου οι επιδέξιοι τεχνίτες έδιναν σχήμα κι ομορφιά στο ξύλο. Εντυπωσιάστηκαν οι ξένοι από την ομορφιά της φύσης και την επιδεξιότητα των ανθρώπων. Ακούραστος ο κύρης του απαντούσε κάθε τους ερώτηση. Στο πλάι του ο Υάκινθος άκουγε, παρατηρούσε, μάθαινε, εκτελούσε εντολές. Είχε τόσα να κάνει κι άλλα τόσα να σκεφτεί, δεν του έφταναν οι μέρες και οι ώρες! Οι συναντήσεις με την Κυάνη αραιώσαν κι ούτε βρήκε την ευκαιρία να μιλήσει στον πατέρα του, ούτε τη ρώτησε για τον δικό της. Τα σχέδιά τους θα προχωρούσαν σύντομα μόλις θα έφευγαν οι ξένοι, έτσι λογάριαζε.

Όμως σαν κοντοζύγωσαν εκείνες οι μέρες φύσηξε ξαφνικός αγέρας που του χάλασε τα σχέδια.

«Θα φύγεις με τους ξένους γιε μου, θα πας στα μέρη τους να μάθεις και τη δική τους τέχνη», του είπε ο κύρης του. Ο άρχοντας πλάι του έγενεψε καταφατικά στα λόγια του. Κοίταξε μετά το νέο κι άρχισε να μιλάει αργά μετρώντας κάθε λέξη.

«Χαίρομαι που θα είσαι κοντά μας Υάκινθε. Γιο δεν έχω, τρεις κόρες μου έδωσε ο Θεός. Σαν παιδί μου θα είσαι κι εσύ. Με τον κύρη σου μας δένει βαθιά φιλία. Στα χρόνια σου ήμουνά όταν πρωτοήρθα εδώ. Κοντά στον παππού σου και τον πατέρα σου έμαθα κι εγώ την τέχνη του ξύλου. Στη χώρα μου με τα απέραντα δάση θα έχεις την ευκαιρία να τελειοποιήσεις την τέχνη σου γνωρίζοντας κι άλλους τρόπους για το δούλεμα του ξύλου.»

Τον καλόβλεπε για γαμπρό του ο άρχοντας, το έδειξαν και τα λόγια του. Τα είχαν συμφωνήσει με τον κύρη του μα ήθελαν πρώτα να γνωρίσει ο νέος την οικογένεια και τις υποψήφιες νύφες. Ο Υάκινθος όμως δεν το κατάλαβε έτσι ζαλισμένος που ήταν από τα νέα. Το πρώτο ξάφνιασμα ακολουθήσαν οι ονειροπολήσεις. Άρχισε να κάνει όνειρα, να συλλογιέται το άγνωστο, την άλλη χώρα, τους άλλους τρόπους της δουλειάς, τους ανθρώπους που θα συναντούσε. Δεν

είχε ξαναφύγει από το χωριό. Τα νερά του ποταμού που έτρεχαν στο άγνωστο στα μάτια του φάνταζαν αέναοι ταξιδευτές σε άγνωστα, κρυμμένα μέρη. Πάντα ήθελε να γνωρίσει τον έξω κόσμο. Μέσα στην έξαψη της περιπέτειας θυμήθηκε κάποια στιγμή τα σχέδια που έκαναν με την Κυάνη. Έτρεξε να τη βρει, να της μιλήσει.

Καθόταν στην αγαπημένη γωνιά τους, αντίκρυ από τη νεροτριβή, κι ας ήταν ακόμα μέρα. Το βλέμμα της, ίδιο με το χρώμα των νερών του ποταμού, στάθηκε γελαστό στο πρόσωπό του. Ένωσε ένα τσίμπημα στην καρδιά. Η ανυπομονησία για το ταξίδι που θα του άνοιγε έναν άλλο κόσμο εξαφανίστηκε όπως η πάχνη που σκεπάζει το ποτάμι στην πρωινή δροσιά και χάνεται μόλις ζεστάνει η μέρα. Το κελάρυσμα των νερών του θύμισε τους όρκους που είχαν ανταλλάξει με την Κυάνη. Εκείνη κράτησε την υπόσχεσή της, θα άφηνε την αιωνιότητα, ήταν πια έτοιμη να ζήσει στον κόσμο των ανθρώπων μαζί του. Αυτός όμως δεν είχε μιλήσει του πατέρα του ακόμη!

Τώρα καταλάβαινε τα λόγια της μαμής που τον είχε ξεγεννήσει τη νύχτα της μεγάλης θύελλας. Θύελλα ξέσπασε και στην ψυχή του. Από τη μια ο δρόμος με τις μεγάλες ευκαιρίες που ξυπνούσε τις φιλοδοξίες του, από την άλλη ο κόσμος που γαλήνευε την ψυχή του, οι ψίθυροι του δάσους, το τραγούδι των νερών, η αγάπη της Κυάνης. Θα μπορούσε κι εδώ, να δουλέψει. Είχε να μάθει πολλά ακόμη. Τα νερά του ποταμού τώρα σίγισαν και δίχως παφλασμούς και γουργουρίσματα καρτερούσαν ασάλευτα την απόφασή του. Το ίδιο και η Κυάνη μα έπρεπε να είναι ελεύθερος να αποφασίσει. Ούτε τα θέλητρα της φύσης, ούτε τα αισθήματα της νεράιδας που απαρνήθηκε τον κόσμο του νερού του έδειξαν τι να διαλέξει. Πήρε το δρόμο για το σπίτι του με γρήγορα βήματα. Θα μιλούσε στον πατέρα του το δίχως άλλο, τα γεγονότα όμως τον πρόλαβαν. Μια άμαξα ήταν αραγμένη στην αυλόπορτα. Υπηρέτες πήγαιναν πέρα δώθε καθώς τη φόρτωναν. Ο κύρης του αγνάντευε από ένα ψηλό παραθύρι. Μόλις τον είδε του έγνεψε να βιαστεί.

«Τα μαντάτα που πήρε ο άρχοντας τον αναγκάζουν να επιστρέψει στον τόπο του το γρηγορότερο. Τράβα γιε μου να χαιρετήσεις τη μάνα σου. Σε λίγο θα φύγετε. Ο μπόγος σου φορτώθηκε κιόλας.»

Ταξίδεψαν όλη τη νύχτα. Ο Υάκινθος συλλογιζόταν την Κυάνη. Ούτε να τη χαιρετήσω μπόρεσα, ούτε να μιλήσω στον κύρη μου όπως υποσχέθηκα, σκεφτόταν. Μετά πάλι φανταζόταν τον κόσμο που τον περίμενε, τις ευκαιρίες, το άγνωστο. Θα γυρίσω πίσω πετυχημένος να την ξαναβρώ, αναθαρρούσε και πότε έτσι πότε αλλιώς έτρεχαν οι σκέψεις του ώσπου τον πήρε ο ύπνος. Αχνοχάραζε όταν ξύπνησε. Είχαν φτάσει στη θάλασσα που χυνόταν το ποτάμι. Το τραγούδι των νερών έγινε μια γλυκιά φωνή που τον καλούσε. Ξύπνησε για τα καλά. Πήρε την απόφασή του, αποχαιρέτησε τους ξαφνιασμένους συνταξιδιώτες του κι ακολούθησε το δρόμο του γυρισμού.

Όταν έφτασε στο χωριό έτρεξε αμέσως στο ποτάμι. Είχε πια σκοτεινιάσει. Η σελήνη έλουζε την πλάση με το απαλό της φως. Η κόρη καθόταν αντίκρυ στη νεροτριβή. Το κελαρυστό νερό χάιδευε τα πόδια της, το δροσερό αεράκι έπαιζε με τις μπούκλες των μαλλιών της. Ο θόρυβος από τα βήματά του πάνω στα βότσαλα την έκαναν να γυρίσει. Στύλωσε το βλέμμα της πάνω του και ανοιγόκλεισε τα μάτια.

«Ονειρεύομαι», μουρμούρισε ξέπνοη.

«Δεν είναι όνειρο. Γύρισα. Θα είμαστε μαζί για πάντα. Οι ψίθυροι των δέντρων, τα κελαηδίσματα των πουλιών και το τραγούδι των νερών θα μας συντροφεύουν στην ευτυχισμένη ζωή μας.»

«Δεν είναι όνειρο», συμφώνησε η κόρη.

Πράγματι, ο Υάκινθος και η Κυάνη έζησαν αγαπημένοι πολλά χρόνια. Η κυρά μαμή μονάχα ξέρει όλη την ιστορία τους από την αρχή ως το τέλος. Λένε πως η απόκοσμη γριά ζει ακόμη κάπου κοντά στο ποτάμι, πως είναι στοιχείο του νερού

και του αέρα. Κάποια ζεστά βράδια πάντως, το ποτάμι που αργοκυλά νυσταγμένο ταξιδεύει τα ερωτόλογα του λουλουδιού της βροχής με την κόρη του ποταμού. Τότε, η φύση ολόγυρα σιωπά κι ακούει μαγεμένη.

Βασιλική Σγούρου

Είναι φαρμακοποιός και η σχέση της με τη λογοτεχνία άρχισε πριν λίγα χρόνια σαν ανάγκη έκφρασης, δημιουργίας και επικοινωνίας μέσα από το ταξίδι των λέξεων. Μιλάει Αγγλικά, Γαλλικά, Ιταλικά και Ισπανικά. Γράφει για παιδιά και ενήλικες. Τα βραβευμένα από το «Πετρίδειο Ίδρυμα» με Πρώτο Βραβείο έργα της «Κειμήλια Προσφύγων» και «Ξόλινο Μάτι» κυκλοφορούν από τις εκδόσεις Κόπρου «Ζωή και Τέχνη». Έχει γράψει διηγήματα, ποιήματα και θεατρικά έργα που έχουν διακριθεί σε λογοτεχνικούς διαγωνισμούς και έχουν εκδοθεί σε συλλογικούς τόμους. Είναι μέλος της Γυναικείας Λογοτεχνικής Συντροφιάς και της Ένωσης Μεσσήνιων Συγγραφέων.

Έπαινος

Ελένη Κάτσου

Στο ποτάμι

ΤΟΥΤΗ ΤΗ ΧΡΟΝΙΑ, ΟΙ ΚΟΡΦΕΣ ΤΩΝ ΒΟΥΝΩΝ ΑΣΠΡΙΣΑΝ λίγες μόνο μέρες. Ο αέρας, δυνατός, σκόρπισε απειλές που έμειναν στα λόγια. Χρόνια είχαν να δουν τόσες φωτεινές μέρες, χειμώνα καιρό. Οι μέρες μεγάλωσαν γρήγορα κι ήρθε η άνοιξη. Άνυδρη, κι αυτή, μα πεισματάρια, χνούδιασε τη γη. Πολύχρωμα, λουλουδιασμένα κιλίμια στρώθηκαν σωρός κι έντυσαν το γυμνό χώμα. Φούντωσαν οι φυλλωσιές, βάλθηκαν να προστατέψουν, θαρρείς, τον τόπο από το ανελέητο, στεγνό σφυροκόπημα των ασυνήθιστα θερμών ακτίνων. Μάταια. Το καλοκαίρι κόπιασε πολύ νωρίτερα απ' τ' αναμενόμενο. Μικρές σχισμές, φλέβες της γης, φάνηκαν κι έκοψαν σε μικρά, ακανόνιστα σχήματα το διψασμένο χώμα.

Σταυροκοπήθηκε άμα πέρασε από τη δημοσιά, ζαλωμένη μian αγκαλιά ξερές κλάρες, προμήθεια για το χειμώνα που, όπου να' ταν, ήλπιζε πως θα' καμε την εμφάνισή του. «Ο Θεός να δώσει να μην έχουμε άλλη αναβροχιά» μονολόγησε. Κοντοστάθηκε να πάρει μian ανάσα πριν συνεχίσει για το πατρογονικό της. Ερχότανε μια στο τόσο να ειδεί τον αδερφό της, να τονε βοηθήσει να φέρει βόλτα τις δουλειές. Ένας ηλικιωμένος, σαν την αφεντιά της, ήτανε και του λόγου του πια. Είχε ανάγκη τη φροντίδα μιας γυναίκας. Είχε χάσει από χρόνια τη συντρόφισσά του, νικημένη απ' το χτικιό. Τόσα χρόνια, ούτε που του 'χε περάσει απ' τον νου να ξαναφτιάσει τη ζωή του.

Πρωτάκουστο

της άνοιξης

τ' άγουρο χάδι

Παιδούλα, άβγαλτη. Δεκαπέντε χρονώ. Με μια πυρόξανθη, χοντρή πλεξούδα ακουμπισμένη στον δεξί ώμο. Λιανή, με λεπτές πλάτες και ψηλόλιγνα κάρνια. Με δυο λακάκια που έπρεπε να αναζητήσεις επίμονα στο νεανικό, μόνιμα σκυμμένο, αγίνωτο χαμόγελό της. Με δυο μάτια, απόμακρες θάλασσες, που σχεδόν μάντευες ανάμεσα στ' ανοιχτόχρωμα, πυκνά της ματοτσίνορα. Εκείνος, αλλιώτικος. Χωριάτικη ομορφιά. Ένα μπόι ψηλότερος, με σκούρα, ατίθασα μαλλιά και μια πηχτή μουστάκα, περιποιημένη που έκρυβε την ανησυχία των αφίλητων χειλιών του. Με μια κορμοστασιά που έκρυβε τον ήλιο. Δυο μπράτσα δυνατά και τραχιές παλάμες από τη σκληρή δουλειά στα χτήματα. Μ' ένα βλέμμα αβέβαιο, που πάλευε να καθησυχάσει πρώτα τον εαυτό του κι ύστερα τους άλλους, πως ήτανε έτοιμος να φτιάσει κι εκείνος τη δική του φαμίλια. Την κατάδική του. Είχε πια «χρονίσει» ο πατέρας του όταν στείλανε προξενιά η μάνα κι οι θείοι του. Το 'ξερε; Δεν το 'ξερε εκείνος; Ούτε που τόλμησε ποτέ να τονε ρωτήσει.

Τα πιο αναγκεμένα

Κείνα να χαιρέσαι

Κείνα γεμίζουνε τη γη μ' αγάπη

Σήκωσε το βλέμμα απ' την απόκοσμη εικόνα του εδάφους που την έσκιαζε. Η ματιά της έπεσε στο ποτάμι τους, ανάμεσα στις καλάμιές, πλάι στο μονοπάτι. Αντί να ηρεμήσει, αλαφιάστηκε περισσότερο. Ποτέ της δεν το θυμόταν με λιγότερο νερό. «Γιατί σταυροκοπιέσαι;» ρώτησε όλο περιέργεια ο Κωνσταντής που της είχε γίνει κολαούζος. Ο Κωνσταντής. Τ' αρφανό των γειτόνων της. Το 'χε πάρει κοντά της δυο χρόνια τώρα, ψυχοπαίδι της. Τι ψυχοπαίδι; Καλύτερα από παιδί της τον είχε. Άδειασε την κάμαρή της και παραχώρησε το νυφικό κρεβάτι. Εγκαταστάθηκε στην αποθηκούλα με τον μικρό φεγγίτη που άφηνε ένα λιγοστό, αρρωστιάρικο φως να

Μπήκε φουριόζα. «Σύρε ν' αλλάξεις και κόπιασε, κόρη μου» την προέτρεψε. Τοιμάστηκε και πλησίασε γεμάτη περιέργεια. «Έλα, μωρή Ακριβούλα» και της έδειξε το σκαμνί δίπλα στο δικό του. Λίγωνε η ψυχή της άμα τον άκουγε να την καλεί κοντά του. Η χροιά της φωνής του μέλι γλυκότερο από τα ομορφότερα λόγια, πιο τρυφερή από τ' απαλότερο χάδι. Έβηξε για να καθαρίσει τη φωνή ή για να κρύψει τη συγκίνησή του; Τέτοιες ώρες ένιωθε μεγαλύτερη την απουσία της μάνας της. Πόσο θα βοηθούσε απόψε...

«Ακριβώ μου, μεγάλωσες». Κόμπιασε. Έκανε μια παύση, ίσως για να μην του ξεφύγει παραπάνω οικειότητα από εκείνη που πίστευε πως επιτρεπόταν να δείχνει ένας πατέρας στη θυγατέρα του. «Στείλανε προξενιά. Απ' τη Γουριά. Νοικοκυραιοί άνθρωποι, μου φάνηκαν. Προίκα δεν γύρεψαν. Συμφωνήσαμε να 'ρθουν την Κυριακή να λογοδώσουμε. Μανωλιότονε λένε» τα είπε όλα μαζί και ξαλάφρωσε. Πρόλαβε, πριν τον προδώσει πάλι η φωνή του.

Στα σκοτεινά

ξοπνοόν οι εφιάλτες

Στα σκοτεινά

ανταριάζονται οι ψυχές

Δεν πρόλαβε να τελειώσει τον σκοπό και να τονε πάλι τον μασκαρά να την ζαλίσει. «Ακριβώ μου, τι ζώο είναι τούτο;» κι έδειξε κατά τα νερά του ποταμού. «Δεν βλέπω κάποιο ζωντανό, Κωνσταντή μου» έκαμε προσπάθεια να του απαντήσει μαλακά. Επέμεινε ο μικρός. «Κοίτα. Κοίτα τον πάτο». Είχε δίκιο ο μικρός. Ένας σκούρος λεκές αντανakλούσε στην επιφάνεια των πρωτόγνωρα ρηχών νερών. Του υποσχέθηκε πως θα γύριζαν να λύσουν το μυστήριο μόλις άφηναν τα ξύλα που την βάραιναν. Επέστρεψαν γρήγορα. Κατέβηκαν ως την άκρη του ποταμού. Ήταν ολοφάνερο. Κάτι υπήρχε στον βυθό. Τον έστειλε να ειδοποιήσει. Ήρθε ο πρόεδρος, μαζί κι ο χωροφύλακας. Συναγερμός σήμανε στο χωριό. Στο άψε σβήσε μαζευτήκανε τα χαμίνια. Απλωθήκανε κατά μήκος του

ποταμού σαν να περιμένανε να περάσει ο επιτάφιος. Η έντονη συνομιλία τους, το άβολο χαίδεμα του χωροφύλακα στο μουστάκι του, οι νευρικές κινήσεις του προέδρου μαρτυρούσαν το αδιέξοδο στο οποίο βρίσκονταν καθώς αναζητούσαν τα δέοντα και τη σειρά με την οποία έπρεπε να τα πράξουν. Τη λύση έδωσε χωρίς να το καταλάβει ο Βασίλας, ο τρελός του χωριού, που πετάχτηκε χωρίς να τον ρωτήσει κανείς. «Άμα, τι κάνετε του λόγου σας και χαζολογάτε; Εδώ χρειάζονται ενισχύσεις».

Σύγκροο περόνιασε το λυκαυγές

Έρεβος βάφτηκε η μικρή ανεμώνη

Την έπιασαν απροετοίμαστη τα λόγια του. Ήτανε. . . ένιωθε τόσο μικρή! Είχε ακόμη πράματα να κάμει. Μια τάξη έλειπε για να τελειώσει το Δημοτικό. Τ' άφησε όταν χάθηκε η μάνα. Κι όταν λέμε χάθηκε εννοούμε στην κυριολεξία. Άνοιξε η γης και την κατάπιε. Σύσσωμο το χωριό έψαξε σπιθαμή προς σπιθαμή στις τέσσερις μεριές του ορίζοντα. Κάθε ραχούλα, κάθε βάραθρο. Κι όχι χωρίς λόγο. Δεν ήτανε μόνο μικρομάνα. Ήτανε ομορφότερη απ' την πούλια. Μ' ένα σμάρι ήλιους στα μάτια κι ένα κελαριστό γέλιο που τραγουδούσε τη ζωή. Κανένα ίχνος. Φτώχυν' η πλάση. Σώπασ' η γειτονιά. Μεγάλωσ' απότομα η Ακρίβω. Ο μισεμός της σκέπασε με σκοτεινιά τον μαχαλά.

Αδράχτι που πλιγγώνει

το χτες

Συμφώνησαν με τα μάτια οι αφεντάδες του τόπου. «Εμπρός. Όλοι στα σπίτια σας. Όταν θα 'χουμε νεότερο θα σας ειδοποιήσουμε» τους προέτρεψαν να φύγουν.

Τις μέρες που ακολούθησαν έφτασαν ειδικοί με περίπλοκες στολές κι ένα μηχανήμα που έστησαν στην όχθη του ποταμού. «Για την ανέλκυση», είπαν. Μέσα σε μια βδομάδα έφεραν στο φως του ήλιου το κουφάρι μιας βάρκας. Το γερασμένο σκαρί είχε χάσει κάθε ίχνος που μπορεί να το έκανε αναγνωρίσιμο. Φόκια και

λειχήνες είχαν οικειοποιηθεί την επιφάνειά του, μετατρέποντάς το σ' ένα φιλόξενο υδάτινο σπίτι.

Του ανέμου τα σκορπίσματα

την ανεμώννα αντρείδου

Πέρασαν τρία χρόνια. Σταμάτησαν να την μελετάν στις κουβέντες τους. Ακόμα κι δικοί της. Κι ας την πρόσμενε ο καθένας σιωπηλά κάθε βράδυ να φανεί. Ημέρευε ο πατέρας. Συνήθισε την αδειανή μεριά της στον διπλό σομιέ. Νοστήμεψαν τα φαγητά της δυχατέρας του ή έτσι του φάνηκε. Μαλάκωσε το πένθος. Έμεινε βαθιά η πληγή μα σταμάτησε να αφορμίζει το δηλητήριο που φαρμάκωνε την ψυχή της Ακριβής, που την άφηνε άυπνη και την έκαμε να βρέχει το προσκεφάλι κάθε νύχτα από την απελπισιά. Ξεπετάχτηκε ο Γιωργής. Έπαψε να την γυρεύει. Μάνα έλεγε τώρα, μέσα στο παραμιλητό, την αδερφή του κάθε που έλιωνε από τον πυρετό ή έβλεπε κακό όνειρο. Του χρόνου θα ξεκινούσε το σχολειό το στερνοπούλι τους. Θα μπορούσε να το συνοδεύει και να κάμει και του λόγου της τη χρονιά που της απόμενε, είχε μια κρυφή ελπίδα.

Άπειρο σκοτάδι

Άπειρο το φως

«Φαίνεται πως η κακοκαιρία βούλιαξε το πλεούμενο. Πάνε χρόνια. Μήπως θυμάστε; Χάθηκε κανείς απ' το χωριό; Ίσως να 'ταν κάποιος περαστικός. Πρέπει να 'γινε χρόνια πριν. Είκοσι και βάλε. Υπάρχουν ανθρώπινα ίχνη. Βρήκαμε κι αυτά μπλεγμένα στο τσακισμένο σκαρί» αποφάνθηκε ο επικεφαλής της αποστολής και παρέδωσε κάτι στα χέρια του χωροφύλακα.

Επέστρεψαν στο σπιτικό τους Ακριβώ και Κωνσταντής. Ξέχασαν γρήγορα τα γεγονότα που αναστάτωσαν τον πατρικό της τόπο. Όλων η έννοια τώρα γύρω από τη Μυρτιά που χρειαζότανε βοήθεια. Ετοιμόγεννη, της θύμιζε τα νιάτα της.

Τουλάχιστο αυτή θα 'χε αποκούμπι τη μάνα της. Καθισμένη στο χαγιάτι, βαλνότανε να τοιμάσει τα ζιπούνια, τέλειωνε τα κεντίδια στα σεντόνια του μωρού. Ο ήλιος είχε από ώρα κρυφτεί πίσω απ' τα πυκνά σύννεφα. Το πήγαινε, επιτέλους, για βροχή. Ο Κωνσταντής την πιλάτευε να βγει στη γειτονιά μα εκείνη αντιστεκότανε. Ερχότανε μ' ορμή το νερό. Το καταλάβαινε, από το μαύρο πέπλο που μπουκωνε τον ορίζοντα. Το μάντευε, από τα ζωντανά που κρυβόντανε να προφυλαχτούν. Άνοιξε η αυλόπορτα απαλά. Ο καινούριος χωροφύλακας έβγαλε το καπέλο και χαιρέτησε. «Η κυρία Μπέκου; Η κυρία Ακριβή Μπέκου;». Ένευσε ναι, με κομμένη ανάσα. Τι την γύρευε; «Εντολή του ενωμοτάρχη. Πρέπει να πάτε στο τμήμα». Άφησε τα κεντήματα ανοιχτά. Με τον κότσο της λυτό, φορώντας ακόμα την ποδιά άρχισε να κατεβαίνει γρήγορα. Τα βήματά της δεν συμβάδιζαν με την ηλικία της. «Μην ανησυχείτε» της φώναξε καθώς έβγαινε στον δρόμο. Ούτε που τον άκουσε. «Πρέπει να πάτε στο τμήμα. Πρέπει να πάτε στο τμήμα. . .» κι όλο τάχυνε το βήμα.

«Φτου και βγαίνω» ψιθύρισε η άταχτη ακτίδα,

εισχωρώντας για τα καλά μέσα απ' τα φυλλώματα.

Μια μια οι λιγοστές στάλες της πρωινής δροσιάς χάθηκαν.

Οι μαβιές ρώγες των μούρτιλλων στέγνωσαν.

Κάποια μέρα, τόλμησε να μοιραστεί τη σκέψη της με τον δάσκαλο. Στην αρχή την κοίταξε απάνω από τα χοντρά του ματογυάλια. Έσμιξε τα φαρδιά του φρύδια. Ντράπηκε εκείνη. Ήταν λάθος που το σκέφτηκε; Γρήγορα ένα μισοφέγγαρο σχηματίστηκε στο πρόσωπό του, όπως όταν του έδινε απάντηση σ' ένα δύσκολο πρόβλημα κι ήθελε να την επιδοκιμάσει. Έδωσε την διαβεβαίωσή του ότι θα μιλούσε αυτοπροσώπως στον πατέρα της. Το 'ξερε κι εκείνος. Τα 'παιρνε η Ακριβή τα γράμματα. Όμως τότε . . . δεν είχε επιλογή. Έπρεπε να μεγαλώσει τον Γιωργή. Δώδεκα χρονών κορίτσι έπρεπε να γίνει μάνα. Δώδεκα χρονών. Έπρεπε να σταθεί στον πατέρα που πάλευε να κρατήσει τα λογικά του. Δώδεκα χρονών. Να φορτωθεί

ολάκερο το νοικοκυριό στην πλάτη της. Όμως τώρα θα του μιλούσε. Ίσως μάλιστα να τον έπειθε να την στείλει ύστερα και στην πόλη, στο οικοτροφείο κι από κει στο διδασκαλείο. Είχε εμπιστοσύνη στο μυαλό και την αξιοσύνη της παλιάς του μαθήτριας.

Φιλιώνει η ζωή

με τον θάνατο;

Ανέβηκε στο γραφείο του ενωμοτάρχη. Είχε χάσει το χρώμα της. Την έβαλε να καθίσει. Την ηρέμησε. Της πρόσφερε ένα ποτήρι νερό. Συνήλθε λίγο. Αμα ήτανε κάτι πολύ σοβαρό θα της το 'χε ήδη πει. Όχι; «Είχα μεταβεί για υπηρεσιακούς λόγους στο χωριό Λεύκη. Είναι το χωριό σας. Σωστά;». Ένευσε, ναι. «Μου παρέδωσαν μια φωτογραφία. Μου ζήτησαν τυπικά να σας ρωτήσω αν αναγνωρίζετε το αντικείμενο που απεικονίζεται». Κοίταξε ανακουφισμένη και μάλλον ανέκφραστη. Αν ήταν ποτέ δυνατόν. Την είχαν κουβαλήσει ως εδώ να αναγνωρίσει τι; «Σας παρακαλώ. Κάντε τον κόπο να δείτε με προσοχή. Να είμαστε σίγουροι. Αυτό είναι το ζητούμενο». Υπάκουσε. Ένωσε τα πόδια της να τρέμουν. Έπεσε σχεδόν στην καρέκλα.

Τα όνειρα βάφονται φορές φορές

χρώματα απρόβλεπτα

Και τώρα; Πήγαιναν στράφι όλα της τα όνειρα. Και τώρα; Κείνη δεν ήταν έτοιμη να φύγει. Άμαθη ήταν. Δεν είχε μάνα να την συμβουλέψει. Κι ύστερα ήτανε βαθιά δεμένη με τον τόπο και τους δικούς της. Τρεις ώρες δρόμος με τα πόδια. Πού θ' άφηνε τον πατέρα; Ποιος θα φρόντιζε τον Γιωργή; Κι αν γύριζε η μάνα; Δεν θα 'ταν εδώ να την προϋπαντήσει; Ήθελε να του φωνάξει όσα την βασάνιζαν. Να βάλει τα κλάματα. Να την λυπηθεί. Κρατήθηκε. Βούρκωσε μα κατέβασε το κεφάλι να μην δει την απογοήτευσή της. Γιατί έτσι ήταν η Ακριβή. Δεν θα 'φερνε αντίρρηση στον γεννήτορά της. Άμα έτσι αποφάσισε για αυτήν, έτσι θα 'καμε.

Της φάνηκαν λιγοστές οι ώρες ως την Κυριακή. Στην αρχή ξαράχνιασε απ' άκρη σ' άκρη. Έπειτα σφουγγάρισε στα γόνατα. Έπλυνε με προσοχή τα καλά πιάτα της γιαγιάς από τη σερβάντα. Σάρωσε κι ασβέστωσε την αυλή. Έκαμε σκέδια. Κι έγγραψε με μεγάλα ολόισια γράμματα. «ΚΑΛΩΣ ΟΡΙΣΑΤΕ». Μέλωσε το ραβανί αποβραδίζ, να προλάβει να ρουφήξει το σιρόπι. Άναψε αχάραγα τον ξυλόφουρνο να πέσει η μεγάλη κάψα πριν φουρνίσει το ψωμί και το ψητό της. Όλη η γειτονιά είχε να λέει για το μαστόρικο ψητό της Ακριβής. Άμα τα έβαλε όλα σε τάξη πήγε να ετοιμαστεί. Έβαλε την κυριακάτικη φορεσιά της. Έπιασε τα πυρόξανθα μαλλιά της έναν χαμηλό κότσο κι έδεσε απαλά το λευκό, αραχνοϋφαντο μαντήλι που της δάνεισε η θειά-Μαριώ για την περίσταση.

Απ' τα ζοφερότερα σκοτάδια

ξεπετιέται η πιο ατίθαση άνοιξη

Πέρασαν κάποιες μέρες πριν να κανονιστεί η παράδοση. Έφερε τα κεντημένα υφαντά της μάνας της. Δεν χωρούσε αμφιβολία. Ήταν ακριβώς ίδια. Το καλλιτεχνικό «Δ» της «Δήμητρας» πλεγμένο περίτεχνα με το «Μ» του «Μπλέκου». Σαν φυλαχτό το κράτησε στα χέρια της. Πλησίασε τις χούφτες. Το μύρισε. Ένα πράγμα παράξενο. Το άρωμά του σανταλόξυλου που συντρόφευε τη μάνα στη ζωή της, ήρθε και την μέθυσε. Μ' έναν τρόπο απρόβλεπτο κι απόλυτο η μητρική παρουσία αγκάλιασε τη μικρή Ακριβή, την Ακριβούλα. Την παρηγόρησε.

Μικρός ο χώρος

Λίγος ο καιρός

Αγιάτρευτη του μισεμού

η έγνοια

Την καμάρωσε ο πατέρας. Δεν ήτανε σίγουρος. Κάτι σαν να 'του 'λειψε. Μπήκε στην κάμαρη. Την έφερε μια γύρα. Άκόμα αναρωτιόταν τι έλειπε. Ακούμπησε με προσοχή μια μια τις μπαντανιές από τον γιούκο πάνω στο κρεβάτι. Άνοιξε το μπαούλο. Έψαξε ώρα. Χαμογέλασε. Ξεσκέπασε το μικρό καλάθι. Απογοήτευση

διαδέχτηκε την ανακούφισή του. Μόνο μια μικρή καρφίτσα υπήρχε μέσα. Μα πού πήγε το μενταγιόν της; Χριστούγεννα και Λαμπρή μονάχα το φορούσε. Ήτανε δώρο της συγχωρεμένης της πεθεράς του. Ούτε ήξερε πώς ή ποτέ είχε αποχτηθεί από την οικογένειά της. Το γεγονός ήταν ότι στον αρραβώνα κάθε πρωτοκόρης το μενταγιόν άλλαζε χέρια και περνούσε από γενιά σε γενιά. Μάλιστα στην πρώτη τους επέτειο της είχε κάμει έκπληξη. Το 'χε πάει στην πόλη. Είχε γυρέψει να χαράξουν το μονόγραμμά της όπως ακριβώς το είχε κεντήσει με τα χεράκια της στ' άσπρα της μαξιλάρια. Την είχε συγκινήσει η κίνησή του.

Κατηγόρησε τον εαυτό του που δεν το 'χε σκεφτεί να γυρέψει το μενταγιόν μετά το φευγιό της κυράς του. Έφτιαξε τον γιούκο όπως ακριβώς τον είχε βρει. Δεν θα 'λεγε τίποτα της Ακριβούλας του. Δεν ήθελε να την αναστατώσει.

Ήρθαν βαστώντας μια πιατέλα φρεσκοφτιαγμένες δίπλες κι ένα μπουκέτο μοσχομυριστά τριαντάφυλλα. «Από τον κήπο μας» ψέλλισε ο Μανωλιός και πρόσφερε τα λουλούδια στη νύφη. Έκατσε αμήχανα πλάι στη μάνα και τον θεió του. Η Ακριβή έβαλε τα δυνατά της να τους περιποιηθεί. Έφαγαν, παίνεψαν τη νοικοκυρά. Κανόνισαν τον γάμο σε δυο Κυριακάδες.

Το βράδυ έκλεισε τα μάτια και προσπάθησε να τονε φέρει στη μνήμη της. Στάθηκε αδύνατο. Ούτε μια κλεφτή ματιά δεν είχε τολμήσει να του ρίξει. . .

Σώνεται το σκοτάδι

άμα υπόσχεται το φως η μέρα

Ακούστηκαν βήματα βιαστικά. Ένα χτύπημα ανυπόμονο διέκοψε τις σκέψεις της. Ο Κωσταντής αναψοκοκκινισμένος φάνηκε στο άνοιγμα της πόρτας. «Με συγχωρείτε. Ακριβώ, Ακριβώ μου, τάξε μου. Η Μυρτούλα μας. Έχεις εγγονή». Έκλαψε. Η γιαγιά Δήμητρα θα 'ταν τόσο χαρούμενη. Η Ακριβή της, γιαγιά!!!

Πλάθεται μ' υπομονή η αγάπη

Ζέσταμα επίμονο το φτιάσιμό της

Στην αρχή ήτανε δύσκολα. Στενή η νυφική της κάμαρη και πού να στριμώξει τον καημό που φώλιασε μέσα της. Από τη μια η αποθυμιά για τον πατέρα και κυρίως για τον Γιωργή - που με τα χρόνια τον αισθανόταν περισσότερο γιο παρά μικρό αδερφό -κι από την άλλη η ίδια, επίμονη σκέψη. Κι αν επέστρεφε η μάνα; Ξυπνούσε κι αγνάντευε κατά την ανατολή. Τι δεν θα 'δινε αετόπουλο να γινότανε, να πετούσε λίγο απάνω από το βουνό που τους χώριζε. Να 'τρεχε να χωθεί στο πατρικό της. Ν' αγκαλιάσει τον μικρό, να πει τα νέα με τον πατέρα της.

Ύστερα ήτανε το συζυγικό κρεβάτι που τηνε βάραινε. Προσπάθαγε ο καημένος ο Μανωλιός να την κάμει να συνηθίσει. Εκείνη στεκότανε τρομαγμένη, ανήμπορη να διαχειριστεί τη νέα της ζωή σαν παντρεμένη. Λίγο η συνήθεια, λίγο η ευγένεια και τ' αληθινό νοιάξιμο του Μανωλιού, τηνε συνεφέρανε. Δίκαια λοιπόν κόλλησε σχεδόν αμέσως το «μου» δίπλα στ' όνομά του.

Κάμουνε ειρήνη

Μπλέκονται οι ζωντανοί

με τους αποθαμμένους τους

Η μέρα ήταν όμορφη. Η ατμόσφαιρα διάφανη. Η γη νοτισμένη ακόμα απ' τη βροχή που απλόχερα πρόσφερε στην πλάση ό, τι ο προηγούμενος καιρός είχε στερήσει. Η Μυρτιά με το ζαχαρένιο φόρεμα και τον περιποιημένο κότσο στεκόταν στο κατώφλι της εκκλησιάς και δεχόταν τις ευχές συγγενών και φίλων. Η μικρούλα έπαιζε ανέμελη με το μενταγιόν στο λαιμό της μάνας της.

«Να μας ζήσει η Δήμητρα» μοιράστηκαν ένα δάκρυ Γιωργής κι Ακρίβω, ένα δάκρυ αλλιώτικο, λυτρωτικό. Για πρώτη φορά η σκιά είχε φύγει οριστικά από τα μάτια των δυο γερασμένων αδερφών. Η πληγή που εξήντα και βάλε χρόνια έχασκε ανοιχτή, έκλεισε εκείνο το κυριακάτικο πρωινό στην καρδιά του χειμώνα σ' ένα μικρό πέτρινο εκκλησάκι πλάι στο ποτάμι, πλάι σ' ένα ρημαγμένο σκαρί που πάνω από μισόν αιώνα φύλαγε στα σπλάχνα του την απάντηση στα πώς και στα γιατί. Το

βάλσαμο είχε τ' αθώα μάτια μιας νεοφώτιστης και τη γυαλάδα ενός παλιού, χρυσού μενταγιόν στο λαιμό της μαμάς της.

Ελένη Κάτσου

Γεννήθηκα και κατοικώ στη σκιά του Ταυγέτου, στην μαγευτική Καλαμάτα. Εργάζομαι ως οικονομολόγος σε Επαγγελματικό Λύκειο της πόλης. Είμαι παντρεμένη και μητέρα τεσσάρων παιδιών.

Το σαράκι της γραφής με γυρόφερνε πάντα. Αντιστεκόμουν σθεναρά μέχρι την αρχή της πρώτης καραντίνας όπου μια συνάδελφος έτυχε να διαβάσει ένα κείμενο που έγραφα για τις ανάγκες του σχολείου μας.

Από τότε μέχρι σήμερα αρκετά διηγήματα και ποιήματά μου έχουν διακριθεί σε πανελλήνιους διαγωνισμούς. Κι εγώ παίρνω δύναμη και συνεχίζω να παλεύω. Το έχω τόσο ανάγκη να προσπαθώ...

Έπαινος

Στέφανος Σαμπάνης

Ο καθρέφτης της ψυχής

ΑΝ ΘΑ ΡΩΤΟΥΣΕΣ ΤΟΝ ΠΑΠΠΟΥ ΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ μπορεί να έβγαζε το τουφέκι του να σε κυνηγήσει. Βέβαια ήταν άλλες εποχές τότε. Ο μπαρμπα-Νίκος είχε πάρει μέρος σε έναν πόλεμο. Μάλλον για αυτό έτρεφε τόσο μεγάλη αγάπη για τα τρεχούμενα νερά του χωριού. Ένιωθε μια σύνδεση με τους πολεμιστές της Ελλάδας. Στη σκέψη και μόνο πως κάποτε οι Δωριείς ερχόντουσαν εδώ για να ξεδιψάσουν ανύψωνε στον νου του το ποτάμι σε τόπο ιερό. Άμα τελείωνε από τα χωράφια, αντί να τραβιέται στα καφενεία, καθόταν με το σκαμνί του στους ίσκιους των πλατάνων και των μουριών και τραγουδούσε υπό τον κελαριστό ήχο. Δεν ήξερε άλλα από τα δημοτικά τραγούδια με τα οποία τον ανέθρεψαν, μα έμοιαζε με σπονδή στους προγόνους του αν τ' άκουγες. Άλλωστε εκείνα τα χρόνια λειτουργούσε περισσότερο η φαντασία παρά η τηλεόραση...

Σίγουρα έπαιζε ρόλο και το ότι η απουσία τεχνολογικών επιτευγμάτων φέρνει τον άνθρωπο πιο κοντά στην φύση για τους πιο πρακτικούς λόγους. Δύο γενιές πίσω το ποτάμι ήταν πλυντήριο και νεροχύτης μαζί. Οι γυναίκες σκύβανε εκατέρωθεν των τρεχόμενων νερών και πλένανε στο χέρι με τις ώρες. Κι όπως έρεαν οι σαπουνάδες, έρεαν και τα κουτσομπολιά από πάνω τους. Τις πρώτες μέρες μετά το πλουσταριό τα ρούχα κουβαλούσανε την μυρωδιά του ποταμού ώσπου να νοτίσουν από τον ιδρώτα και τα καπνά, ενώ κάθε σπιτικό είχε πληροφορηθεί για το

ποιος μάλωσε με ποιον, ποιος συγχωριανός μας άφησε χρόνους και ποιο αγρόκτημα πουλήθηκε πρόσφατα και για πόσες λίρες.

Ίσως η συγχωρεμένη η μάνα μου να ήταν πιο δεκτική με την πρόταση της βιομηχανικής εταιρίας, μα δεν θα έπαιρνα όρκο. Φορές που έκανε τον απολογισμό των αναμνήσεων της όσο έπλεκε τα προικιά για τις εγγονές της, έλεγε μόνο τα άσχημα που της είχαν συμβεί στο ποτάμι. Δεν την αδικούσε κανείς για την πικρία που κράταγε. Από τα δέκα της με το ζόρι ο παππούς την έπαιρνε μαζί του και μόλις περνάγανε το κανάλι, την ανάγκαζε να τουφεκίζει μέχρι να μάθει σημάδι και να φέρνει στο σπίτι ορτόκια κι αγριόχοιρους. Κι ούτε κουβέντα που το μοναχοπαιδί της οικογένειας ήταν κορίτσι μέχρι να φτάσει τα δεκαοχτώ. Αλλά και μόλις έγινε γυναίκα η φουκαριάρα, σύντομα το ξαναξέχασε σαν να ήτανε γραφτό της. Εκεί στις εκβολές του ποταμού δέχτηκε να παντρευτεί τον πατέρα μου όταν τη ζήτησε ένα από τα βράδια που οι πυγολαμπίδες ξεσηκώνονται και βάφουν πράσινα τα σκοτάδια. Εκεί στις εκβολές τον είχε βρει πνιγμένο ένα σουρούπο χρόνια μετά που με γέννησε. Είχε να το λέει στα μοιρολόγια της πως ήταν ίδιος με τα ζωντανά που παρασέρνονταν όταν φούσκωνε το ποτάμι και τα πρησμένα ψοφίμια τους κατέληγαν στο συγκεκριμένο σημείο. Τι κι αν ο γιατρός της είχε πει πως κάποιο γλιστρημα στις πέτρες ήταν το αίτιο, εκείνη πάντα επέμενε πως το κρασί την είχε κάνει τη δουλειά. Τι κι αν της είπαν όλοι να ξαναπαντρευτεί, εκείνη δεν έβγαλε ούτε τη βέρα, ούτε τα μαύρα μέχρι την τελευταία μέρα της.

Εμένα δεν μου χτύπησε την πόρτα η εταιρία και δεν νομίζω πως θα τολμήσει. Ξέρει ότι κι οι δύο μου κόρες πρωτοστάτησαν στη διαδήλωση για την προστασία του ποταμού. Δεν θα γινόταν αλλιώς για τη Μαρία. Εκείνη μεγάλωσε παίζοντας μέσα στα νούφαρα και στις καλαμιές. Μέχρι και βατράχια έφερνε στο σπίτι και την κατσαδιάζαμε που τα αμολούσε στο σαλόνι. Σάμπως δεν μπαίνανε κι από μόνα τους αρκετά από δαύτα. Σκορπίζανε λάσπη όπου χοροπηδούσανε, μαζί χοροπηδούσε κι αυτή. Διόλου τυχαίο που επέλεξε να γίνει βοτανολόγος. Μέχρι την εφηβεία εξερευνούσε τη φύση, αλίμονο αν δεν διάλεγε να τη σπουδάσει κιάλας.

Πήρε την αγάπη της για το ποτάμι και την έκανε επάγγελμα. Αλίμονο αν δεν επαναστατούσε ενάντια σε όσους προσπαθούν να αφανίσουν τα μέρη που διαμόρφωσαν την παιδική της ηλικία.

Της Ευτέρπης από την άλλη, δεν της το είχε κανείς. Όταν ήταν τόσο δα, που την έχανες που την έβρισκες μέσα στο ποτάμι τσαλαβούταγε. Όσες φωνές και κακό κι αν έκανε η μητέρα της μην την τοιμήσει κανένα νερόφιδο, Χειμώνα Καλοκαίρι μούσκεμα ήταν αυτό το παιδί. Όλο το χωριό την έλεγε νεράιδα επειδή την είχαν δει να σεργιανίζει στα νερά που λαμποκοπούσαν στον ήλιο και τις πεταλούδες να κάθονται άφοβα επάνω της. Ύστερα ανέπτυξε εκείνες τις δερματοπάθειες και εξαιτίας τους την ξεκόψαμε τελείως από το να πλησιάζει στο ποτάμι. Και πάλι το παρατσούκλι της έμεινε κι όταν γύρισε από το εξωτερικό. Ακόμα κι εγώ πίστευα πως με την πάροδο του χρόνου θα σβήσει η μαγεία και θα ξεχαστεί έτσι όπως ήρθαν τα πράγματα, μα να σου η νεράιδα πρώτη γραμμή στη διαδήλωση με πλακάτ στα χέρια. Βλέπεις εκείνη δεν είχε λησμονήσει πως όταν ξέσπασαν οι πυρκαγιές ήταν το ποτάμι που μας έσωσε. Με τον μικρό Νικόλα στην αγκαλιά της και τα πόδια της να γεμίζουνε σπυριά είχαν βρει καταφύγιο από τη φωτιά στο κανάλι. Υπήρχε ένα χρέος προς το ποτάμι που έπρεπε να ξεπληρωθεί.

Αν μη τι άλλο, τα κορίτσια δώσανε το στίγμα της οικογένειας, όμως δεν είναι αυτός ο κύριος λόγος που δεν θα φτάσει στο κατώφλι μου η εταιρία. Χώρια που τα καπνά είναι παράδοση γενεών, δεν γίνεται να κρυφτεί κανείς πίσω από το δάχτυλο του. Το ποτάμι βοηθάει στο πότισμα των καλλιεργειών, βοηθάει στο πότισμα των ζωντανών και κάπως έτσι το νερό του γίνεται χρήμα στις τσέπες για βοσκούς και αγρότες σαν και του λόγου μου. Είναι δεκαετίες τώρα που δίνουμε αγώνα για να μην ρίχνουνε σκουπίδια μέσα ντόπιοι και τουρίστες, οπότε είναι κομματάκι δύσκολο να μας βρει σύμφωνους η κατασκευή ενός εργοστασίου που θα απορρίπτει τα λήμματα του εκεί που βγάζουμε το ψωμί μας. Και όχι ότι δεν σκαμπάζω πως τα ποσά των αποζημιώσεων είναι παχυλά για να κάνουμε τα στραβά μάτια όσο τα νερά θα μολύνονται και θα στερεθούν. Ούτε είναι ότι δεν ακούω τα επιχειρήματα

των δικηγόρων. Πράγματι ποτέ δεν ήταν όλα ρόδινα δίπλα στο ποτάμι και ποτέ δεν θα είναι, αλλά αυτή είναι η αλήθεια που αγνοούν οι περισσότεροι, με κουστούμια ή χωρίς.

Φέρνει ζωή το ποτάμι γύρω του, φέρνει και θάνατο. Μα το Θεό, αυτό το έμαθα καλά μέσα στα χρόνια. Τα νερά του θα σε μεγαλώσουν όσο είσαι μικρός και τα ίδια νερά θα σε γεράσουν όταν μεγαλώσεις. Ναι, φέρνει και λεφτά, μα άλλα τόσα παρασέρνει μαζί στο πέρασμα του. Εκεί θα πας να ανταμώσεις με όσα σε στοιχειώνουν κι εκεί θα γαληνέψεις όταν μπουχτίζεις απ' τα πολλά. Πότε θα μπαίνεις μέσα του να δροσιστείς, πότε θα βασιτέσαι μακριά απ' τον χείμαρρο του. Κι όποτε, μα όποτε, κι αν σκύψεις από πάνω του θα καταλάβεις. Είναι καθρέφτης το ποτάμι. Σου δείχνει ποιος νομίζεις πως είσαι, ποιος θα ήθελες να είσαι και ποιος είσαι τελικά. Και τι είναι ένας άνθρωπος χωρίς καθρέφτη να του τα φανερώνει αυτά;

Στέφανος Σαμπάνης

Γεννήθηκε το 1984 στο Μαρούσι Αττικής και μεγάλωσε στο Άλωρο Αλμωπείας και στο Δήλεσι Βοιωτίας. Το 2001 εισήλθε στην Σχολή Ναυτικών Δοκίμων και από το 2004 υπηρετεί στα πλοία του Πολεμικού Ναυτικού ως Αξιωματικός με ειδικότητα στις Επιχειρήσεις και τον Οπλισμό. Η συγγραφική του δραστηριότητα περιλαμβάνει την έκδοση μιας συλλογής διηγημάτων γύρω από τα γεγονότα της πανδημίας του Κορωνοϊού το 2021 με τίτλο «Σφυγμός» και μια συλλογή ποιημάτων το 2023 με τίτλο «Εκφάνσεις μιας Χαμένης Τέχνης» από τις Εκδόσεις Ανάτυπο.

Η ΣΥΛΛΟΓΗ «ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ»

ΜΕ ΤΑ 12 ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ
ΑΠΟ ΤΟΝ Η' ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟ "ΣΤΕΛΙΟΣ
ΞΕΦΛΟΥΔΑΣ" ΕΚΔΟΘΗΚΕ ΣΕ ΨΗΦΙΑ
ΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΟΝ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟ ΤΟΥ
2024 ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΩΝ
ΚΩΣΤΑ ΣΤΟΦΟΡΟΥ & ΓΙΑΝΝΗ
ΦΑΡΣΑΡΗ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗ
ΔΙΑΘΕΣΗ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΑΝΟΙΚΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

